

Politični zapiski

Kako je gospodarstvo v SUZOR-ju

Glasilo zveze hrvatskih zasebnih nameštencev »Pravica« opisuje, kako gospodarstvo v SUZOR-ju, zlasti pa se peča z osebnimi zadevami z ozirom na samomorniške dnevnice Gerzejeve. List pravi, da je sedanji komisar v začetku letošnjega leta sprejel na novo v službo pri centralni kartoteki 50 novih nameštencev, čeprav je vedel, da jih je že itak dovolj. Na vprašanje zastopnika zveze zasebnih nameštencev, zakaj sprejema ljudi, druge pa potem odpušča, je komisar odgovoril: »Politične stranke od mene zahtevajo mnogo, moram ugoditi njihovim prošnjam ter nameščati ljudi na njihove želje.« — Zaradi tega — nadaljuje list — je jasno, da je moralo slediti to večje odpušanje starejših nameštencev in nameščanje novih, da bi bilo mogoče ugoditi željam političnih somišljenikov g. Gašparca. List naglašja, da z nameščenci grdo ravna, nato ter navaja ravnanje dr. Ježića. Nato pa dobesedno pravi: »Tistega dne, ko je Gerzejeva dobila odlok, da je reducirana, je bil upokojen s 4500 dinarja pokojnine višji uradnik SUZOR-ja, ki pa je takoj nato bil postavljen za honorarnega uradnika istega zavoda s plačo 2500 dinarja na mesec, ne glede na to, da že njegova žena od zagrebškega Okrožnega urada dobiva 1600 dinarjev pokojnine.« Nadalje list znova naglašja, kako je g. Gašparac sprejemal nove ljudi na priporočilo svojih političnih prijateljev. — K temu dostavlja »Hrvatska Straža«: »Dodajamo, da je med temi varovanci tudi mnogo marksistov.«

Ukrepi zoper posredovanja na Hrvatskem

Hrvatski ban je izdal stroge ukrepe zoper intervencije v hrvatskih uradih. Zlasti je treba omeniti: Uradnikom je strogo prepovedano posredovati za kakšno rešitev pri svojih tovariših. Uradnik, ki bi posredoval, bo prišel v preiskavo, ker je vsak uradnik dolžan uradno naznaniti vsakogar, ki bi posredoval. Če posreduje odvetnik, se mora izkazati s pooblastilom, naka naj se na tisti akt zapiše, kdo in kdaj je posredoval. Poslanci in ljudski zastopniki smejo posredovati v interesu naroda, toda le pri oddelkih predložiteljnih ali uradnih starih, nikakor pa ne pri rentijah. Posredovanja za tuje (državljanstvo, zaposlitev, bivanje, koncesije itd.) niso v interesu ljudstva, zato sme za nje posredovati le njihov konzulat, kar pa stori brezplačno. Pač pa morajo vsi uradniki naglo opravljati svojo dolžnost, da bodo vsa posredovanja brez pomena. V ta namen morajo uradniki delati čez ure, da opravijo vse. Zagrebški »Obzorje« se peča v članku s to odredbo ter pravi, da bi se moralo to uvesti tudi v Belgradu ter da je centralistični režim slab vzgled za posredovanja, kar je potem vzrok korupcije.

Več otrok!

»Od tem naslovom piše sušasti list »Primorje« med drugim: »Vz je žalostne francoske ugotovitve se moramo tudi mi Hrvati nekaj naučiti ter se pravočasno spametovati, tem bolj, ker je tudi k nam že nekaj desetletij prihajal v glavnem tisti francoski duh in »kultura«, kjer je sicer mnogo lepega, ki pa nam je v prvi vrsti prinesla spolno kugo, v drugi vrsti pa preprečevanje porodov in tisto nesrečno geslo o »modernih zakonih brez otrok«. Ta pokvarjeni in ubijalski »modernizem«, ki bi se moral bolje imenovati »pokvarjenizem«, ni vdril le v mestne srednje in širše plasti, temveč zadnje čase tudi v naše pošlene vasi, trge, mesteca ter celo v najnižje plasti. Hrvatski je treba otrok, mnogo otrok, čim več otrok, čim več božjega blagoslova, narodnega, gospodarskega in kulturnega. Banska oblast naj ukrene najstrožje in najradikalnejše ukrepe, da v prvi vrsti prepreči moritev novorojencev ter podpira ter daje prednost družinam, ki imajo mnogo otrok. Poleg tega naj se izjavi propaganda, zlasti po šolah, kinu, gledališču, radiju, tisku za čim več otrok. V tem oziru bi morala prednjačiti naša ženska društva.«

Zoper glasove o spremembah

»Delce, list, ki je glasilo pravosodnega ministra dr. Markovića, prinaša članek o govorih, ki se razširjajo o nekakih meglovitih državnih reformah. List ugotavlja, da so se začele razširjati nekatere govorice o reformah in spremembah, da pa nihče ne pove, v kateri smeri se bo vse to zgodilo. Povod za take govorice so dali zainteresirani ljudje, ki bi javno mnenje radi razburili. Vkolikor gre za gospodarske in socialne reforme, je finančni minister dr. Šutej že določeno izjavil, da je javnost mogla mirneje gledati nadaljnji razvoj dogodkov. Kar pa se tiče glasov o korenitih ustavnih spremembah, so dočela brez podlage. V državni ureditvi Jugoslavije sta bistveni dve stvari: Ena se tiče sedanje državne ustave, ki je dala organizaciji Jugoslaviji kot dedni monarhiji z zakonodajno oblastjo, ki jo opravlja kralj in ljudstvo, in sicer ljudstvo po dveh zbornicah, senatu in skupščini, kralj pa po odgovorni vladi. Ustava določa tudi druge državne ustanove... V okviru države je ustanovljena banovina Hrvatska, ki se še dograja. Vsa državna politika temelji na sporazumu in njegovem izvajanju. Ker je naša državna politika tako jasno usmerjena v obeh smereh, je nerazumljivo, odkod prihajajo ti glasovi o velikih političnih spremembah glede državne ureditve, o ustvarjanju korporativne ustave ter o nekakih meglenih reformah, ki njihov smisel ni jasno viden in njihova korist ni nesporna.«

Zakaj srbske stranke nimajo glasil

Resnica je, da srbske stranke nimajo svojega strankarskega časopisa, vsaj po večini ne. Vzrok navaja zadnja številka belgrajskega lista »Napred«, ki o tem tako sodi: »Da bi kak list mogel prevzeti vlogo vzgojitelja, je treba, da ima sam odrejeno stališče ne le o notranjem položaju države, temveč tudi o zunanjih dogodkih. Če pa hoče imeti odrejeno stališče o tem in onem, mora imeti odrejeno ideologijo. Najsi že bo ta ideologija liberalna ali konservativna, je vse eno, toda brez nje danes ne more obstati niti en list. Da pa danes niti ena naših večjih političnih strank nima svojega glasila, je zelo značilno za naše središče. Pomankanje odrejene in izdelane ideologije je glavna hiba našega strankarskega življenja. V tem je tudi slabost srbskih političnih strank.«

Poraz SDS v Medaku

Hrvatski listi se pečajo z naknadnimi volitvami na Hrvatskem ter navajajo, kako je SDS v največji liški občini Medak ostala v manjšini. Tamkaj je JRZ dobila 25, SDS pa le 11 mandatorov. »To je težak poraz samostalcev« — naglašja »Hrvatska Straža«.

Uredba o popolni medicinski fakulteti v Ljubljani

Prosvetni minister dr. Korošec je izdal uredbo, kako se bo izpopolnjevala ljubljanska medicinska fakulteta

Belgrad, 17. jul. m. Na podlagi § 1 uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o vseučiliščih z dne 28. junija t. l. in splošne uredbe o vseučiliščih z dne 11. decembra 1931 je prosvetni minister dr. Korošec predpisal uredbo o postopnem odpiranju 3. do 10. semestra na medicinski fakulteti v Ljubljani.

Po tej uredbi se bo postopno odpiranje nadaljnjih semestrov izvršilo tako, da se bo od zimskega semestra 1940-41 pa do letnega semestra 1942-43 in zaključno vsak semester odprl po en nov semester. Tako se bo v zimskem semestru 1943-44 pričel na medicinski fakulteti v Ljubljani popoln pouk vseh 10 semestrov. Pouk in izpiti se bodo tudi v semestrih, ki se bodo odprli izvajali po predpisih uredbe o medicinski fakulteti vseučilišča v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, tako da slušatelji ne bodo mogli polagati izpitov iz predmetov, ki se predavajo v semestrih, ki še niso odprti.

Zaradi postopnega odpiranja novih semestrov na medicinski fakulteti v Ljubljani se bodo na

isti fakulteti odprli naslednji znanstveni zavodi: V šolskem letu 1940-41 patološko-anatomski institut, interna klinika, kirurška klinika, fizikalni institut.

V letu 1941-42 centralni rentgenološki institut, institut za radio-terapijo, institut za farmakologijo in toksikologijo, higienski in bakteriološki institut, dermatovenerološka klinika, klinika za nalezljive bolezni, klinika za psihiatrijo in nevrologijo, klinika za ginekologijo in obstericijo, ortopedična klinika, zavod za fizikalno terapijo in balneologijo.

V letu 1942-43 zavod za sodno medicino in kriminalistiko, klinika za očesne bolezni, pediatrična klinika in otorinolaringološka klinika in odontostanološka klinika.

Vse klinike, ki se bodo po tej uredbi odprle, bodo imele začasno svoje prostore v splošni bolnišnici v Ljubljani. S to uredbo, ki bo v kratkem objavljena v »Službenih novinah«, je ljubljansko vseučilišče po zaslugi naših predstavnikov v vladi, predvsem pa g. ministra dr. Korošca, postalo popolno ter se bo odslej lahko nemoteno razvijalo.

Strašna nevihta in vihar na Hrvatskem

Padala je toča, debela ko jajca, vihar je lomil drevje, odnašal strehe ter prevrnil vlak

Zagreb, 17. julija. b. Včeraj je nad vso hrvatsko banovino divjala strahovita nevihta. Iz Banjaluke poročajo, da je divjal tam strašen orkan, ki ga ne pomnijo od leta 1925. Vihar je uničil vrtove, potrgal telefonske in brzojavne žice, metal ljudi po tleh ter prevrnil celo vozove, s posameznih hiš pa je odnašal strehe. Škoda je ogromna in tudi nekaj človeških žrtvev je zahtevalo včerajšnje neurje.

Iz Gline poročajo, da je tudi tam divjala nevihta, kakršne doslej ne poznajo. Zlasti veliko škodo je napravil vihar v Vrginmostu in pa v Glini in Petrinji. Hudourniki so kmalu napolnili potoke, ki so poplavlili velike površine koroze in pšenice ter uničili polja. Iz Gospića poročajo, da je tam padala toča cele pol ure, vsled česar se je prebivalstva polastila grozna panika. Skoraj vse strehe so poškodovane. Nova gospiška gimnazija je najhuje trpela, kajti vihar je je popolnoma razkril. V okolici Gospića so vsi pridelki zbiti v zemljo. V Lučki Novi je strela ubila eno kravo in eno svinjo, zažgala pa je tudi eno gospodarsko poslopje.

Iz Nove Gradiške prihajajo poročila, da je tam padala toča kakor jajce debela, ki je tudi opustošila vse poljske nasade. Drevje je vse okleščeno.

V Splitu je nagla sprememba vremena povzročila plimo in oseko, kakršne ljudje ne poznajo. Po tretji uri je znašala hitrost vetra nad 100 km. Zaradi tega se je zgodilo več nesreč, kajti vihar je lomil pred seboj vse in podiral ljudi, ki se niso

mogli pravočasno skriti v zavetja. Nad Šibenikom in vso severno Dalmacijo je divjal isti vihar. V Tjesinu sta se prevrnila dve jadnici, vendar pa so posadko rešili.

V Travniku je vihar prevrnil med postajama Vrase in Vranduk tovarni vlak štev. 167. 13 vagonov je bilo prevrnenih. Pet železničarjev je hudo ranjenih. Zlasti hude poškodbe sta dobila strojevodja Dinko Rajić in Lovro Tomić. Promet se zaradi te nesreče razvija s prestopanjem.

Banjaluka, 17. jul. m. Nad Banjaluko so se zbrali strašni oblaki, ki so povzročili nevihto, ki je trajala nad eno uro. Dopoldne je bilo krasno vreme, okrog 5 pa se je pričelo neurje, kakršnega ne pomnijo. Zgodilo se je več prometnih nesreč. V okolici Banjaluke je uničeno vse žito.

Nevihta povzročila železniško nesrečo

Vinica, 17. jul. m. Med Vinico in Vrandukom se je včeraj zgodila huda železniška nesreča, ki pa na srečo ni zahtevala človeških žrtvev. Zaradi silnega viharja, ki je lomil in ruval drevje, je izruvana bukev padla na železniško progo, kamor se je zrušil tudi plaz kamenja. Strojvodja ponoči ni opazil zasute proge in je zavozil v kamenje. Lokomotiva se je s 13 vagoni iztrila. Šest železničarjev je ranjenih. Na kraj nesreče je prišla železniška komisija ter ugotovila dejanski stan ter pomagala panesrečencem.

nudbi, ki jo je, kakor znano, prvi objavil italijanski časnikar Virginio Gayda, ne potrjujejo, a jih tudi ne zanikajo.

Francoski polslužbeni list trdi, da bo ofenziva že v petek

Grenoble, 17. julija. b. »Le petit Dauphinois« je dobil obvestila, po katerih se bo nemška ofenziva proti Angliji pričela 19. t. m. Sedaj so vse vojne priprave dokončane, vsa prevozna sredstva pa so pripravljena za prevoz vojaštva. Nemška ofenziva bi se morala pričeti že 9. julija, toda pokazala se je potreba, da se morajo mirnim potom rešiti nekatera vprašanja na Balkanu. Nemčija je hotela dobiti tudi pravo sliko o namerah sovjetske Rusije. Ker so vsa ta vprašanja sedaj razčiščena, čaka Nemčija samo na ugodno vreme, nakar bo napadla Anglijo.

Angleško-italijanska fronta

Italijansko vojno poročilo

Nekje v Italiji, 17. julija. AA. Stefani: Številka 38 glavnega stana italijanske oborožene sile se glasi:

Neka italijanska podmornica je potopila veliko cisterensko ladjo v vzhodnem delu Sredozemskega morja. Nad Malto je prišlo do spopada med našimi in sovražnimi letali. Zbiti sta bili dve sovražni letali, eno naše letalo pa se ni vrnilo domov. Naša letala so izvedla tudi nov uspešen napad na pristanišče v Aleksandriji. V severni Afriki so naša letala bombardirala uspešno letališča in skladišča v Marsa Matruhu in Sidi Baranju. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča.

Sovražnik je poskušal izvesti napade na naše postojanke, severno od Capuzzo. Tega napada se je udeleževalo 5 tankov. Vsi napadi so bili odbiti. Sovražna letala so ponoči ponovila napad na Tobruk, ne da bi povzročila kakšno škodo. V vzhodni Afriki so domačince čete osvojile Ghezvan v pokrajini Curmuca. Zaplenjena je bila angleška zastava ter mnogo pušk in streliva. Prebivalstvo je izjavilo svojo vdanost z navdušenjem. V Keniji napredujejo naše čete v angleškem delu Mojaie, kjer so zasedle važne postojanke. Poskusi sovražnih letal, da bi izvedla polet nad Asmaro in Asabom, so se ponesrečili. Povzročena škoda je neznatna. Eno sovražno letalo je bilo zbito. Eno naša podmornica se ni vrnila na svoje oporišče.

Razlaga k včerajšnjemu vojnemu poročilu pravi, da je torpediranje nekega sovražnega rušilca, ki je bilo sporočeno včeraj, uspeh srečnih okoliščin, v katerih se je neka naša podmornica hrabro spustila v boj s šestimi sovražnimi rušilci.

Neka italijanska eskadrila je bombardirala v Palestini oporišče v Haifi, ki je važno zaradi petroleja, rafinerij, skladišč in drugih instalacij. Vse te naprave so bile zadete ter je nastal požar. Italijanski letalci so še z daljave 200 km videli plamen in dim.

Za časa sovražnega poleta nad Tobruk, ki ni dal nobenih rezultatov, je bilo zbito eno anleško letalo. Posadka je ujeta.

V Vzhodni Afriki so italijanske čete po odlični akciji zasedle kraje Sukeil, Terkal, Tagago, Kojajo, Dulo in Danizo. Bojišče je skrajšano na ta način za okoli 300 km. Sovražni napad na naše

položaje pri Rudolfovem jezeru je bil odbit. Pri tem so nam pomagali domači prostovoljci.

Spet napad na Malto

Nekje v Italiji, 17. jul. AA. Stefani: V toku včerajšnjega dneva so italijanska letala letela nad Malto ter opravila ogledne nad vsem otokom. Dasi se angleška vojska oblastva nahajajo še vedno na Malti, se vendar lahko reče, da ta otok zaradi pogostih bombardiranj nima več posebne strateškega pomena za Anglijo. V toku včerajšnjega boja nad Malto sta bili zbiti dve angleški letali.

Italijanske izgube

Rim, 17. jul. t. Stefani: Izšla je uradna lista o italijanskih izgubah na morju. Lista navaja 322 mrtvih in 283 pogrešanih. Ranjenec je 149.

Angleško vojno poročilo

Kairo, 17. jul. AA. Reuter: Današnje poročilo letalskega poveljstva pravi, da so britanska letala ponoči ponovno bombardirala italijanske postojanke pri Tobruku. Vrženih je bilo veliko bomb. Sovražna letala so letela nad Sidi Baranijem. Naša letala so izvedla podrobne ogledniške polete nad raznimi libijskimi pokrajinami. Hudo je bilo bombardirano letališče ter bližnje zgradbe v Asmari.

Aleksandrija, 17. jul. AA. Reuter: Danes ponoči je prišlo do letalskega napada na Aleksandrijo, v katerem je sodelovalo več sovražnih letal. Protiletalsko topništvo je hitro streljalo. Letala so vrgla nekaj bomb. Podatki o škodi še niso znani.

O stanju angleškega vojnega brodogradništva v Aleksandriji

Aleksandrija, 17. jul. AA. Reuter: Posebni dopisnik agencije Reuter je obiskal včeraj enote angleške sredozemske mornarice v aleksandrijski luki in poročja:

Te enote so se vrnile z nedavnega boja z italijansko mornarico. Nobena italijanska bomba ni zadela angleških ladij o priliki boja minuli tork popoldne. Italijansko zračno bombardiranje je trajalo tri ure, toda glede manevriranja angleških

Učiteljstvo meščanskih šol pri ministru dr. Korošcu

Belgrad, 17. julija. m. Prosvetni minister dr. Korošec je danes sprejel v svojem kabinetu v prosvetnem ministrstvu deputacijo meščanskošolskega učiteljstva, ki jo je vodil bivši poslanec ravnatelj meščanske šole v Slovenjem Gradu g. Teuerschuh in meščanskošolski ravnatelj na Viču g. Anton Fakin.

Za velenjski rudnik

Belgrad, 17. julija. m. Te dni se je mudil v Belgradu bivši poslanec Teuerschuh ter je bil sprejet pri prometnem ministru inž. Beslću in ministru za gozdove in rudnike dr. Kulenoviču, kjer je posredoval zaradi povečanja dobave premoga pri velenjskem rudniku za potrebe državnih železnic.

Paviljon na belgrajskem velesejmu za 5 milijonov

Belgrad, 17. julija. m. Na prostoru belgrajskega velesejma bodo pričeli graditi paviljon štev. 6. Paviljon bo eden izmed najprezentativnejših. Stroški zanj bodo znašali 5 milijonov din. Belgrajska občina je že prispevala dva milijona din. Paviljon bo postavljen med nemškimi in bodočim italijanskim paviljonom in bo zgrajen še pred koncem tega leta.

Internat za šole za telesno vzgojo

Belgrad, 17. julija. m. Letošnje jesen bo v Belgradu odprt internat za dijake in dijakinje šole za telesno vzgojo. Sprejetih bo 35 dijakov in 25 dijakinj.

Srbska šahovska zveza

Belgrad, 17. jul. m. V prostorih belgrajskega šahovskega kluba je bila seja za ustanovitev srbske šahovske zveze, na kateri je bil izvoljen odbor pod predsedstvom g. dr. Nikole Miljanića, vseučiliškega profesorja.

Tekma za evropski pokal v Bukarešti

Belgrad, 17. jul. m. V nedeljo bo najbrž v Bukarešti prva finalna tekma za srednjeevropski pokal. Rumunske in madžarske oblasti so na to že pristale. Revanšna tekma med Rapidom in Ferencvarošom bo 28. t. m.

20 letnica nemškega Kulturbunda

Belgrajska »Ravnopravnost« poroča: »Dne 20. junija je minilo 20 let, odkar je bil v Jugoslaviji ustanovljen švabsko-nemški Kulturbund. Danes lahko ugotovimo, da je ta manjšinska kulturno-politična organizacija taka, kakršne ni v Podonavju. Po zaslugi širokogrudne politike jugoslovanskih oblasti ter tradicionalne tolerantnosti našega naroda ter po vztrajnem delovanju samih Nemcev je zrastle organizacija, ki danes šteje že 337 skupin z okoli 50.000 člani. Vodstvo je razdeljeno v 6 odsekov, ki jih vodijo posamezni načelniki kot stalni uradniki: odsek za organizacijo, kulturni odsek, odsek za »prilaganje«, mladiški odsek, socialni odsek, ženski odsek.« List nato, za vzgled, navaja delovanje socialnega odseka v skrbni za nemške trgovke in obrtne vajence. »Večkrat krajevna skupina ima spet celo vrsto odsekov: športne, pevске, ženske itd. Glavni ustanovitelji Kulturbunda so bili senator Grassl, bivši poslanec dr. Kraft, dr. Moser itd. zlasti velike zasluge pa si je pridobil Johann Kekes, ki je vodil Kulturbund, dokler lanskega leta ni zmagala mlada struja ter postavila za predsednika dr. Seppa Janka, ki vodi Kulturbund po načelu vodje in ne odgovarja upravnemu odboru. Starejša generacija, razen senatorja Grassla, ki vodi drugo važno nemško uetstvo, nemški šolski sklep, se je umaknila v ozadje. Preden je dr. Janko prevzel vodstvo, so se vrnili v Kulturbund nacionalnosocialistični identiti okoli dr. Anwenderja in »Obnovitvenega gibanja«, med tem, ko so »mladi Nemci« pod vodstvom dr. Hasslingerja svojo organizacijo razpustili. Značilno je, da je po naredbi vodje dr. Janka s 1. julijem ustavljeno sprejemanje novih članov, očitno z namenom, da bi se organizacija ubraila navala oportunistov.«

Belgrajske novice

Belgrad, 17. julija. m. Davi se je vrnil v Belgrad podpredsednik vlade dr. Maček. Dopoldne je imel sestanek s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem.

Belgrad, 17. julija. m. V Belgradu se mudil predsednik Društva nižjih poštinskih uslužbencev za Slovenijo Josip Penko. Posredoval bo v več ministrstvih v zadevi našega nižjega poštnege osebja. Sprejet je bil pri pomočniku poštnege ministra dr. Ciki, nato pa v Poštni hranilnici. V pošt-nem ministrstvu je posredoval glede enakopravnosti absolviranega podeželskega drugega in tretjega razreda osnovne šole z absolviranim četrtim razredom ljudske šole v trgih in mestih. G. Penko bo zastopal Društvo nižjih poštinskih uslužbencev na obnem zboru belgrajske sekcije nižjih poštinskih uslužbencev.

Drobne novice

Riga, 17. julija. AA. DNB: Po uradnih rezultatih, ki so bili objavljeni snoči, je pri letonskih parlamentarnih volitvah glasovalo skupaj 1.179.000 volivnih upravičencev. Volivna udeležba je znašala 94,7%.

Kodanj, 16. julija. AA. Danska poslaništva v Bruslju, Haagu in Oslu bodo prenehale delovati 18. julija. Od tega časa bodo danske interese na Nizozemskem, v Belgiji in na Norveškem zastopala konzularna oblastva.

Kodanj, 17. julija. AA. DNB: Danes so bili končani razgovori med nemškim in danskim vladnim odborom, ki so se začeli 11. julija. Dosežen je bil sporazum glede obojestranske izmenjave blaga za prihodnje tri mesece.

ladij in glede na to, da so italijanska letala letela zelo visoko, ni bila napravljena nobena škoda ter so bombe padale daleč od ladij. Angleške vojne ladje so pripelale v luko nepoškodovane tudi trgovske ladje, katere so spremljale. Sedaj so pripravljene za novo nalogo. Angleški mornarji ne strpno čakajo, da bi se jim nudila stvarna prilika srečati se z italijanskimi mornarji.

Vsi izpod 17 let stari

morajo zapustiti Gibraltar

Gibraltar, 17. jul. AA. Reuter: Tukaj službeno poročajo, da bodo vse otroke in mladino pod 17. leti obvezno izselili iz Gibraltarja

Jubilej Družbe Jezusove

Ob priliki štiristoletnice, odkar je bila ustanovljena Družba Jezusova, je papež Pij XII. naslovil na njenega generalnega predstojnika p. Vladimira Ledochovskega pismo, v katerem poudarja velike zasluge te družbe za krščansko omiko, katoliško Cerkev in za krščansko vzgojo tolikih pokolenj. Papež se spominja časov, v katerih je Družba Jezusova nastala, ko je zaradi pretiranega kulta visoke grške omike pogonov trpela vera zaradi popolne racionalizacije, ki jo je hotela stesniti v meje omejenega razuma. Hkrati je revolucija s seve- ra grozila krščanstvo popolnoma razdrobiti v posamezne ločine in jo oropati nje-nega središča v papeževi duhovni oblasti. Poklican od Boga, pa je sv. Ignacij Lojolski zamislil družbo, kateri je pokazal ogro-men organizacijski talent, tako da se je njegovim sinovom v primeroma kratkem času posrečilo, da se je reformiralo propa-dajoče krščansko življenje, da se je vrnila v kler razrahljana disciplina, da se je za-čelo intenzivno delo tako za duhovno in nra-vstveno obnovo posameznikov, kakor za znanstveno in moralno vzgojo mladine na čim višji stopnji. Na prvo mesto je potreba postaviti Ignacijevu ascezo, po kateri so se veliki in mali ljudje zatekli v premišljevanje večnih stvari in vrednot, da so se mogli, okrepani od božje sile, posvetiti plodovi-temu delu za vero, omiko in nra-vstveni dvig na zemlji. Potem je Družba Jezusova zajela zmote, obvarovala katoliško in krščansko edinstvo na velikem delu naše celine in po vsem drugem svetu ter vedno pogumno branila pravice Cerkve in rim-skega papeža, tako da je bila Cerkev okrepljena z novimi silami v borbi za krščansko vero in njene vrednote v novih časih. Pij XII. visoko hvali Družbo Jezu-sovo za mnogo kri, ki so jo prelili njeni mučeniki v preganjanjih, katerih so bili deležni in so še danes po vseh delih sveta, posebno na Vzhodu, kjer so njeni apostoli postavili temelje za razširjanje katoliške vere in omike. Ogromno pa je tudi delo si-nov sv. Ignacija Lojolskega za vzgojo mla-dine, za kar ji mora Evropa biti posebno hvaležna. Še danes so po vseh celinah sveta sloveče jezuitske univerze in nešteto znan-stvenih institutov, Saj vemo, kako veliko je v Družbi Jezusovi ne samo bogoslovcev in filozofov, ampak tudi odličnih naravoslov-cev in izumiteljev tudi na področju moder-ne tehnike. Zelo povzdiguje papež delo Družbe Jezusove tudi na polju katoliškega apostolata, pri čemer posebno podčrtuje marijanske kongregacije, s katerimi so čla-ni Družbe izvršili globoko notranjo refor-mo mladine. Nato želi papež, da bi si Družba Jezusova hkrati, ko ohranja in mora po želji papežev ohraniti svojo orga-nizacijo in pravila nedotaknjena in neiz-premenjena, prizadevala, da se slej ko prej poslužuje vseh pozitivnih pridobitev sodob-nega napredka za poglobljanje katoliške vere in kulture.

Samo, da bi bežali, bežali . . .

Švicarski časniki poročajo o vtisih med francoskimi begunci, ki se vračajo

Danes objavljamo drugi posnetek iz člankov, ki jih je v švicarskem listu »La Suisse« objavil poseben poročevalec tega lista v Franciji Edouard Perron o svojih vtisih v od Nemcev zasedenem Parizu in daljnji okolici. Danes popisuje strašne okoliščine, v katerih je francosko civilno prebivalstvo bežalo pred prodirajočimi nemškimi armadami. Člankar pravi:

En teden potem, ko so Nemci zasedli Pariz, so se začeli begunci vračati. Njihovi obrazi so bili zagoreli, od prestalega trpljenja izmučeni. Ženske so bile razmršene. Otroci razdrapani. Iz oči vseh pa je sijalo spoznanje, da so videli veliko, preveč strašnih stvari. Seboj so nosili le borne punkelčke in zavojčke. Odejo so nosili kar čez rame obešeno, na nogah raztrgane čevlje, ali pa kar bos. Matere so pritisale k sebi otročičke, mnogi od katerih so se rodili, ki je bilo videti, začasa divjega bega v neznan bodočnost. Bolj odrasla deca se je z ro-kami privijala svojih staršem, iz strahu očitno, da jih še enkrat ne izgubi, kot se je na begu morda pogostokrat pripetilo. Strašen je bil pogled na te prve trume beguncev, ki so prihajali nazaj.

Kje so ostali lepi avtomobili

polni pohištva, obleke, posode in dragocenosti, s katerimi so pred tedni drveli iz Pariza. Kje so ostali skromni vozovi ali otroški vozički, s katerimi so revni odvažali svoje bogastvo? Kje dvo-kolnice, na katerih so begunci potiskali svoje pre-moženje, med katerim so se nahajale celo ptice kletke? Vse to se je razpršilo po cestah Francije, koder se je pomikala grozna reka beguncev. Izgini-lo je v nočeh brez spanja.

Razgovarjal sem se z nekaterimi begunci. Prvi, ki so se vrnilo, so bili tisti, ki so bežali iz Pariza samo nekaj dni pred prihodom Nemcev. Bežali . . . Pet milijonov beguncev se je valilo po cestah, ki peljejo proti vzhodu in jugu. Vsi begunci iz Belgije, vsi begunci iz severne Francije, vsi begunci iz Pariza. Zeleni so hitro priti naprej. Toda naglica je bila za tolike neorganizirane, samim sebi prepuš-čene množice pogubna. Ceste so se zamašile in reka se je le počasi valila dalje. En avtomobilist pripoveduje, da je na poti v Orleans en dan v av-tomobilu prišel komaj 8 km daleč. Avtomobilisti so začeli puščati vozove na cestah, pobrali iz njih najnujnejše in ali peš dalje. Samo da bi bežali, bežali . . . Šeasoma je tudi prtljaga postala pretežka in se to so začeli puščati za seboj. Cele gomile zavojev in najrazličnejših oblikah so se začele ko-pičiti na obronkih cest, raztrgane cule, odprti kov-čegi, leseni zaboji. Kakor da bi bilo postalo naen-

Nemška sodba o novi Franciji

Na dobro poučenem nemškem mestu so na naslednji način opisali stališče Nemčije do nove Francije in do novih odnošajev med An-glijo in Francijo:

Streli pri Oranu niso edini vzrok, zakaj se je Francija odtujila od Anglije. Vzrok za to ležijo globlje. V glavnem v razliki, kako oba naroda gledata na sedanjo vojno, nadalje v razliki nacio-nalnega značaja obeh narodov in končno v različ-nem razumevanju evropskih celinskih interesov. Kajti francoski častniki na vojnih ladjah v Oranu so imeli svobodno voljo, da naredo, kakor hočejo. Svobodno so mogli sprejeti angleške zahteve ali pa jih odbiti. Nikdo jih ni mogel prisiliti, da se pokore predpisom premirja, ki je bilo sklenjeno med Nemčijo in Francijo. Nikdo ni mogel prisiliti Sirije in guvernerje drugih francoskih kolonij, da se uklonijo poveljem francoske vlade v Vichyju. Nikdo jim ni branil, da se priključijo upornemu francoskemu generalu de Gaulleu, ki je še nedavno kot mlad in sposoben general užival po vsej Fran-ciji velik ugled.

Iz tega sledi, da ne gre več samo za spor med londonsko in francosko vlado, ampak o odkritem prelomu med obema armadama in med obema do sedaj zaveznikoma narodoma.

Diplomatični odnošaji med Anglijo in Francijo so prekinjeni. Francoska vlada je izjavila, da bodo s francoske obale streljali na vsako angleško ladjo. Casopiši celo poročajo, da so francoski letalci bom-bardirali angleške vojne ladje v Gibraltarju kot neke vrste odgovor na Oran, kjer so Angleži strel-jali na francoske vojne ladje.

Napetost med do včeraj še zaveznikoma narodoma postavlja sama po sebi v ospredje vprašanje odnošajev med Nemčijo in Fran-cijo. Glede tega vprašanja se v zadnjem času posebno z angleške strani širijo razne domneve, ki pa ne odgovarjajo resnici. V Berlinu položaj razlagajo na različne načine, toda vedno v sta-vu zmagovalca, ki razume položaj premagan-ca, ki mu priznava hrabrost, a ki bo moral no-siti posledice za vojno, ki jo je vsilil Nemčiji. V Berlinu nikdo niti najmanj ne sumi v lojal-nost maršala Petaina. Berlin je bil prvi, ki je najbolj ostro odgovoril na angleško nečloveško dejanje v Oranu. Če bi to ne bilo res, bi bila Nemčija s Francijo postopala enako, kakor je postopala s Poljsko, ki do zadnjega hipa ni ho-tela priti do spoznanja, kam vodijo angleška jamstva.

Eno je gotovo: Hitler ni pozabil na Ver-sailles. To je najbolj prišlo do izraza v njego-vem razgovoru z ameriškim časnikiarjem Wie-gandom, ki mu je rekel: Samo popolnoma puha glavla lahko misli, da bo prišlo sedaj do še hujšega Versaillesa. Hitler potemtaka ne bo posnemal bivših zmagovalcev v Versaillesu. Hitler se je mnogo naučil iz njihovih napak. Hitler želi novo preureditev Evrope, kar bo do-seženo z novimi mirovnimi pogodbami, ki bodo, razume se, trde, a v nobenem primeru bolj trde, kot je bila bivša versailleska mirovna pogodba.

Izjava francoskega zunanjega ministra

»Svet pred 10. majem — za nas pokopan!«

Vichy, 17. julija. AA. Havas: V izjavi, ki jo je dal listu »Journal de Geneve« glede nove francoske ustave, je zunanji minister Baudoin poudaril, da tukaj ne gre za kakšen improviziran sklep, ki bi sledil pod udarcem poraza, temveč da se je že pred 20 leti v Franciji začela neke vrste revolucija. 6. februar in potresi 1936 in 1937 kakor tudi povečanje vznemirjenja, ki pa ni dovedlo do rezultatov, je ojačilo neprijeten po-ložaj. Vojna je pripeljala do tega, da je revolucija

krat živo, je iz njih začelo lesti po polju vsemo-goče: obleka, posoda, cunje. Dež je vse razkrojil, sonce razparilo, betežni koraki stotisočih so po-lagoma vse poteptali v strašno gmoč.

Toda te množice morajo živeti. Morajo jesti. Ni čudno, če so začele vpadati v zapuščene hiše in ropati po trgovinah, ki so jih lastniki v strahu za-pustili in zbežali. Drugi so se razpršili po podeže-lju, da poiščejo kakšne gostoljubne kmetije za grizljaj kruha in za skodelico mleka. Tukaj pa se pričinja žalostno poglavje. Eno najbolj žalostnih v sedanji vojni. Najraje bi o tem molčal, toda pripo-vedovanja beguncev, ki se vračajo, so preporna teh podrobnosti.

2 franka za steklenico vode

Zgodilo se je namreč, da so v Baucé ponekod od beguncev zahtevali po 2 franka (2 din) za stek-lenico čiste vode. V okolici Orleansa so zahtevali 10 frankov za eno samo jajce. Neki bogatejši trgo-vec iz Pariza si je med potjo neke privoščil eno jajce, majhen kosček mesa in en kruh. Za to je plačal 75 frankov. Neka švicarka ki je pribežala iz Havrea, pripoveduje, da so v Normandiji plačevali za liter čiste vode do 5 frankov, za čašo vode pa dva in pol franka. Vsak bi moral imeti seboj naj-manj 200.000 frankov, če bi v teh razmerah hotel obviseti vsaj en mesec, mi je pripovedoval begu-nec iz pariškega predmestja.

Zgodilo se je, tako gre povest dalje, da so se člani iste družine porazgubili in se niso več našli. Otroci so ostali sami. Njihovi starši so begali Bog ve kje in jih iskali — ali pa tudi ne.

Bežanje je postalo neznozna muka tudi zaradi tega, ker so se po cestah v obeh smereh pomikali vojaški transporti. Strašno je bilo, ko je začela ar-mada bežati. Vojaške kolone so enostavno po-medle s cest vse civilno begunstvo in se je vsak spravil s poti, kakor je pač mogel. On časa do časa pa v rednih preseledih so prihrumeli nad njihove glave nemški bombniki, katerih delovanje so be-gunci dobro poznali iz preizkušnje, ki so jih pre-živeli v Belgiji in v severni Franciji.

Ko so v svojem naglem napredovanju nemške čete dosegle begunske kolone, se je za begunce za-čelo novo poglavje trpljenja. Nastal je nepopisen nered. Mnogo starčkov in otrok je v tej zmed-i izgubilo življenje. Zgodilo se je, da so ženske prišle ob razum v tem nepopisnem trenju be-guncev in bežečega vojaštva ter sredi hrusta boj-nega orožja.

Nazaj domov

Zatem je prišlo premirje. Begunske reke so se ustavile ter se počasi obračajo nazaj proti krajem,

izbruhnila. Nacionalna revolucija bo pripeljala do sadov. Izvedena je bila svobodno. Mi ne stremimo za tem, da bi ugajali zmagovalcu. Mi bomo gradili Francijo, ki bo odgovarjala najboljšim značajem in tradicijam. Svet pred 10. majem 1940 je končno pokopan. V kratkem bodo v Franciji uvedeni novi odnosi med kapitalom in delom. Nastala bo nova doba življenja, ki bo temeljila na avtoriteti, redu in zgodovini. Naša zu-nanjanja politika pa ne pozablja, da smo bili prema-gani in da so nam gotove pobude prepovedane. Nihče pa nam ne more vzeti časti, dostojanstva in hladnokrvnosti. Zaradi tega smo prekinili z diplo-matskimi odnosi z Anglijo s tem, da smo 23. junija odpoklicali osebje veleposlanstva. Anglija je pre-trgala zadnji vez, ki nas je z njo vezala. S te stra-ni smo svobodni, kar se tiče odločitev in sklepov. Z Ameriko bomo nadaljevali tradicionalno pri-jateljstvo. Ko je prešel na gospodarska finančna in denarna vprašanja, je minister izjavil: Različne države so druga drugi potrebne. Mi moramo iz-vesti izmenjavo blaga z Nemčijo in Italijo kakor tudi z Anglijo, kadar bo imela pravičnejše

Romunski kralj je lastnoročno pisal Hitlerju, da se bo Ro-munija pobotala z Madžari

Budapešta, 17. jul. Zunanji minister Csaky je v zunanje-političnem odboru zbornice in sena-ta izjavil, da so se odnosi med Madžarsko in Romunijo zelo izboljšali. Izve se namreč, da je kralj Karol poslal Hitlerju last-noročno pismo, v katerem je v načelu pri-znava pravico Madžarske, da zahteva revizijo mi-rovnih pogojev in da se krona obvezuje, da se bo to vprašanje rešilo v sporazumu z Madžarsko ko-likor mogoče pravično. To še ne pomeni, da bi se že zdaj začela pogajanja z Bukarešto, ker je v ta namen treba čakati mirovne konference. Na vsak način pa sta obe državi delno demobilizirali in je zato izključeno, da bi med njima prišlo še do kakšnega spora.

Električna tovarna v Romuniji — zletela v zrak

Bukarešta, 17. julija. AA. (Stefani.) Iz ne-znanih razlogov je prišlo do strahovite eksplo-zije električne centrale v Galeu. Centrala je zle-tela v zrak. Do sedaj so našli pet žrtev. Vojaške oblasti so začele s preiskavo.

Grof Czaky o miroljubnosti Madžarske do sosedov

Badimpešta, 17. julija. AA. (MTI.) Madžarski minister za zunanje zadeve grof Csaky je poročal

Stališče Sovjetske Rusije

Sovjetska Rusija Turčiji ni stavila nobenih predlogov glede Dardanel

London, 17. julija. t. (Reuter.) V lordskem domu je neki poslanec vprašal zunanjega mini-stra, če je res, da bi bila zadnje čase Sovjetska Rusija stavila Turčiji neke predloge glede skup-nega vojaškega nadzorstva nad Dardanelami. Lord Halifax je na vprašanje odgovoril, da vladi Njegovega Velikanstva ni nič znanega o kakšnih takšnih predlogih. Podoben pismeni odgovor je v spodnjem do-mu dal državni tajnik Butler.

Pogajanja z Italijo

Rim, 17. julija. b. Poročajo, da se bodo v kratkem pričela pogajanja med Sovjetsko Rusijo in Italijo ter da bo prišlo do sestanka med pred-stavniki obeh držav. Italijanski uradni krogi si-ker te novice še ne potrjujejo, pa tudi ne zani-kaajo je ne. Prav tako ne zanikajo poročila o drugem obisku italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu.

Odnosaji z Nemčijo

Berlin, 17. julija. Z ozirom na govornice in vesti, ki se širijo z Londona, piše DNB, da se od-nošaji med Anglijo in Sovjetsko Rusijo v zadnjem času ne samo niso izboljšali, ampak celo poslabšali. Sovjetska vlada je te dni naložila svojemu poslaniku v Londonu Majskemu, naj vpraša zu-nanjega ministra lorda Halifaxa, kaj je vodilo angleško vlado, da je, kakor dokazujejo tajni do-kumenti francoskega generalnega štaba, zamislila proti Sovjetski Rusiji napad na njene petrolejske vrelce. Opozorja se tudi na govor generalnega guvernerja na Poljskem Funka, ki ga je imel ob položajni temeljnega kamna nemškemu delu me-sta Przemysla, v katerem je dejal, da je spora zum med Moskvo in Berlinom omogočil mirno zasedbo Besarabije in da je ta sporazum tudi ustvaril trajno mejo med interesnim območjem Rusije in med sfero vpliva Nemčije.

Angleški poslanik pri Stalinu

London, 17. julija. AA. (Reuter.) Diplomatski urednik Reuterja poroča, da je bilo danes v Lon-donu sporočeno, da je bil britanski veleposlanik

iz katerih so stekle. Reveži, ki jih srečujemo, pripo-vedujejo, da se radi vračajo, da so na svoje veliko presenečenje našli, da je bil njihov strah neuteme-ljen in da se nemške čete, sledeč najstrožjim ure-dbam nemškega poveljstva, obnašajo povsem ko-rektno napram domačinom. Neki kmet iz Saint-Remy-Les-Chevreuses, ki je zapustil za seboj kme-tijo, kjer je redil živine v vrednosti za 200.000 fr., in ki je mislil, da je vse izgubljeno, mi je pripove-doval, da je našel kmetijo v redu in niti ene žival ni bila izgubljena.

Med begunci je tudi dosti takšnih, ki so slekli vojaško uniformo in se vračajo v civil. Ti pripove-dujejo neverjetne stvari o organizaciji obrambe in o neredu, ki je zavladal po prvih nemških zmagah v Belgiji.

mnenje in razumevanje za Francijo. Razvili bomo izmenjavo tudi z ostalimi narodi. Sodelovanje, ki bo prosto vsake ideologije, bo nadomestilo razne politične formule evropskega ravnotežja. Prenas-eljena Evropa mora urediti svoj gospodarski ustroj ter uvesti sistem razdelitve dobrin, ki ji bo omogočil, da bo živila in si zagotovila svoje do-brote.

Francija dobi kralja . . .

London, 17. julija. b. »Daily Mail« poroča, da bo maršal Petain le začasno re-gent francoske republike, ker bo pozneje proglašena v Franciji monarhija. Kdo bo zavzel francoski prestol, še ni znano, vo-dijo pa se že pogajanja med vlado in fran-coskimi privrženci kralja, ki imajo svoje središče v Švici.

New York, 17. julija. AA. DNB: Znani fran-coski književnik Jules Romain, ki je prišel iz Portugalske, je izjavil novinarjem, da Francija ne bo nikoli fašizirana. Jules Romain je dejal, da je večina francoskega naroda protifašistično razpo-ložena in da si v Franciji ni mogoče predstavljati vlade, ki bi imela totalitarne zasnove.

v zunanje-političnem odboru parlamenta o razgo-vorih, ki jih je imel v Monakovem.

Grof Csaky je naglasil potrebo, da se ohrani v jugovzhodni Evropi mir, toda do-dal je, da se bo trajen mir ohranil pod pogojem, da se ustvarijo tudi trajne osnove za tak mir. Nato je grof Csaky dejal, da so prijatelji Madžar-ske popolnoma soglasni, kar se tiče ohranitve miru. Lahko se reče, da smo danes bispeli na vrh, odkoder se že lahko vidi svet boljše bodo-čnosti, je dejal Csaky. Madžarska upa, da nihče ne bo nepremišljeno oviral njenih miroljubnih namenov, toda, ako bi kdo to storil, bo imel Madžarsko proti sebi. Nato je grof Csaky izjavil, da je ohranitev dobrih odnošajev s sosedi ne samo potreba Madžarske, temveč je to mogoče še večja potreba drugih določenih držav. Madžar-ska, je dejal grof Csaky, ne želi nikomur zadati neozdravljivih ran, temveč na osnovi pametnih sporazumov pridobiti prijatelje namesto sovraž-nikov. Prijatelje, v katere ima lahko zaupanje. Borba, ki je bila trdovratna in težka in ki se je doslej vodila, je bila skrita. Madžarska je pri-pravljena spustiti se v novo borbo v sporazumu s onimi silami, ki so doslej že tolikokrat podpi-rale stvar Madžarske.

Potem, ko je ponovil izraze hvalečnosti Ma-džarske napram cilam osi, je grof Csaky opozoril odbor na pojavo nekih propagandističnih letakov, ki gredo za tem, da se skale madžarsko-nemški odnošaji.

Odbor je poročilo grofa Csakyja pozorno po-slušal ter ga soglasno odobrilo. Za grofom Csaky-jem so govorili še drugi člani odbora za zunanje zadeve.

Nemško-turška trgovinska pogodba

Carigrad, 17. julija. m. V Ankari je bila pod-pisana nemško-turška trgovska pogodba. Izmenja-va blaga po novi pogodbi obsega vrednost enega milijona turških lir. Nemčija bo iz Turčije uva-

Zveza bojevnikov

prireja dne 18. avgusta t. l. svoj vsakoletni tabor na Brezjah. Ob tej priliki se bodo zopet zbrali vsi tovarši iz bojnih poljan, tovarši skupnega trpljenja in pa tudi bratovske in tovaršijske ljubezni in pošt-rovatnosti. Da bo članom Zveze bojevnikov olaj-šano potovanje na ta tradicionalen tabor, je mini-strstvo prometa v principu že odobrilo četrtinsko ceno vožnje iz kraja odhoda na Brezje in nazaj. V to svrbo bo Zveza bojevnikov svojim članom izdala na podlagi zakona posebne legitimacije, ki bodo upravičevale člana k ugodnosti četrtinske vožnje. Pozivajo se vsi člani, da svojim krajevnim skupi-nam takoj prijavijo svojo udeležbo na tem svečan-em taboru. Ravno letos bo tabor še pomembnejši kot druga leta.

žala večje količine bombaža, suhega grozdja, fig in drugih pridelkov, Turčija pa bo iz Nemčije uvažala razne stroje. V najkrajšem času pa bo med Turčijo in Nemčijo podpisan definitivni nem-ško-turški sporazum, ki bo predvideval mnogo večje izmenjave blaga med obema državama.

»Volitve« v Litvi in na Letonskem

Moskva, 17. julija. AA. Tass: Po podatkih glavnega volivnega odbora se je 1.386.569 vo-livcev (95,31%) udeležilo 14. in 15. julija vo-litev za narodno skupščino litvanske re-publike. 1.373.349, oziroma 99,19% volivcev je glasovalo za kandidate litvanske Zveze delov-nega ljudstva. Izvoljenih je bilo 79 članov skupščine. Iz Tallina poročajo, da se je po do sedaj zbranih podatkih 81,6% vpisanih vo-livcev udeležilo volitev za estonsko narodno skupščino. Od volivcev jih je 92,9 oddalo gla-sove za kandidate Zveze delovnega ljudstva Estonije.

Moskva, 17. julija. AA. Tass: Iz Rige po-ročajo, da je komisija za volitve narodnih po-slancev republike Letonije objavila tele za-časne izide volitev, ki so se vršile 14. in 15. julija. Glasovalo je skupno 1.174.649 volilnih upravičencev ali 94,7%. Ob priliki volitev leta 1931 se je udeležilo volitev 974.822 volivcev, t. j. 19,1% manj kakor ob priliki sedanjih volitev. Od oddanih glasov je 1.150.730 ali 97,6% pri-padlo listi »delavske zveze letonskega naroda«. To število je za 184.506 večje kot število gla-sov, ki so bili oddani leta 1931 za vse po-slanske kandidate.

Gospodarstvo

Zadružna misel in naše obrtništvo

Svetovni dogodki od jeseni lanskega leta so v vsem gospodarstvu povzročili posledice, ki jih obrtniški stan danes prav težko občuti. V mislih imamo težko pri nabavi surovin za mnoge obrtniške stroke, pa tudi precejšnje povišanje cen, ki na proizvodno ceno obrtniških izdelkov ni moglo ostati brez vpliva. Z razmerami, v kakršnih danes živimo in za katere se ne vemo, kdaj se bodo nehale, mora obrtništvo računati, če hoče vzdržati raven svojega gospodarskega udejstvovanja. Ena glavnih nevarnosti našega obrtnika v sedanjem položaju je poleg že omenjenih težav za nabavo surovin in ostrih plačilnih pogojev dejstvo, da je kupna moč obrtnikovih odjemalcev zaradi dražnje nedvomno padla.

Položaj je torej zelo težaven in v tem položaju je obrtništvo — kakor vedno v časih stiske — navezano na samega sebe in na svoje denarne vire, odnosno prihranke. Vendar je pomembno, da je že za take čase gospodarske stiske naše obrtništvo zelo slabo finančno-gospodarsko organizirano. Lastnih zavodov za ceneni kredit ima malo. Prav ta dejstva nas silijo k razmišljanju, kje so vzroki tej slabi gospodarski organizaciji našega obrtništva. Že večkrat se je ugotavljalo, da je vzrok temu pomanjkanje čista solidarnosti med obrtništvom. Dasi se mora priznati, da ni nikdar mogoče najti čista solidarnosti v taki meri, da bi bolj izdatno zalegal, kakor v časih stiske, je treba ugotoviti za naše obrtništvo dejstvo, da v časih stiske sicer najde poti drug drug drugega, brez ozira na konkurenčni boj, da pa tako stremljenje oslabi, čim se časi izboljšajo.

V zadnjih časih smo imeli že dva podobna primera. Bilo je v prvih poveljnih letih, ko je bila stiska za denar pri našem malem obrtniku in pri vseh onih, ki se niso znali prilagoditi vedno rastočim cenam in z majhnim svojim razpoložljivim kapitalom niso zmogli stalno rastočih cen surovin in polfabrikatov. Poleg raznih nabavljajnih zadrug drugih stanov so se v tistih časih pojavljale tudi nekatere nabavljajne zadruge obrtnikov, ki pa so v kratkem prenehale, čim so se valutne prilike in splošne razmere po vojni dovoljno ustale. Druga podobna prilika je pred nekajimi desetimi leti nastala, ko sta dve najmočnejši obrtniški stroki: čevljarstva in krojaška prav živo in ogražajoče občutili naval industrijske konkurence. Tedaj se je zdelo, da bo taka huda stiska mogla opogumiti obe stroki, da se oprimate zadruge misli in zadrugne udejstvovanja kot edino mogoče resilne bilke. Toda trenutno izboljšanje gospodarskega položaja je v toliki meri vplivalo na individualno tako zelo razvito obrtništvo obeh prizadetih strok, da se je vsak posameznik na svojo pest skušal dalje preriniti skozi vse posledice, tedaj komaj prestane gospodarske stiske z večnim tolažilnim geslom s srednje dobrim položajem zadovoljnih ljudi: saj bo jutri bolje!

Clovek bi pričakoval, da bo težavni gospodarski položaj, ki traja že nekaj let sem, prav silil k razvoju zadrugne misli pri našem obrtništvu, če pomislimo na to, da je osnova zadrugništva samopomoč malemu človeku, h kateremu moremo šteti obrtništvo v ogromni večini. Temu pa ni tako, kajti statistični podatki izkazujejo, da znaša v poveljnih letih delež obrtniških zadrug med vsemi ostalimi zadrugami komaj 6 odstotkov. Po podatkih, ki jih je objavil neki obrtniški list, naj bi bilo danes v izrečeno obrtniških zadrugah združenih le nekaj nad 1000 obrtnikov, kar pomeni komaj 5 odstotkov vsega obrtništva v Sloveniji.

Ta suha statistična dejstva nedvomno za naše obrtništvo niso posebno odlikujoča in kažejo, da je razvoj obrtniškega zadrugništva pri nas zelo, zelo počasen.

Glavni sovražnik razvoja zadrugništva pri obrtništvi utegne biti težnja za samostojnostjo in težnja po ohranitvi te samostojnosti. Brez ozira na razne nepravilnosti in tudi za ceno minimalnega uspeha hoče ostati vsak obrtnik popolni gospodar pri svojem delu in v svoji delavnici. Že zato je obrtnika sploh težko organizirati, še bolj pa, obdržati ga v organizaciji. Dokaz za to so že občni zbori po obrtnem zakonu določenih, prisilnih združenj, ki se jih ponekod udeležuje le minimalno število član-

stva. Indiferentnost za skupno udejstvovanje je treba glede obrtništva še posebno upoštevati pri prostovoljnih organizacijah, kjer more igrati vprašanje konkurence, posebno v manjših krajih veliko vlogo, če pomislimo, da je obrtnik navezan na razmeroma majhen krog odjemalcev iz določenega kraja. Vprašanje organizacije in sodelovanja je zanj važno, dokler se mu slabo godi, če pa je neodvisen in sicer gospodarsko neodvisen, tedaj organizacije ne potrebuje. Po svoji naravi in po naravi svoje proizvodnje je zato obrtništvo kaj malo sposobno za organizacijo. Iz tega razloga, ki izhaja tudi iz psiholoških podlag, brez visoko razvite stanovske zavesti kakor tudi brez velike požrtvovalnosti zlasti gospodarsko krepkejših obrtnikov bo problem razvoja obrtniškega zadrugništva vedno odprt.

Komaj bi treba posebej za to navajati vzgleda. Le kot poseben primer naj navedemo slučaj nameravane ustanovitve produktivne čevljarke zadruge v Ljubljani pred kakimi desetimi leti, ko je vprašanje obrambe čevljarkega stanu pred dokaj razširjenimi tovarniškimi popravilnicami postalo tako zelo važno. Kljub temu, da bi taka zadruška imela bitno podlago za ustanovitev, da je imela možnost kot individualna popravilnica z odličnim strokovnim delom konkurirati tovarniškim popravilnicam, s čimer bi čevljarji prešli iz slabotne pasivne obrambe v živo konkurenčno akcijo, do ustanovitve take zadruge ni prišlo.

Za bodoči razvoj obrtniškega zadrugništva bo merodajna prava zavest onih obrtnikov, ki se ne branijo izpostavljati in boriti se proti nezavednosti ostalih, v nič manjši meri pa primerni pouk in izobrazba našega naraščanja. Seveda utegnejo položaj kolikorotoliko izpremeniti v tem pogledu na bolje gospodarske prilike v naših časih. Prav danes mora iz vzrokov, ki smo jih navedli v uvodu, obrtnik vedeti, da je mnogo preslab, da bi si kot poedinec in sam mogel izboljšati svoj prav malo zavidni položaj. Prepričati se bo moral, da bo mogel vsem preizkušnjam kljubovati le tedaj, če bo združen v zadrugah v zajednici s svojimi tovariši.

Ni nezanemljivo, da se je v zadnjih letih zadrugna misel nad obrtništvo prav lepo razvila na Hrvaškem. Tamkajšnja posebna »Zveza obrtniških zadrug« je imela letos že svoj peti občni zbor. V letu 1939 se je zvišalo število članstva že pri obstoječih zadrugah, prav tako pa je bilo ustanovljenih 15 novih zadrug, s čimer je zveza dosegla število 85 včlanjenih zadrug, dočim se jih snuje še 40 novih. Veliko zanimanje za zadrugno misel se je pokazalo tudi pri onih hrvaških obrtnikih, ki so dozdaj še stali ob strani. Dasi je ta zveza med najmlajšimi zvezami, predstavlja vendar po številu, posebno pa še po kakovosti svojih včlanjenih zadrug solidno, zadrugno ustanovo.

Pri vsem gospodarskem razvoju zadnjih mesecev se vse bolj kaže, da je n. pr. ustanavljanje nabavljajnih obrtniških zadrug edini možni izhod iz težkega in nerodnega položaja, ki je nastal ob problemu dobavljanja surovin za obrtnike. Uvoz potrebnih surovin je omejen zaradi našega deviznega položaja. Prejemanje surovin od zemeljskih tvrdk je možno le v velikih količinah, v tem slučaju je olajšana tudi odobritev za uvoz, če se uvaža blago brez posrednikov, ki jim Narodna banka nerada izdaja dovoljenja za uvoz. V večjih količinah in neposredno bi mogli uvažati le premožnejši obrtniki, dočim so srednji in revnejši obrtniki prisiljeni, da zaradi svojih slabših finančnih zmoglosti nabavljajo s pomočjo nabavljajnih zadrug, ki si jih ustanove za to. Izmed vseh oblik zadrugništva je prav oblika nabavljajne zadruge najbolj enostavna in more tako obrtnikemu stanu le koristiti, če prevladuje med člani duh solidarnosti in potreba na uvidenost. Prav zato bodo mogoče sedanje prilike pomagale zadrugni misli tudi pri obrtnikih do zmagne in bodo sedanje koristi v težkem času pomagale, da bo oblika nabavljajne zadruge obdržala svojo privlačnost tudi za kasnejše čase, kar bo zaradi duha solidarnosti, ki bi se moral čim bolj razviti pri obrtništvi, tembolj koristilo vsemu obrtništvi.

Cene premoga iz premogovnikov TPD

Kralj. banska uprava je dne 13. julija 1940 odobrila Trboveljski premogopkopni družbi v Ljubljani, da sme prodajati premog in sicer za to:

Iz glavnih rudnikov Trbovlje, Zagorje, Hrastnik, Rajhenburg: kosovec po 295 din, kokovec po 270 din, orehovec po 230 din, grahovec po 185 din, zdrob po 145 din, prah po 100 din.

Iz rudnika Laško: kosovec po 320 din, kokovec po 300 din, orehovec po 270 din, grahovec po 190 din, zdrob po 150 din, prah po 105 din.

Iz rudnika Kočevje: kosovec po 200 din, kokovec po 180 din, orehovec po 160 din, grahovec po 135 din, zdrob po 115 din.

Vse franco vagon rudniška postaja in brez prometnega davka. Iste cene veljajo v trgovini na debelo za preprodajo detalistom oziroma za oddajo na debelo. Na prednje cene velja obvezni margo za preprodajalce, in sicer:

pri dobavi iz glavnih rudnikov: pri letnem odjemu od 100 ton 40 din po toni kosovca, 35 din po toni kokovca; pri letnem odjemu od 500 ton 45 din po toni kosovca, 40 din po toni kokovca, in pri letnem odjemu preko 1000 ton 50 din po toni kosovca, 45 din po toni kokovca;

za dobave iz rudnika Kočevje: ne glede na letni odjem 30 din po toni kosovca in 30 din po toni kokovca;

za dobave iz rudnika Laško: za odjem preko 100 ton letno 40 din po toni kosovca, 35 din po toni kokovca; za odjem preko 500 ton letno 45 din po toni kosovca, 40 din po toni kokovca; za odjem preko 1000 ton letno 50 din po toni kosovca, 45 din po toni kokovca.

Dovoljenje za določila maksimalnih cen

Minister trgovine in industrije g. dr. Ivan Andres je podpisal na osnovi čl. 3 odstavka 4 uredb o nadzorstvu cen na predlog urada za nadzorstvo cen, da urad za nadzorstvo cen ugotovi maksimalne cene za vso državo za naslednje predmete: domače testenine, riž, jedilno olje izvzemi

Kmečka demokracija

V svoji nedavni izjavi je podpredsednik vlade g. dr. Maček dejal, da je za »kmečko demokracijo«. O tem je pretekli teden predaval tudi g. dr. Rudol Bičanič, eden vplivnih mož Hrvatske kmečke stranke. O tem je dejal po avtentičnem viru (»Hrvatski dnevnik« je smatral za potrebno prinesiti te ideje):

Kmečka demokracija kaže znatne razlike v primeri z meščansko demokracijo. To se vidi iz del ustanoviteljev hrvatskega kmečkega pokreta bratov Radičev, nato iz izjav hrvaških političnih veljakov, posebno pa iz praktičnega življenja hrv. kmečkega gibanja. V stisnjeni obliki se more reči, da so glavne točke razlike v tem, da hrv. kmečka demokracija ne predstavlja organizacije volivcev, ampak celo gibanje narodnega kolektiva, ki se odraža na političnem, gospodarskem in prosvetnem polju, pomeni neprestano narodno suverenost, ki se javlja v neprenehnem strujanju med narodom in njegovimi predstavniki, vodstvom. Kmečka demokracija ni atomistična, temveč je organizirana, hierarhična, v kateri organizirano ljudstvo po krajevnih, občinskih in okrajnih organizacijah tvori vodstvo ljudstva. Kmečka demokracija posebej poudarja poseben položaj šefa stranke, ki ni samo naveden predsednik stranke, ampak ima veliko večji pomen. Zato kmečka demokracija, ki daje

večino zastopnikov iz kmečkih vrst, mora določiti tudi poseben način organizacije »sabora«. Kmečka demokracija ni samo demokracija volivnih kroglic, ampak tudi demokracija rok, ki delajo in ust, ki jedo. Končno hoče kmečka demokracija ustvariti tip kmečke države. Vse borbe birokracije proti njej ne bodo uspele. Hrvatsko kmečko gibanje ne pomeni samo sodelovanja z narodom, ampak predstavlja prav za prav samo organizirani hrvatski kmečki narod. Zato moremo mirno gledati v bodočnost.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

V zemljiški knjigi je bilo ta mesec do večeraj zaznamovanih 51 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 6.222.586 din. V naslednjem navajamo še nekatere zanimive kupčije, tako:

Meta Soss, trgovka v Ljubljani in ležeča zapuščina po trgovcu Karlu Sossu sta prodali Državnemu zakladu Jugoslavije, finančne direkcije v Ljubljani posestvo vl. št. 293 k. o. Kapucinsko predmestje (hiša na vogalu Knafljeve ulice in Bleiweisove ceste z vrtom) za 2.600.000 din. Zemljišče obsega 1659 m².

Plevnik Jože in žena Marija, posestnika v Stožicah št. 26, sta prodala Stanku Majerju, trgovskemu sodniku, Celovška cesta št. 112 in ženi Angeli parcelo št. 55/3 k. o. Brinje v izmeri 337 m² za 15.000 din.

Krlec Ludvik, posestnik in štukaterski mojster, Štepanja vas št. 105 in žena Marija sta prodala Viktorju Volčanku, posestniku v Ljubljani, Močnikova ulica št. 6 parcelo št. 337/3 k. o. Moste v izmeri 595 m² (z malo hišo) za 25.000 din.

Gdč. Bonča Marija, posestnica Vižmarje št. 48 je prodala: Ivanka Turkovi, soprogu banovinskega uradnika Ljubljana, Tyrševa cesta št. 51 parcelo 808/1 k. o. Vižmarje in šte. 809/1 iste k. o. v skupni izmeri 930 m² za 23.250 din, dalje Olgi Arkovi, zdravnikovi soprog Ljubljana, Tyrševa c. št. 51 parceli št. 808/2 in 809/2 k. o. Vižmarje v skupni izmeri 978 m² za 24.450 din. Kvadratni meter je bil po 25 din.

Ažman Andrej in žena Ana, posestnika na Viču št. 31, sedaj Vrhovci št. 50 sta prodala Frančiški Pečnikovi, zasebnici v Škofji Loki in Ivanu Pečniku, posestniku v Zireh, posestvo vlož. šte. 455 k. o. Svica za 120.000 din.

Tome Fran, posestnik Dravljice, Vodnikova cesta št. 218 je prodal Valentinu Tometu, mestnemu uslužbencu or ravnatemu parceli št. 204/14 in 204/15 k. o. Dravljice v skupni izmeri 1.692 m² za 50.880 dinarjev.

Špenko Peter, Kodeljevo, Zadružna ulica št. 2, je prodal Francu Gabrovšku, poštnemu uradniku v Ljubljani, Mahničeva ulica št. 32 nepremično vl. šte. 456 k. o. Udmata (hiša št. 23 z vrtom) za 90.000 din.

Nabavljajna zadruška drž. uslužbencev v Ljubljani, reg. z. o. z. je prodala Maksu Avšiču, trgovnemu nadzorniku drž. železnice v Roh. Bistrici parcelo št. 827/9 in 827/10 k. o. Slape v izmeri okoli 1.822 m² za 19.918 din.

Anton baron Codelli, graščak Kodeljevo je prodal: Mariji Deu, Litija št. 92, parcelo št. 179/104 k. o. Udmata v izmeri 554 m² za 38.780 din in parcelo št. 179/46 iste k. o. v izmeri 693 m² za 48.500 dinarjev, dalje Jožiki Bedenkovi, Ljubljana, Šubičeva ulica, št. 179/103 k. o. Udmata v izmeri 651 m² za 35.000 din.

Potniški promet na naših železnicah. V prvih 3 mesecih letos je znašalo število potnikov na naših državnih železnicah 13.773.904, dočim je bil promet v prvem četrtletju lani 13.008.929. Predvsem je narasel potniški promet v primeri z lanskim letom v marcu letos, ko je bilo prevoženih 5.188.718 potnikov, t. j. 20,97% več kot marca 1939. V mesecu februarju letos je doseglo število potnikov 4.204.302, januarja pa 4.380.904. Število potnikov s popolnoma plačano vozno ceno je naraslo za 4,49% na 9.061.003, število potnikov z režijsko karto za 1,99% na 1.365.549 in število potnikov z ugodnostmi za 11,63% na 3.357.402. Po razredih je število potnikov naraslo: v I. razredu od 114.704 na 153.996, torej za 34,26%, v II. razredu se je število potnikov povečalo od 210.254 na 255.588, t. j. za 21,55%, v III. pa od 8.334.072 na 8.638.210, t. j. za 3,65%. Število potnikov I. razreda se je zmanjšalo za 1% na 3239.

Obvezno zavarovanje tobaka v banovini Hrvatski. Hrvatski ban je predpisal obvezno zavarovanje tobaka proti toči na področju banovine Hrvatske. Izvedba tega zavarovanja je v roki Zaveda za zavarovanje v Zagrebu ali njegove izpostave v Splitu. Nadalje so predpisana tudi izvršna navodila za to zavarovanje.

Stari zaključki v bombažnem in volnenem predivu iz Nemčije. Ko se je začela septembra 1939 vojna, je bilo neizvršenih zaključkov za bombažno prejo iz Nemčije okoli 1000 ton, za volneno prejo pa okoli 500 ton. Na 9. zasedanju nemškojugoslovanskega odbora je bilo vprašanje starih zaključkov urejeno na ta način, da nam Nemčija dobavi 175 ton prediva za industrijske svrhe, kar so pozneje zvišali na 200 ton, za volneno prejo pa so nam dali samo 50 ton, kar so kasneje še zmanjšali na 25 ton, ker so si naši interesi medtem preostale količine že nabavili mešano prejo s celotno volno. Sedaj poročajo iz Belgrada, da so nemške predilnice že dobile nalogo, da izvrše navedene zaključke in je pričakovati tudi kmalu dobav.

Prva hrvatska tvornica olja, Zagreb. Vpisana sta prokurista ing. Mladen Szabo in Davor Miloš.

Održava konkurza: Bergant Franc, trgovec v Ljubljani.

Slovenska Krajina

Veselice se vrstijo teden za tednom po vsej naši Krajini. To še ne bi bilo nič hudega, ako ne bi prihajali skoraj pri vsaki veselici na dnevni red pretepi. Skoraj vse veselice prirejajo gasilci. Je sicer dobro, da si poiščejo kak vir dohodkov, toda mislimo, da na drug način prav tako lahko pridejo do njih in si potrebno nedeljo za nedeljo imeti veselice. Posebno v zdajšnjih resnih časih bi bilo priporočljivo, da bi se dovoljenja za veselice manj izdajala. Lahkomiselnim ljudem ni treba še posebej dajati prilike za zapravljanje. Tudi gasilci sami naj pazijo, da se sočelnji ne bodo najbolj pretepali v uniformah, ker se s tem v slabo luč spravljajo vsi gasilci. Želeti bi bilo, da bi gasilci svoje gasilske vaje opravili brez veselice.

Dan novih maš bo v nedeljo, 28. t. m. v Beltincih. Ta dan bodo namreč imeli v župni cerkvi kar trije salezijanci novomašniki svojo prvo daritev. To so domačini iz Lipovec, sosednje vasi, gg. Geld Karol, Jakob Avgustin in Sraka Vinko. Izredna slovesnost, da bodo trije novomašniki darovali naenkrat novo mašo, je izredno razgibala ljudstvo in se z vso vnemo pripravljajo na to redko slovesnost.

Strelna je udarila v križ sredi pokopališča v Strehovcih in ga popolnoma raznesla. Pred dnevi, ko je razsajala nad našo Krajino huda

Borze

Dne 17. julija.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 4.886.750, na belgrajski pa 6.365.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 75.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London 1 funt	169.59—172.78
Newyork 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	1006.73—1016.73

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	209.73—212.09
Newyork 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1244.05—1254.05

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 drahem	33.85—34.15
Solun 100 drahem	34.65—33.95

Belgrad — zasebni kliring:

Sofija 100 din	91 blago
--------------------------	----------

Curih. Belgrad 10, Pariz (bank. 5.50), London 16.75 (16.80), Newyork 440 (bank. 450), Milan 22.30, Madrid 40, Berlin 176.25 (register marke 49.25), Stockholm 104.90, (lyonske marke (20.50), Buenos Aires 95.50, (London bankovec 12.25). — (V oklepajih so tečajni dani ob 15.)

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 439 denar

v Zagrebu 439 denar

v Belgradu 438.50—440.50

Ljubljana. Državni papirji: 7% inv. pos. 97 denar, vojna škoda promptna 489 denar, begl. obv. 78 denar, dalm. agrariji 72 denar, 8% Bler. pos. 97 denar, 7% Bler. pos. 92.50 denar, 7% pos. DHB 101.50 denar. — Delnice Narodna banka 8000 blago, Trboveljska 290 denar, KID 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 97 denar, agrariji 49.87—50.50, vojna škoda promptna 439 denar, begl. obv. 77 denar, dalm. agrariji 71 denar, 4% sev. agrariji 50 denar, 6% šum. obv. 70 denar, 8% Bler. pos. 96.75 denar, 7% Bler. pos. 91.50 denar, 7% pos. DHB 101 denar. — Delnice: PAB 195 blago, Trboveljska 300—805 (297.50, 302.50), Sladk. tov. Osijek 245 denar, Osj. liv. 165 denar, Isis 32 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 97.50 denar, vojna škoda promptna 438.50—440.50 (441), begl. obv. 77.50—78.50, dalm. agrariji 72—72.50, 4% sev. agrariji 51.50 denar, 6% šum. obv. 70 denar, 8% Bler. pos. 98 denar, 7% Bler. pos. 98 denar, 7% pos. DHB 100.50 denar. — Delnice: Narodna banka 8000 blago, PAB 180.50—191.50 (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Promet majhen.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Na sejmu v Kranju dne 15. julija 1940. Dogon: 64 vlov, 29 krav, 3 teleta, 3 junice, 1 bik, 2 ovci, 125 svinj in 59 prašičev. Prodanih je bilo: 35 vlov, 18 krav, 3 teleta, 2 junici, 1 bik, 92 svinj in 47 prašičev. Cene so bile naslednje: volli: I. vrste 9.25, II. vrste 8.75, III. vrste 7.50, telice: I. vrste 9.25, II. vrste 8.50, III. vrste 7.25, krave: I. vrste 7, II. vrste 6.50, III. vrste 5, teleta: I. vrste 8.50, II. vrste 7.50, prašiči: špeharji 12.25, pršutarji 11—12 din kg žive teže. — Goveje meso: I. vrste 16, II. vrste 16, III. vrste 14, svinjina 20, slanina 26—28, svinjska mast 22—23, čisti med 22—24, volna: neoprana 38, oprana 45—48, surove kože: goveje 13—15, telečje 20, svinjske 8—10 din kg. — Pšenica 300, ječmen 275, rž 275, oves 250, koruza 265, fižol 700—800, krompir 250 (novi), seno 100, slama 75, moka: pšenična 450—525, koruzna 325, aidova 400—800 za 100 kg. — Trda drva 115—125 din kub. m, jajca 1 din komad, mleko 2.25 din liter, surovo maslo 38—44 dinarjev kilogram.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskim pridelkom v Ptuju (mesto) dne 6. julija 1940. Moka bela pšenična 4.50, črna 3—4, govedina 14—16, teletina 12—16, svinjina 16—18, ovčje meso 10 din, svinjska mast 22—24, sveža slanina 16—18, prekajena slanina 25, krompir 1.80, krompir novi 3, fižol 5—6, seno 0.80—1, slama 0.45 din za 1 kg. Mleko 2 din liter in jajca 10 kom. 7.50—8.75 din.

Cene kmetijskim pridelkom na Jesenicah dne 7. julija 1940. Moka bela 5.50, črna 4.50, govedina 12 do 18, teletina 16 do 18, svinjina 16 do 18, ovčje meso 8 do 10, svinjska mast 22 do 24, sveža slanina 16 do 18, prekajena slanina 22 do 24, fižol 7 do 10, suh grah 5.50 do 12, domača leča 10 do 12, krompir 1.75 do 2, pšenična slama 0.50, ječmen 3, jepenj 4, koruzna moka 2.50, kaša 3.75 dinarjev za kilogram. Mleko 2.50 din liter, jajca 1.50 din komad.

Slovenj Gradec

Nova maša bo v nedeljo, 21. julija v Starem trgu ob 10 dopoldne, ki jo bo daroval tukajšnji rojak g. Albert Areh. Novomašniku bo govoril tukajšnji domačin g. Pavel Živornik, prof. iz Maribora.

Kranj

Gradbena delavnost je sicer v primeri z lanskim nekoliko manjša, vendar kljub negotovim razmeram precej velika. Javna dela so itak v živahnem razmahu, saj se modernizira cesta skozi Kranj in je upati, da bo v teku nekaj mesecev dograjena vsa cesta od Ljubljane mimo Medvod do Kranja in tu dalje na Gorenjsko. Zelo hitro pa napreduje gradnja elekarskega obrata v Čirčah pri Kranju, ki bo avgusta že dograjen in pričel obratovati. Tudi delo na gradnji novega poštnega poslopja napreduje in se vid: iz dosedanjega obsega zidave, da bo stavba zelo reprezentativna in moderna.

Nogo si je zlomila pri padcu z voza soproga uglednega kranjskega veleindustrijalca g. Gorjanca. Želimo, da bi gospa čimprej okrevala.

Obe vrsti sta
enako dobri

Chlorodont - zobna pasta

peneča ali ne peneča se

Uspen je vedno enak:
lepi, beli zobje

V kraljestvu Bohorja

V dneh, ko doprinašajo veliki narodi krvave žrtve za posest tuje zemlje, nam je naša rodna zemlja bliže pri srcu. Majhna je, na evropskem zemljevidu le neznaten kos, a vendar le edino na njej je ona čudovita prst, iz katere nam klije naše svobodno življenje.

Zapuščena slika

Vabili smo tuje narode, da jo spoznavajo in se radujejo na njeni lepoti. Vprašajmo pa se, če jo poznamo, mi sami!

Res, javil se je rodoljub slovenski in dejal: »Prepotoval sem vso slovensko zemljo od kraja do kraja, poznam slovenske planine in ni koče, kjer ne bi našli mojega podpisane. Pa smo ga prijeli za roko in vodili v našo hišo. Tu v kotu,

Lovsko-planinski dom na Bohorju

kamor le redkokdaj zaide človeško oko, visi zapuščena stara slika. Ze stoletja se nabira na njej pajčevina, prah in vsakovrstna nesnaga, ki ji je zakrila obrise. Neki potujoči mazač iz tujih krajev jo je hotel preplepskati, a se mu ni posrečilo. Vzeli smo podobico v roke in jo poizkusili čistiti. In glejte! Izpod debele plasti prahu je začela žareti umetnina, obraz slovenske zemlje. »Ali poznate tudi to?« smo prašali radoljuba. Strme je ogledoval sliko, odkimal z glavo in molčal.

To zgodbo o zapuščeni sliki imamo v mislih danes, ko se odpravljamo na izlet v oni kotiček Slovenije, ki nam je le malo ali pa sploh nepoznan. Sli bomo v kraje, kjer je tekla zibelka enemu največjih slovenskih mož, Adamu Bohorču, to je na Bohor.

Kje je Bohor?

Ko smo bili na Pohorju in gledali proti jugu, smo opazili daleč na južnem obzorju močilen gozdnat masiv, ki se vleče od hrvaške meje proti zapadu severno od Save. To je senčni hrbet Bohorja, ki gleda s svojim sončnim licem, posejan s planinskimi jasmami in drobnimi hišicami, tja doli, kjer oranže in citrone cveto. Najlepsi se torej vidi Bohor iz Dolenjske. Z imenom »Bohor« znanuujemo celotno približno 12 km dolgo vrsto vrhov in planot, ki pa imajo še svoja posebna imena, slično kakor na Pohorju. Glavni greben Bohorja pa teče sporedno Savi, in sicer približno nad Sevnico in Rajhenburgom v značni razdalji kakih 8 km.

Rajhenburg, Blanca in Sevnica — izhodišče za Bohor

Peljimo se z jutranjim vlakom v Posavje. Izstopili bi lahko v Blanci ali v Sevnici, a najlepša in najbližja pot bo na Bohor, če vzamemo vozni listek do Rajhenburga. Tu se lahko vsedemo na avtobus, ki nas pripelje za 4 dinarje v Senovo in in za malo nagrado še naprej skozi Dolsko do vzhodja Bohorja. Tudi avtotaksi je v Rajhenburgu na razpolago. Moderno urejene restavracije s čistimi sobami nas vabijo. Večina se odloči, da jo mahnejo kar peš ob potoku proti severu.

Komaj zapustimo trg, ko se nam nasmehljajo nasproti zelene bohorske jase. Tja gori, kjer cvete encijan in arnika, nas vleče skrivna sila in želja, ki jo najdemo v vzhodu pesnika: »Le enkrat šel bi na planine...«

V dobri polovici ure smo že na Senovem. Pozornost vzbujajo nasproti velike šolske stavbe z mestnim licem, ki stoji sredi travnikov in njiv. Njen vis-a-vis je pa drobna cerkva, kakršna krasi naše slovenske hribe. Tu pri cerkvi krenemo s potokom na levo in v drugi polovici ure smo na vzhodju Bohorja pri starem rudniku. Napisi na tablici SPD in Lovaškega društva nam nakazuje smer in markacije na bohorske vrhove: Javornik, Plešivec in Aslico. Ker je koča na Plešivcu sredi Bohorja, se odločimo za pot do nje, ki nas vabi z rumeno-modro-rdečimi markacijami.

Polagoma, a vztrajno se dvigamo in pri vsakem naslednjem koraku smo čevlji više nad Savo, ki jo pokriva jutranja megla. Hoja po senčni gozdni poti, ki prikuka tu in tam na kako razgledno točko, je tako prijetna, da pozabimo pogledati na uro. Zdi se nam, da ni minula niti polovica pota, ko se že prikaže pred nami velika planinska jasa, ki smo jo videli iz Rajhenburga. To je središčni vrh Bohorja, ki so ga naši predniki zaradi tega, ker je po eni strani poraščen z gozdom, po drugi pa plešast, imenovali Plešivec.

Nasproti nam pihljajo planinske sape, polne kisika in zdravega ozona, ki ga izdihavajo kakor morje razsežni gozdovi samih jelk, smrek in borovcev. Tu je veličasten, pragozdu sličen Travniki laz, domovina bohorskih ponočnjakov, divjih prašičev.

Razgled s Plešivca

Ob pogledu proti jugu nam srce zaigra od radosti! Prelepi slovenski in hrvaški svet se nam odpre in je pod nami razprostrt kakor na krožniku. Daleč na obzorju se vidijo obrisi Julijskih Alp in Sneznika, tu doli so Gorjanci v vsej svoji razsežnosti in pred njimi Dolenjska z nizkimi griči, ki kakor otoki na našem Jadranu štrle iz morja. Levo se razprostira Krško polje, kjer je pred davnimi stoletji doživela kmečka raja svoj Vidov dan. Se naprej tja doli do Zagreba je pisan mozaik, sestavljen iz zelenih, rumenih in rjavih barv, ki ga vijugasto prepleta sil pas Save. Vse to je veliko plačilo za dve in pol ure hoje, ki smo jo opravili do sedaj.

Koča na Bohorju

Pa pojdemo naprej proti cilju, to je pod streho novozgrajene in prve hiše na Bohorju. Tu v sedlu Plešivca je v varnem zavetju in zatišju visokih dreves, ki jo čuvajo pred strelo in mrzlimi severnimi vetrovi, dočim se ji proti jugu odpira sonce in razgled. Sveže oskobljen in z oljem prepojen

Tipična kmečka hiša na Bohorju

les žari kakor vosek. Tudi napis: »Lovsko planinski dom« je izrezljan iz lesa.

Sivolasi oskrbnik, izrazita lovška postava, nas prijazno sprejme in nam postrže z vsem, kar si želimo. Spoznamo, da imamo opravka z izobraženim človekom. Pripravlja herbarij bohorskega rastlinstva, ki utegne biti zelo zanimiv posebno zato, ker je tukajšnja cvetana še neraziskana.

Okoli koče in v notranjosti je opaziti vzorno čistočo in red. Občutek toplote in domačnosti poveča velika peč, kakršno vidimo v kmetijskih hišah. V pritličju so vsega skupaj štiri sobe in klet, na podstrešju se pa pripravlja gradivo še za dve večji sobi, ki bosta določeni predvsem za SPD.

Vrhovi Bohorja

Le težko se ločimo od prijaznega doma in stopimo na zeleno jaso, da si ogledamo še ostale bohorske vrhove, ki se iz Plešivca najlepše vidijo.

Od vzhoda proti zahodu se vrste planota Ravni log in goličava Oslica, kjer so ugodni prostori za smučanje, nato so gozdnati vrhovi: Osterca, Koprivnik in Pavlove hoje, od koder se pride na najvišji vrh Javornik (1023 m) in na Skalico. Južno se pa odcepijo prekrasni Zaloški travniki in Mrzla Planina, ki so tudi pripravljeni za zimski šport. Veliko prednost ima koča na Plešivcu v tem, da je postavljena v središčni točki ob križišču potov in cest, tako da se od tod lahko dosežejo vsi ostali vrhovi.

Med pastirčki

Ko se tako pogovarjamo in delamo načrte za nadaljnjo turo, zaslišimo zvonkanje, ono prijetno zvonkanje, brez katerega si ne moremo misliti naših planin. Iz gozda se pripase čreda ovac in za njimi kuka iz grmovja kopica drobnih glav s povešenimi klobuki, ki jim segajo daleč preko ušes. To so bohorski pastirji, bolj nezaupljivi kakor plahi, deset- do štirinajstletni fantiči. Enemu, ki je videti precej hajduški, ponujamo dinar, če pride bliže, a zastoj. Fantek se še ni privadil tujih ljudi. Starejši nam razlaga, da je sicer vpisan v šolo, a je ne more obiskovati, ker je 2 in pol do 3 ure daleč. Na stotine je otrok, ki vidijo učilnice le nekajkrat na leto ali pa sploh nič.

Naš pogovor s pastirčki je prekinil glas priletnega moža, ki se je naenkrat pojavil za našim hrbtom, kjer je najbrž prisluškoval našemu razgovoru. Da bi bil zanimivejši, nosi dolgo leskovo palico in star lovski klobuk s peresom za trakom. Zelo je prijazen, a še bolj je zvedav. Govori pa lepo slovensčino, ki ji prida tu in tam kak tuji ocvirk. Pravi, da pozna vse paragrafe kakor advokat in še marsikatero znanost ima v mezinu. Bil je nekaj vodja divjih lovcev in onih bohorskih vstaev, ki so z orožjem napadli Rajhenburg, tako da je morala vmes poseči vojaška oblast, a zdaj se je pobiljšal. Posebno je ponosen, da je pismen, kar je v teh krajih redkost.

V domovini Adama Bohorčiča

Preden zapustimo Plešivec, še mimogrede pogledamo gorska naselja na južnem pobočju. Tu doli nekje je pač tekla zibelka velikemu možu, ki je dal našemu književnemu jeziku prvo slovnico in črkopis bohoričico. Hvala mu bomo Slovenci znanstveniku, ki bo preiskal ustna izročila in druge podatke o rojstnem kraju Adama Bohorčiča. Primkov: »Bohorič« ali okrajšano: »Bohorč« je v teh krajih dosti.

Bohorska naselja pa imajo še mnogo drugih zanimivosti. Ogledimo si samo še stare, napol lesene hiše s posebnim slogom, kakršnega še nismo videli. Od daleč izgledajo, kakor da so črno in belo pleskane. Pogled ob blizu nam pa pove, da so proge nastale na ta način, da je pobeljen le vsak drugi tram ali pa presledki med tramovjem, ki je od starosti počrnelo.

Sklenili smo, da napravimo v te kraje še en izlet, ki bo etnografskega značaja, pač pa ne smemo pozabiti doma fotografskih aparatov.

»Slovenska Bosna«

Za danes pa pustimo naselja in pojdemo še na vrhove Bohorja, ker nas zelo miče, kakšen bo razgled proti severu. Mimo koče krenemo skozi stoletni, iglasti gozd po skoraj vodoravni česti na Javornik, ki nam kot kralj Posavja in vzhodno Stajerske daje močilen in izrazito planinski vtis, kakor da smo mnogo više. Pod nami leži severni, božji zemljevid Slovenije, ki nam je novo razodetje. V snegu se blestijo Savinjske Alpe in Karavanke s Peco, pod katero sniva kralj Matjaž. Na severnem obzorju je Pohorje in Kozjak ob nemški meji. Tam so vinorodne Slovenske gorice, Boč, Macelj in Ivanjščica. Kaj pa je tu doli pod Bohorjem? To je pa »slovenska Bosna«! To je kakor Bohor tisti kos Slovenije, o katerem le redko kdaj govorimo ali pišemo. Stran so ti kraji od prometnih zvez in Boga za hrbtom, a vendar, pogledajte, kako so lepi in zanimivi v svoji skromnosti.

Sedli smo v mehko planinsko travo, ki ni slabša od turške preproge in zapeli: »Lepa je dežela Stajerska...«

Opoldansko sonce nas je rahlo segrevalo, veter pa je vztrajno skrbel za to, da nam ni bilo vroče.

Pri Sv. Vidu se oglasi zvon, pridružijo se mu sosedi v Planini, pri Sv. Križu, Sv. Andreju, Sv.

Miklavžu, Sv. Primožu, Sv. Magdaleni, v Zagorju, pri Mariji v Dobju in še toliko drugih. Zvoki bron in železa se zlivajo v akorde in akordi v veličastno simfonijo zvonjenja, ki se oddaljuje in približuje, postaja močnejša in spet komaj slušna, dokler slednjič ne ugasne kakor pesem o sreči in ljubezni iz davnih dni. To je simfonija naše rodne zemlje, ki jo doživimo le redko kdaj.

Neradi smo zapustili to mesto na vrhu Bohorja, ki nam ostane trajno v spominu. Še en pogled na močene iglaste gozdove, na zelene bohorske jase, posejane s pisanim cvetjem, in še en pogled na najlepšo novozraslo bohorsko cvetko, ki ji želimo mnogo lepih dni.

Prehrana ujetnikov v Nemčiji

Nemški poročevalski urad poroča:

Ko je človek v preteklih tednih bral poročila nemškega vrhovnega poveljstva o velikanskem številu vojnih ujetnikov na zapadni fronti, bi nehoti moral pomisliti na vprašanje prehrane teh stotisočev ljudi. Znano je, da je Nemčija zadostno preskrbljena z živilskimi potrebščinami, vendar pa živeža spet ni v izobilju. Na vprašanje, kaj bo Nemčija s tolikim številom vojnih ujetnikov, ni težko dati odgovor. Teritorij, na katerem bo Nemčija lahko zaposlila te vojne ujetnike, je zadosti velik. Poleg tega pa je Nemčija večji del vojnih ujetnikov pustila na svoje domove, kakor se je to zgodilo na Poljskem, na Norveškem in v Holandiji. Velik del ujetnikov je zaposlen neposredno v gospod. na domači zemlji, posebno v poljedelstvu, katerega napredek je tako v interesu samega prebivalstva, kakor tudi v interesu nemške vojske. Stremljenja gre torej za tem, da naj lastna zemlja prehranjuje ujetnike.

Vsekakor je pri vsem tem treba prebroditi precej težav. Ako pa vzamemo v obzir velike zaloge živeža, s katerimi razpolaga nemška država za 80 milijonov ljudi, potem nam je razumljivo, da število ujetnikov, čeprav gre v stotisoče, ne predstavlja kakšne posebne težave. Vedeti je treba tudi, da so nemške čete zaplenile znatne zaloge hrane v zasedenih ozemljih in te zaloge se sedaj v prvi vrsti uporabljajo za prehrano tamkajšnjega prebivalstva in vojnih ujetnikov. Francoske čete so pri svojem umikanju uničile mnogo manj živilskih zalog, kakor se je prvotno mislilo. In francoske živežne zaloge so bile zelo bogate. Tako je vprašanje prehrane zasedenih francoskih krajev, kakor tudi vojnih ujetnikov za dalj časa že rešeno.

Zanimiv balon priletel iz Nemčije na Pragersko

Maribor, 17. julija.

Ko je te dni šla posestnica Marija Pristovnik iz Pragerskega proti domu na Sp. Polskavo, je med potjo v bližini šole opazila poleg ceste čuden predmet, ki je ležal na travniku. Pristopila je ter je pobrala majhen balon iz pisane gumirane svile, na katerem je bil obešen majhen aparat ter zraven pritrjen listek. Zanesla je vso to najdbo na orožniško postajo, kjer so pri preiskavi ugotovili, da gre za meteorološki registrirni balon, katerega so izpustili v zrak z avtomatičnimi instrumenti za merjenje atmosferskih prilik na meteorološki postaji v Lindbergu pri Beskoku v Nemčiji. Na listu je bila napisana prošnja za najditelja, naj aparate v takem stanju, kakor jih bo našel, pošlje na meteorološki observatorij v Lindbergu ter se mu za to obljublja posebna nagrada. Orožniki so ta balon z aparati vred poslali okrajnemu načelnstvu v Mariboru, ki bo poskrbelo, da bo najdba, ki je preromala po zraku tako dolgo pot iz Nemčije do Pragerskega, odposlana omenjenemu meteorološkemu zavodu.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!
Pitje ni le za zdravega človeka zelo važno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!

Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim čiste našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna

ono z rdečimi srci!

Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravilnega kopališča

SLATINA RADENCI

CISTEK

I. Dolenc:

V službi dveh gospodov

Prijatelju Matiju Malešiču v spomin.

Evo baš sem napisal to vrsto, ko vstopi dnevni korporal in salutira in javi: Gospod kadet, pokorno javim, donesao sam knjigo za Vas! Tvoje pismo! Kako sem sem se ga razveselil! Hvala, hvala Ti! — Kar je napisal Majcen v Domu in svetlu, je tako res ko le kaj, jaz bi v takem slučaju povedal isto, seveda v malo razumljivejši obliki. — Da sem že sedaj čisto drug človek, čutim z vso silo, kaj šele bo, če bi se kdaj vrnil?... Snovi, moj Bog, in katke snovi... V dnevnik napišem samo suha dejstva in se moram i zaradi časa i prostora omejiti na najnujnejše, ali kaj se poraja mimogrede v glavi!... Saj ti nudi vsak klic ranjenca, vsak vzdih umirajočega, vsak pogled onemoglega, vsak samotni grob, vsak razgovor ljudi, vsak izrek junaka, vsak korak, sploh vse, vse ti nudi snovi za najlepšo novelo in vse skupaj za ogromen in veličasten roman! (Glej prilogo!) Ej, ako me Bog erečno pripelje nazaj!... Seveda smo se utrdili! Le pomisli: štiri mesece nism niti ene noči pre spal pod streho! Na golih in mokrih tleh, v dežju in enegu in mrazu in blatu, akoraj ve! moji tovariši prostovoljci so odpadli

el, da sem vzdržal! Nota bene, da sem nosil do avanziranja za kadetaspiranta ves čas tornistro na plečih in »Brotack« in puško in do 200 patron. Človek bi res ne verjel, da more naveden zemljan toliko prenesti, kakor smo prenesli mi. Pa bi ne bili utrujeni! Glede duševne utrditve, Ti pa rečem samo eno: Govorila bodo dejanja, če se kdaj vrnem!

V prvih mesecih leta 1915 ni bilo večjih bojev na erbskem bojišču in 14. maja 1915 je pisal Matija, da upa, da bo prišel na dopust:

»Dopust — ah, jaz Ti ne morem dopovedati in dovolj razločati! Jaz sem trden prepričan, da ga dobim, šance pri najbližjih predpostavljanih izbornih, zadnjo besedo govori seveda naše vrhovno poveljništvo. Dopust — tako zelo me je prevzelo čuvstvo hrepenenja, da mi je v zgodnji jutranji uri, ko me zbudi moj sluga, prva misel: bom li se čez toliko in toliko dni zbudil morda lepega majnkovega jutra doma pri mami, ki bo po prstih hodila po sobi, da me ne prebudi... In med dnevnim delom mi pride sto in stokrat na misel: je li mogoče, da bom v resnici videl še kdaj mamu in rojstno hišo in Črnomelj in domovino in prijatelje v njej, ko je vendar bilo toliko trenutkov, da sem že predal vetrovom upanje, da vse to še kdaj gledam in uživam s svojimi ušesi in očmi!

S srbskega bojišča se je preselil Matija spomladi 1915 na bojišča ob Soči. Iz te dobe imam manj pisem. Devet dni poprej, preden je bil ranjen, je bila dana na pošto dne 17. nov. 1915 dopisnica, ki jo je napisal poročnik Malešič Matija pri istem 22. pešpolku, isti 15. vojni kompaniji in isti vojni postaji 88:

»Vse kaže, kakor da se je začel četrti koncert ob naši reki, mi ga enatremo prav za prav še vedno za tretjega, ki traja neprestno in z vso silovitostjo dalje. Rečem Ti, da je bil dan 11. XI. nekaj takega, kakor morda nebeden v vsem vojskovanju, le predstavljaj si ga, saj veš, kake sem doživel v Srbiji in tu dosedaj. Teško mi je ramilo slugo, vrlih mojih je obležalo... Človek se uči moliti in zaupati na Boga... Piši, piši, piši, ker ne moreš

ni slutiti, kaj nam je pismo sedaj in prijateljska beseda!«

Dne 26. nov. 1915 je pa bila vojska na fronti za Matijo končana. Brez datuma je prišlo obvestilo iz vojaške bolnišnice v Strišču (Sterntal) pri Ptujtu:

»26. nov. ranjen na goriskem območju pri Oslavju. Od laske granate, v levo nogo, ne ravno življenjsko nevarno, ali boli me precej, ker se rana gnojii, in bo bolelo, dokler mi ne spravijo vseh vseh drobcev; precej me tudi kuha vročina.«

Teh drobcev mu pa neverjetno dolgo niso spravili iz noge, kajti čez leto dni mi je 21. nov. 1916 pisal še vedno iz bolnišnice, in sicer z Dunaja:

»Zdravnik mi je odredil, da moram ležati, niti za trenutke veni, jeiti v postelji, pisati v postelji in vse drugo v postelji. Rana je šla zopet na slabše, namesto da bi se celila, se je dan na dan večala. To me je vrglo na posteljo. Upajo, upam, da bo to pomagalo. Čas bi že bil! Z berglami po Dunaju, nezmožen stopiti na nogo, v kratkem bom obhajal obletnico. Da sem bil ranjen, vedne bolečine — le predstavljaj si, kako je to prijetno! — Hotel sem in hotel na vsak način e silo pripraviti nogo, do bo zopet stopila v službo, ki je je dolžna mojemu telesu, pa je bilo morda ravno to slabo, morda je ravno to delovalo na rano, da se ni hotela celiti. Sam Bog zna, kaj je krivo, da se še vedno gnojii, da se je že dvakrat zaprla, pa se pozneje tem huje odprla.

V postelji ležim! Francoska slovnica leži na mizi ob meni in kup knjig in pole nepopolnega papirja. Zgrabil za to ali ono — ali misli, da sem zmožen dalj časa za duševno delo? Nisem. Leva noga vložii takoj svoj krepki protest. Kar težko mi je, če pomislim, koliko lepih ur gre mimo mene, pa jih zaradi pekočih bolečin ne morem izrabiti. To je hudo, ker sem drugače zdrav in voljan dela in se gradovi, ki sem jih zidal v gimnaziji v oblake in ki so Ti znani, še niso sestuli.«

Zakaj se rana ni hotela zaceliti, mi je povedal ustno: se znaten kos šrapnela je bil v rani, pa niso vedeli zanj in mu niso verjeli, da mora biti v nogi še nekaj.

*) Kruh.

(Dalje.)

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 18. julija: Friderik (Miroslav), m.; Kamil Leljski, sp.
Petek, 19. julija: Vincencij Pavelski; Avrea (Zlata), dev. Ščip ob 10.55. Herschel napoveduje veliko dežja.

Članstvu Slov. dijaške zveze

Priloge za naš tabor v Kamniku so v polnem teku. Prijave se množijo iz dneva v dan. Tabor bo veličasten. Na njem bomo udarili temelje za novi čas. V morju zastav, ki jih bomo vsi prinesli s seboj na tabor, v naših novih krogih, bomo v Kamniku odprli novo razdobje našega slovenskega dijaškega gibanja: hočemo biti mlada predstava našega rodu. Nočemo, da bi ta narod, ki mu je Bog namenil tako važen kos zemlje, v teh časih z lastno malomarnostjo, individualistično razvezanostjo, uživalnostjo in zaspanostjo zapravljal življenjske sile, ki so mu jih v zadnjih sto letih razvili do tako silnih učinkov naš narodni prebuditelj Slomšek, naš načelni vzgojitelj Mahnič, naš narodni vladika Jeglič, naš socialni obnovitelj Krek, in naš državno-politični vodnik Korosec. Slovenska dijaška mladina jemlje to stoletno dedščino v varstvo. Branila ga bo, dopolnila ga bo.

Noben disciplinirani član SDZ ne bo postal doma, pa naj bo kakoli. Vsi bomo v Kamniku.

Zvezno vodstvo sporoča, da se nosi znak na kroju na levem žepu srajce. Da ne bo kakih zmešnjav, upoštevajte to sporočilo vsi, ki boste prišli na tabor v kroju.

Dekleta se morajo prijaviti do petka, 19. t. m. do 12.00 ure. Fantje do točka, 23. t. m. opoldne! Na svidenje v Kamniku!

Bog, narod, država.

Zvezno vodstvo SDZ.

Jamo že danes in jutri vesela in zabavna detektivska komedija

Strel v noči

V glavni vlogi: Robert Montgomery, Rosalind Russell
 Kino Slova 27-30, ob 16. 19. in 21. uri

— Blago-lavitev kapelice na Uskovnici. Kakor smo že objavili, bo blagoslovit kapelico prevzel g. škof dr. Rožman. — Blagoslovitev bo ob 10. s svetlo mašo in pridigo. — Vabimo turiste, da se slovesnosti v čim večjem številu udeležijo.

— Banovinske nagrade za izvirna glasbena dela za leto 1939-40. Na natečaj za izvirna glasbena dela, ki ga je razpisala lani kr. banska uprava, je bilo vposanih 7 glasbenih del, in sicer 2 operi in 5 simfoničnih del. Na predlog razsodišča, v katerem so bili gg. prof. Stanko Premrl, v. d. ravnatelj Opere Vilko Ukmar, dirigent Opere Anton Neffat, prof. Matija Tome in kot predsednik načelnik prosv. odd. dr. Lovro Šušnik, so bile podeljene sledeče banovinske nagrade: a) za glasbeno-dramatska dela — prva nagrada Matiji Bravničarju za opero »Milepe Jernej« v znesku 7500 din (glede na to, da po svoji domaći snovi bolje ustreza pojemu razpisa); druga nagrada dr. Danilu Švari za opero »Kleopatra« v znesku 7500 din; b) za simfonična dela — prva nagrada Blažu Arničju za delo »Zalesnik« v znesku 2000 din; druga nagrada Bogomiru Leskovcu za delo »Domovina« v znesku 2000 din, in tretja nagrada Blažu Arničju za delo »Op. 20-90« v znesku 1000 dinarjev.

— Ne nasedajte tujim agentom! Zadnje čase se množijo primeri, da naši delovni ljudje nasedajo vabam neklih agentov, ki hodijo okrog po deželi in nagovarjajo naše ljudi, naj sprejmejo zaposlitev v tujini. Ti agenti obljubljajo visoke plače, a istočasno zahtevajo od ljudi tudi denarne vase za tako imenovana posredovanja pri oblasti in stroške za pripravo potovanja v tujino. S pristojne strani smo bili opozorjeni, naj sporočimo javnosti, da za naše delovne sile v sedanjem trenutku ne obstojajo nikakršni pogoji za zaposlitev v inozemstvu in da zaradi tega naši delavci ne nasedajo vabam zgoraj navedenih agentov, ker ker bi to bilo v njihovo lastno škodo. Takšne primere naj takoj javijo pristojnim oblastem.

Ing. Prezlijev MORTOMOLI

pršek in tekotina zanesljivo pokončuje molje v vseh razvojnih oblikah.
 Zahtevanje ga v drogerijah in speker. trgovinah. Navodila in pojasnila daje fitopatološki poob. agronom **ing. Prezlijev, Wolfova ulica 3, tel. 34-73, Ljubljana.**

— Natečaj za izvirno besedilo za slovensko opero (libreto). Kraljevska banska uprava dravske banovine razpisuje natečaj za izvirno besedilo za slovensko opero (libreto). Višina nagrad znaša 5000 din in se lahko v celoti podeli za najboljšo besedilo ali pa razdeli za več del. Snov za besedilo mora avtor izbrati poljubno, vendar pa bodo pri nagradanju imela prednost dela, ki obravnavajo snov iz slovenskega narodnega življenja. Besedilo mora biti tako napisano, da je možno po njem prirediti v sceničen in glasbenem pogledu izvedljivo opero v Narodnem gledališču v Ljubljani. Nadalje mora biti besedilo izvirno in doslej še neuporabljeno. Pisatelji, ki se hočejo udeležiti tega natečaja, naj predložijo besedilo najpozneje do 31. marca 1941. Prosvetnemu oddelku kraljevske banke uprave v Ljubljani. Vsako delo mora biti označeno z geslom, pridejama mu more biti tudi zapечатena ovojnica z geslom, v njej pa naj je ime in naslov natečaja. Predložena dela bo ocenjevalo posebno razsodišče, ki bo svoj čas imenovalo.

— Stavbenike opozarjamo na razpis natečaja za celjsko stavbo OUZD. Razpis je bil objavljen v Službenem listu kr. banske uprave z dne 3. julija 1940, kos 53 in v dnevnikih dne 4. julija 1940. Pojasnila in pripomočki se dobe na OUZD, Ljubljana, Miklošičeva cesta 20, soba 200.

— Društvo za podporo ubogih tuberkuloznih otrok v »Smrečičah« sanatorij Topolšica, priredi v nedeljo, dne 4. avgusta ob 14. javno tombolo na travniku nasproti Gasilskega doma v Topolšici. Čisti dobiček tombole je namenjen za podporo in zdravljenje ubogih tuberkuloznih otrok v drž. zdravilišču Topolšica. Glavni dobitki tombole so: 1. slika, okrašena s 40 komadi kovancev po 50 din; 2. moško kolo v vrednosti 1000 din; 3. slika, okrašena s 20 komadi kovancev po 50 din; 4. slika, okrašena s 20 komadi kovancev po 50 din; 5. 50 m šifona v vrednosti 650 din; 6. kupon v vrednosti 500 din; 7. 5 in pol m blaga za moško obleko v vrednosti 450 din; 8. 85 kg moke v vrednosti 380 din; 9. Naslanjač (podložen

v vrednosti 350 din; 10. Hubertus-plašč v vrednosti 320 din; 11. odeja, sivna, v vrednosti 200 dinarjev. Vrednost glavnih dobitkov znaša 8750 din in več sto drugih, prav lepih dobitkov v vrednosti 8250 din. — Skupna vrednost dobitkov znaša 17.000 din. Med tombolo igra godba »Zarja« iz Šostana.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, erca, prot. kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam ohrani zdravje in mladostno svežost.

— Razpisana služba prosekterja. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo prosekterja pri banovinski splošni bolnišnici v Mariboru. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih v zvezi čl. 1. pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljeno dobo — in vsaj šest mesecev bolnične prakse iz porodništva in ginekologije. Prošnje naj se vložijo pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 15. avgusta 1940.

— Če se potite, uporabljajte Gregorčičev »Borosan«. Zahtevajte brezplačen vzorec v drogeriji Gregorčič, Ljubljana, Prešernova ul. 3.

— Bele borovnice nam je poslal g. Franc Kralj, pregl. fin. kontr. v p. Brezovo-Križce, katere je nabral lovski čuvaj g. Ivan Zorko iz Zavrata, obč. Studenec pri Sevnici. Iskrena hvala za pozornost!

— O skupnem slovenskem jeziku. Prejeli smo: Časopis »Slovenska misao« prinaša članke o skupnem slovenskem jeziku. Toda kateri slovenski jezik naj se sprejme kot občevelni jezik? Da bi se pa sestavil kak umeten slovenski jezik, tudi ne kaže. Enako se skušali že Angleži s svojim »Basish anglic«, Francozi s »Francique« in Nemci z »Germanic«, kar se pa ni obneslo. Čudno se mi pa zdi, da

nihče ne omenja esperanta, ki je že razširjen v vseh državah in je obenem najlažji jezik. Z vpletajo esperanta bi slovenski jezik ničesar ne izgubili na svoji veljavi. Pač pa bi bilo prihranjeno mnogo časa in truda, ker bi se tega jezika lahko naučili tudi taki, ki nimajo daru za jezik. Intelektualci bi se ga naučili v par mesecih, manj nadarjeni pa v enem letu. Vsi argumenti, ki se navajajo zoper uvedbo esperanta, ne drže. Esperanto je vzel svoj besedni zaklad večidel iz latinščine ter iz romanskih in germanskih jezikov. Slovnica je enostavna, jezik je blagolaseen in bogat na izrazih, tako da se dajo prevesti tudi najtežja dela. Ne bi bilo napačno, če bi se naše akademije v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani posvetile tudi temu vprašanju, krivično pa bi bilo, če a priori odklanjati esperanto.

— Popravit! V listku »V službi dveh gospodov« je v tisk. 16. julija izpadel v sedmi vrstici tretje kolone del stavka, kar je povzročilo, da je ves stavek v zvezi z opombami pod črto nerazumljiv. Treba je brati: »Tine si je podprl glavo in se zamislil. Po glavi so mu smučali grški aoristi.« K besedi »aoristi« spada opomba, da so bili ti (aoristi) v zvezi z nemščino vzrok, da je moral Matija ponavljati četrto.

V IMENU ZAKONA

— Sodne počitnice. V splošnem imajo ljudje o sodnih počitnicah napačne predstave. Skoraj vsak misli, da se zapro sodna vrata kakor v šoli. Vendar to ni res. Do počitnic ne pride niti polovica sodnih poslov. Kazenski in izvršilni oddelki sploh ne poznajo počitnic. Tu gre delo nemoteno dalje. Enako posli sodne uprave. Pač pa miruje delo v civilnih razpravnih dvoranah, kjer pride do razprav in v takih pravih, ki so nujne, to so zlasti stanovanjske in mezne zadeve. Sodnih počitnic tudi ni za zamudne sodbe in za opominske tožbe. Zato tožniki zlasti med sodnimi počitnicami vlagajo dobič opominskih tožb za zneske do 6250 din, če hočejo kmalu priti do denarja.

— Dve službeni mesti banovinskih cestarjev sta razpisani pri okrajnem cestnem odboru v Ptuj in sicer: 1. Za progo na banovinski cesti 22-258 Ptuj-Vezaj-Dubrava od km. 9,000 do km. 13,819; 2. za progo na banovinski cesti II-266 Slov. Bistrica-Skole-Hajdina od km. 16,500. Prosilci za ti mesti morajo izpolniti pogoje iz čl. 2. uredbe o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 25 in ne starejši od 30 let. Lastno-ročno pisane in v banovinskem kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilagami (rojnimi in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško, spričevalo, uravnoteženo spričevalo, potrdilo pristojnega občinstva, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristoljubja, eventualna dokazila o strokovni sposobnosti) je vložiti najkasneje do 12. avgusta 1940 pri okrajnem cestnem odboru v Ptuj.

— Pri debelstnih ljudeh se je izkazala naravna »Franz-Josefova« grenka voda kot zanesljiva in ugodno delujoča sredstvo za odpiranje; lahko se uporablja dolgo brez posebne diete. »Franz-Josefova« grenka voda se dobiva v lekarnah, drogerijah in trgovinah z mineralno vodo.

Ogl. reg. S. br. 30474 od 28. novembra 1935.

— Avtoprometna zadruga z o. z. v Ljubljani obvešča cenj. občinstvo, da prične v nedeljo, dne 21. julija, zopet redno obratovati z nedeljskimi vožnjami do Logarske doline. Odhod ob nedeljah in praznikih iz Ljubljane ob 5. uri. — Odhod iz Logarske doline ob 19. uri.

— Službeni liste kr. banske uprave dravske banovine prinaša v svojem 37. kosu z dne 17. julija 1940 spremembe in dopolnitve pravilnika o postranskih prejemkih uslužbencev prometnih naprav, spremembe in dopolnitve v obrazcu za pravila združbe trgovcev (obrtnikov), navodilo o pobiranju prispevka za narodni invalidski sklad ter odredbo, da se osnuje pri oddelku za trgovino, obrt in industrijo banske uprave v Ljubljani re-

lerat za kontrolo cen, ki začne poslovati z dnem 15. julija 1940.

— Velika tatvina zlatnine. V noči na 16. julija se je zgodila v Rogški Slatini v hotelu »Aleksander« velika tatvina. Tamosnjemu gostu in bivšemu vojnemu ministru generalu Pešicu Petru, ki je prišel na odhiti z gospi, je neznan tat odnesel iz stanovanja precej dragocene zlatnine. Tako pogrešajo zlat prstan z belim briljantom, dva prstana z modrim in rdečim dragim kamenjem, par uhanov s safirji, v skupni vrednosti 100.000 din. Poleg tega je tat odnesel še kompletno moško modro obleko in listino iz krokodilove kože, v kateri je bilo v bankovnih skupno 16.000 din, dalje zlat angleški funt, Karadžordževa zvezda in slika sv. Cirila in Metoda. Poleg tega je tat odnesel še damsko ročno torbico iz rjave krokodilove kože, v kateri je bilo 220 din, zlat ploščat svinčnik in nekaj drugih drobnarij. Celotna škoda znaša okrog 120.000 din. Domače orožništvo z vso vneto raziskuje drzno tatvino.

— Poskušeni vlom. V trgovino Leopolda Brudermana na Prevratu pri Konjicah je bil poskušeni vlom. Neznani storilec so strli roletno in jo zvalili, nato pa v izloženem oknu zdrobili šipo. V notranjost trgovine niso prišli. Najbrž jih je kdo pregal, ker je zaradi glavne ceste tod mimo tudi ponoči promet zelo živahen.

— Nevaren vlomilec prijet. Kamniški orožniki so v Stahovici prijeli imenitnega letoviškega gosta, ki se je izdal za aktivnega poročnika na počitnicah, v resnici pa je bil to dolgo iskani vlomilec Franc Pegan iz Oviš pri Radovljici. Star je šele 28 let, pa mu samo za dobo zadnjih štirih tednov poltisoč dnevnik očita poleg cele vrste manjših tatvin tudi tri večje. V penzionu »Jelovica« v Kamni gorici je 25. junija odnesel več jestvin in napravil škode za nad 500 din. To pa je bila za mladega vlomilca kaj slaba bera, zato je nekaj dni kasneje vlomil v blaginjo Ignaca Pernuša na Gorenjskem in odnesel 19.550 din gotovine in tri hranilne knjižice po 5000 din. V Vrbi je gostilničarju Josipu Zemlji odnesel 8200 din. Dobro založen z denarjem se je v družbi zalih deket pojavil kot nobel turist na Veliki planini in kar na debelo dajal za pijačo. Zapravi je 800 din »kot bi mignil«, Kamniški orožniki so se takoj zanimali za imenitnega turista in so v Stahovici zaslišali njegovo prijateljico Angelo S., ki je povedala, da je Pegan krenil nazaj na Veliko planino. Seveda se orožniki niso dali speljati na tako višino in so rajši pregledali druge lokale. Res so našli Pegana v neki gostilni in ko so ga prijeli, se je najprej obotavljal, potem pa je priznal nekaj manjših tatvin in vlomov, ki so skupaj dosegli komaj vsoto 10.000 din. Priznal je tudi vlom v »Hotel Blede« na Bledu, kjer je odnesel samo jurja. Za večje vlome pa je zamenjal ostal še zakrknjen. V njegovi družbi je bila stalno Mimica N., ki jo tudi dolžijo raznih prepovedanih posegov po tuji lastnini. Na vsak način pa bo po aretaciji nevarnega zlikovca pojasnjenih več vlomov in tatvin v radovljiškem in kranjskem okraju. Pegana so pridržali v kamniških zaporih.

Po državi

* 24 milijonov din za zagrebško vseučilišče. Finančni minister je nakazal prvi kredit za zagrebško vseučilišče v znesku 24 milij. din. Ta denar bo razdeljen na posamezne fakultete vseučilišča. Sedem milijonov in pol bo dobila medicinska fakulteta za gradnjo nevrološke klinike. Pravna fakulteta zahteva za gradnjo svojega novega poslopja devet milijonov din. Botaniški zavod bo dobil dva milijona in pol za novo zgradbo v botaniškem vrtu. Za gradnjo novega etnografskega muzeja sta določena dva milijona in pol.

Film za trdne živce! Ljubezem pomočnica Scotland Yardu in policiji v Berlinu!
 Ob 16., 19. in 21. uri Kino Union 22-21

* 60-letnica prve promocije na zagrebški filozofski fakulteti. Včeraj je preteklo 60 let, odkar je bila prva promocija na filozofski fakulteti hrvatskega vseučilišča. Prvi doktor filozofije je postal znani hrvatski pesnik in filozof, vseučiliški prof. dr. Gjuro Arnold. Dr. Arnold se je rodil leta 1854 v Ivanu pri Varaždinu. Ljudsko šolo je končal v Zagrebu, v gimnaziju pa je hodil v Zagrebu in Varaždinu. Na zagrebškem vseučilišču je študiral zgodovino in filozofijo. Dne 17. julija 1880 je bil promoviran za doktorja filozofije, nakar je nadaljeval svoje študije v Berlinu in Parizu. Nekaj let je bil gimnazijski profesor v Zagrebu, pozneje je bil ravnatelj učiteljske šole, leta 1894 pa je bil imenovan za profesorja filozofije na zagrebškem vseučilišču, kjer je deloval 30 let. V tem času je bil dvakrat dekan, enkrat pa rektor. Dr. Arnold živi sedaj v pokouju v Zagrebu.

* Zračni promet med Belgradom in Budimpešto. Danes se bo začel prvi jugoslovanski avionski potniški promet med Belgradom in Budimpešto. Otvorili bodo prisostvovala številne ugledne osebnosti, med njimi tudi madžarski poslanik na našem dvoru Beszenyi.

* Medvedji navaljujejo na vasi in koljejo živino. V okraju Kotor varoš v Bosni so se v nekaterih vaseh pojavili medvedi, ki povzročajo kmotom veliko škodo. Posebno so se pojavili v vasi Škender-Vakuf, ki je znana kot zdravilišče, in v vasi Imljani. V tropah navaljujejo živinske staje in koljejo živino. Ljudskih žrtev doslej še ni bilo. Sedaj so sklenili, da bodo priredili velik pogon na medvede, in sicer v petek, soboto in nedeljo. Pogona se bo udeležilo okrog 100 lovev in gonjatev iz Kotor varoš in tudi iz Banjaluke.

* Milijonarka pase svinje. Erdevik se nič ne loči od drugih krajev v rodovitni Slavoniji in tuje, ki pride v te kraje, ne bo v bogati naselbini našel nobenih posebnosti. Zita polja valovijo v vetru. Zvečer zadoni rog in tuje ves začuden vidi, kako vrtka, visokorazčena žena z dolgim bičem v roki žene debele svinje s paze v domači hlev. Zeno oči so svetle in plemenite poteze obraza obdajajo gosti svetli lasje. Žena nosi mestno obleko in po njenem obnašanju se pozna, da je svoj čas bivala v velikem mestu. Poleg žene stopa ob palci z veliko težavo orjak po postavi. Ida Web, tako se je glasilo deklško ime svinjske pastirice, bila je hčerka bogatega ameriškega farmarja. Pred mnogimi leti je spoznala Jugoslovana Konrada Animiča, ki se je kot navaden delavec izselil v Ameriko, da bi tam poizkusil svojo srečo. Oba sta se zaljubila na prvi pogled. Njuna ljubezen je bila tako velika in čista, da sta premagala vse težave in po mnogih bojih postala zakonski par. Konrad je delal na farmi svojega brata in je z ženo preživel lepe čase. Vrstile so se pa slabe letine, lideni starši so umrli, njen mož Konrad pa je prišel pod motorni plug. Po dolgotrajnem težanju si je Konrad toliko opomogel, da je spet vstal, vendar je ostal invalid, ki

V otroško sobo — pestre barve!

To je res najlažje — z Indanthren-tkaninami. Veliko je krasnih in veselih vzorcev, ki so kakor ustvarjeni za otroško sobo. Blago, barvano z Indanthren-barvami, ni samo lepo, temveč tudi zelo praktično. Brez skrbi ga lahko perete. Sončna svetloba ne bo škodila lepoti barv, ker so one neprekosljivo stalne v pranju, na svetlobi in po vsakem vremenu.

Ljubljana, 18. julija

Radio Ljubljana

Četrtek, 18. julija: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12. Iz Mozartovega carstva (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13. Napovedi — 13.02 Harmoniko igra g. Ivo Podobnikar — 14. Poročila — 19. Napovedi poročila — 19.20 Nac. ura: železarska industrija v Sloveniji — njena zgodovina in sedanje stanje (Drago Potočnik, Ljubljana) — 19.40 Objave — 20. Deset minut zabave — 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarik) — 20.30 Pevski zbor »Sloga« — 21.15 Reprodukcijski koncert simfonije glasbe — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Citraški trio Vesna.

Drugi programi

Četrtek, 19. julija: Beograd: 19.40 Pesmi — Zagreb: 20. Violinski koncert — Bratislava: 21. Babavna glasba — Praga: 21. Beethovne skladbe — Sofija: 19.50 Lohka in narodna gl. — Beromünster: 19.45 Plesna glasba — Budimpešta: 19.45 Odlomki Verdijeve opere »Rigoletto« (plošče) — Bukarešta: 20.30 Simf. koncert — Rim-Bari: 20.30 Simf. koncert — Trst-Milan: 19.30 Pis. glasba — Riga: 20.10 Simfonični koncert ruskih komponistov — Sottens: 20.30 Pevski koncert.

Cerkveni vestnik

Cerkev Srca Jezusovega. Jutri, 19. jul., petek, na praznik sv. Vincencija Pav., bo celodnevno čiščenje. Ob 5 in 5½ tiha maša. Ob 6 blagoslov z Najsvetejšim, litanije Srca Jez. pred izpostavljenim Najsvetejšim, nato slovesna maša. Najsvetejši ostane izpostavljen do 8 zvečer. Po slovesni maši bo še tiha maša ob 7, 8, 9 in če mogoče tudi ob 10, in 11. Zvečer ob 18. pridiga in pete litanije Srca Jez. z zahvalno pesmijo in blagoslovom. — V osmini praznika sv. Vincencija bo vsak dan ob 6 zjutraj sv. maša z blagoslovom, ob 17 zvečer pa litanije z blagoslovom, po katerem se bo svetnikova relikvija dala vernikom v poljub. — 18. jul. od polodne dalje in 19. julija ves dan morejo dobiti verniki pod navadnimi pogoji (= po vrednem prejemu sv. zakr.) popoln odpustek tolikokrat, kolikokrat obiščejo to cerkev in molijo po namenu sv. očeta šestkrat očenaš, zdravamarja in čast bodi.

Lekarne

Nofno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič.

Poizvedovanja

Izgubila se je usnjena listnjava z legitimacijo za polovično vožnjo na ime Salehar Božo, od Vodovodne ceste do Save, ter se naproša najditelj, da jo odda v naši upravi.

ni mogel ničesar več delati. Bančni polom je spravil nekaj bogat zakonski par ob ostanek premoženja. Konrad se je odločil, da se s svojo ljubljeno ženo vrne v svojo domovino. Toda njegovi stari prijatelji so pomrli in od nesrečne usode zasledovana je morala Ida prijeti za pastirsko palico, da si zasluži vsakdanji kruh. Vendar pa je junaka žena hvaležna usodi, da more skrbeti za svojega moža. Še vedno veče vroča ljubezen duši obeh zakoncev in tako lažje prenašata svojo težko usodo.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

* Ponarejevalska afera v Zagrebu, o kateri smo včeraj poročali, zavzema vedno večji obseg. V terek se je na policiji v spremstvu svojega odvetnika pojavila emigrantka Zofija Trippel, ki jo je policija zaradi sodelovanja v aferi Brunner (Weiss) iskala tri dni. Tripplovo je policija seveda pridržala v zaporu. Kar se tiče Rudolfa Srečka, ki ga, kakor smo že včeraj poročali, prav tako išče policija, ker je tudi sumljiv sodelovanja z Brunnerjem, čeprav je prvi naznanil Brunnerja, ga doslej še niso mogli izslediti. V terek je zagrebška policija naletela na nov moment, ki bo morda začetni korak za odkrivanje druge, še bolj senzacionalne afe. V interesu preiskave pa policija ne izda nobenih podrobnosti, dokler stvar ne bo zrela.

* Namesto sljepave — kamenje. Univerzitetni profesor dr. Pero Stjepčević iz Skopja ima vilo v Palah pri Sarajevu. Pred nekaj dnevi se je podal s svojo družino v Sarajevo in vzel s seboj perilo, obleko in druge potrebne predmete. Ker je imel veliko priljage, je je oddal v priljažni vagon. Na postaji je prevzel priljago in ugotovil, da teža odgovarja težji, ki je bila zapisana v Skopju. Ko pa je v svoji vili odprl kovčge, je videl, da je v njih namesto perila, obleke in drugega — samo kamenje. Tatvino je takoj prijavil policiji, ki je uvedla preiskavo.

LJUBLJANA

Bronasti spomenik kralju Aleksandru v Ljubljani

Ko je sedaj Zvezda urejena in ko čakajo njeni obiskovalci le še na to, da nekatere v zadnjem času urejene trate ozelenijo, ni prav za prav v Zvezdi prav nič zanimivega. Precejšen prostor okrog betonskega podstavka za spomenik je ograjen, tako da ljubljanski firbec le težko pase radovednost in še teje nadzoruje oblaganje spomenika s težkimi granitnimi kvadri. Ta dela so šla precej počasi od rok, ker so bili kvadri zelo veliki in jih je bilo težko postaviti na njim določeno mesto. Poleg tega so nagajale malenkostne razlike v merah, zaradi česar so tudi betonski podstavki na nekaterih mestih nekoliko oklesali in pošepali v njem zazidano železje. Spodnja ploskev podstavka je sedaj že v glavnem končana. Oblaganje navpičnih sten podstavka bo šlo seveda precej hitreje izpod rok, posebno zaradi tega, ker sta na obeh daljših straneh podstavka skoraj obe steni v celoti rezervirani za velikanska bronasta reliefa, ki bosta v veliki meri pozivila lepi podstavki.

V vsakodnevno zatišje Zvezde pa je včeraj posegel pomemben dogodek, ki je privabil tudi precejšnje število gledalcev. Dovažati so namreč začeli v Zvezdo sestavne dele za bronasti spomenik. Pred nedavnim so bili sestavni deli bronaste spomenika odposlani iz Beograda v Ljubljano, kjer jih sedaj na postaji razkladajo in odvažajo v Zvezdo. Kako ogromen bo bronasti spomenik, dokazuje najbolj dejstvo, da je bil samo za prevoz bronastih sestavnih delov potreben skoraj majhen vlak. V Ljubljano so namreč sestavni deli spomenika bili pripeljali v sedmih vagonih. Pri raztovorjanju je potrebna seveda velika pazljivost in akademski kipar g. Lojze Dolinar, avtor spomenika, sam ves čas osebno nadzoruje razkladanje in daje navodila, »ako je treba prenašati težke sestavne dele. Včeraj popoldne so pripeljali v Zvezdo trije vozovi prve dele spomenika. Razumljivo je, da so vsi vozovi imeli na kolesih gumijaste pnevmatike zato, da so po cesti bolj mirno tekli in manj pretresali dragoceni tovor. Na dveh vozovih so bili sestavni deli velikega bronastelega reliefa, na tretjem pa nekateri deli pravega spomenika. Med njim je bilo tudi poprsje kralja Aleksandra, dalje ena roka, ena noga itd. Vsi ti posamezni sestavni deli so precej težki, saj tehtajo nekateri po več 100 kg, tako da je imelo pri nekaterih 7 do 8 težakov presneto dosti dela, do so jih serečno zložili z voza v ograjeni prostor od podstavka. To delo so morali opraviti prav previdno in večinoma so privzdigovali sestavne dele s pomočjo velikih in močnih odev in močnih jermenov. Najtežje je bilo spuščanje z voza do tal in takrat je vedno pripojilo še par delavcev, da po nesrečnem naključju sestavni del ne bi s silo zdrknil na tla. Kdor je videl posamezne sestavne dele, se je kaj lahko zamišljal, kako velik bo spomenik potem, ko bo sestavljen. Se bolj jasno pa pove to dejstvo, da je spomenik-jezdec s konjem — sestavljen iz 54 bronastih delov, oba bronasta reliefa, od katerih eden kaže vojno, drugi pa mir, pa iz 12 velikih bronastih plošč, od katerih je vsaka široka in visoka skoraj 2 metra. Prevažanje sestavnih delov s kolodvoru do Zvezde bo trajalo še kaka dva dneva, potem pa bo ves bron čakal, da se uredi spomeniški podstavek, nakar bodo začeli a pomočjo velikanskega lesenega ogrodja, ki že stoji nad podstavkom, dvigati posamezne sestavne dele v višino. Bronasti sestavni deli bodo na spomeniku samem pritrjeni drug na drugega s močnimi vijaki, ki bodo vsi v notranjosti spomenika. To delo bo posebno zanimivo in ni dvoma, da bo takrat v Zvezdi vse polno gledalcev.

Restavracija hotela »Slon«

slavi po dobri kuhinji in pijači, odlikuje jo odlična postrežba. Brezprašna lepa terasa. Ekspres restavracija postreže vsak čas s toplimi jedmi, okusno pripravljenimi malimi prigrizki, svežimi tortami in drugim pečivom. Najfinejši slađodci. Vzorno opremljen lokal za hitro postrežbo

I Cerkevna slovesnost v Zeleni jami. Praznovanje godu velikega apostola krščanske ljubezni do bližnjega in patrona javne kapele ob Mladinskem zavetišču v Zeleni jami, svetega Vincencija Pavelskega, se bo obhajalo po naslednjem sporodu: Danes na predvečer ob 8 bodo litanije z blagoslovom. Jutri na praznik sv. Vincencija bo ob pol 6 sv. maša z blagoslovom; ob 7 bo sv. maša z otroškim peljem. Zvečer ob 8 bo slavnostna pridiga o sv. Vincenciju, nato pete litanije Matere božje z blagoslovom ter počastitev svetini svetnikovih. Vse prebivalstvo Zelene jame je vabljeno, da se teh pobožnosti udeleži.

I Zvišanje telefonske naročnine in pristojbin za inštalacije. Po nalogu ministrstva pošte štev. 36.528 od 9. julija t. l. se zviša od 1. avgusta t. l. dalje telefonska naročnina in pristojbina za inštalacije telefonov. Vsi naročniki bodo prejeli ob koncu tega meseca ali v začetku avgusta t. l. čekovno položnico za plačilo razlike med staro in novo naročnino. Vsaki položnici bo priložena tudi tabela, iz katere bo razvidno, koliko se je zvišala naročnina v posameznih skupinah. Razlika v naročnini za meseca avgust in september mora biti poravnana do 15. avgusta t. l. vključno, sicer se bo moralo z zamudniki postopati tako kakor

pri zamudi redne naročnine. Pregled novih taks je nabit na uradni deski glavne pošte. — Upravnik pošte Ljubljana I.

I V nedeljo s »Putnikom« v Sombor. I Jegličev akademski dom. Nekdanja Pongratzova hiša na vogalu Gosposke ulice in Novega trga, kjer je sedaj nastanjen Državni osrednji urad za žensko domačo obrt, je prešla v last Društva »Jegličev akademski dom« v Ljubljani. Društvo je že maja meseca kupilo hišo od prejšnjih lastnikov za 1.050.000 din. V zemljiški knjigi je bil včeraj izveden prenos lastninske pravice na omenjeno društvo.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

I Zanimivosti z živilskega trga. Novi krompir se je pocenil. Na trgu ga je mnogo po 1,50 din kilogram. Kmetje sedaj dovažajo večje množine krompirja. Zaradi treh brezmesnih dni je večje povpraševanje po perutnini, katere cene so stalne. Prodajalke jaje napovedujejo, da se bodo jajca podražila. Sedaj so po 1 din komad, za kovača 12. Zelenjava je na trgu lepa in obilna. Je nekoliko cenejša. Strožji fižol je sedaj 7 din kg, na trg prihaja že domači fižol. Paradižniki iz Novega Sada in drugih južnih krajev so po 7 do 8 din kg. Na sadnem trgu počasi izginjajo češnje, ki so sedaj po 8 do 10 din kg. Marelice in breskve so po 10—12 din kg. Smokve po 10 din. Na trgu se je pojavilo dalmatinsko grozdje po 24 do 26 din kg. Jabolka letošnja po 8 din kg, hruške po kakovosti od 5 do 16 din kg. Na prostoru za gozdne sadeže je na izbiro mnogo gob. Jurčki, mali in lepi, so bili po 5 din merica, ostali po 3 din. Borovnice, po katerih je veliko povpraševanje in ki jih posebno izvažajo v Beograd, so bile danes po 2,50 din liter. Gozdne jagode se podražile in stanejo sedaj 10 din liter. Jagode prihajajo na trg z višjih gozdnih hribov.

I Putnikov nedeljski izlet, Limbarska gora.

I Nekaj vremenske bilance za prvo polletje. Zanimivi so podatki meteorološkega zavoda glede padavin in vremenskih prilik v letošnjem prvem polletju. V 6 mesecih smo v Ljubljani letos imeli 76 deževnih dni s 514,3 mm padavin, snega in dežja. Najbolj suhi meseci so bili prvi štirje, do čim sta bila maj in junij prav mokra. V januarju je bilo v 15 dneh 61,4 mm padavin, februarja v 12 dneh 72,8 mm, marca v 8 dneh 83,5 mm, aprila v 7 dneh 34,6 mm, maja v 18 dneh 134,3 mm in junija v 16 dneh 127,7 mm dežja. Lani je bilo v prvem polletju 78 deževnih dni s 727,7 mm padavin. Bilo je torej lanske leto v prvi polovici mnogo mokrejšo, ko letošnje, toda letos veliko bolj tožim čez slabo vreme kot lani. Prav suho prvo polletje je bilo l. 1938, ko je v 55 dneh padlo samo 415,6 mm dežja. Zelo mokro je bilo leto 1937, ki zaznamuje v prvih 6 mesecih 979 mm dežja. To leto smo imeli 104 deževne dneve.

I Gradl za madrace, posteljina pregrinjala, preproge, zastore, tapetno blago najceneje pri Goričar, Sv. Petra cesta.

MARIBOR

Težave pred začetkom gradnje ceste Maribor-Fram

Maribor, 17. julija.

Usodna nesreča, ki je zadela pretečeno nedeljo družino poveljnika mariborskega 45. pešpolka g. polkovnika Božovića na državni cesti pri Slov. Bistrici, je spet resno opozorilo na nemogoče razmere na državni cesti od Maribora do Slovenske Bistrice. Ni to edini slučaj, da se je na tej cesti zgodila nesreča zaradi počene pnevmatike. Take nesreče se dogajajo sedaj skoraj vsak dan, le da se tako usodno ne končajo, kakor se je nedeljska. Neštene globoke kotanje, iz katerih obstoja vse površje ceste, so pač prehuda preizkušnja za avtomobilsko pnevmatiko in peresa ter so nesreče zaradi tega neizogibne. Med Mariborom in Framom bi morala biti cesta že letošnje jesen modernizirana, toda predlansko leto so nastopile pri oddaji del take težave, da se je moralo gradbeno ministrstvo odločiti, da bo cesto v lastni reziiji zgradilo. Vse potrebne predpriprave so že končane ter bi se morala sedaj že dela pričeti, ko ne bi bile spet nastopile nepričakovane nove težave.

Ministrstvo je imenovalo poseben režijski odbor, ki bo vodil vsa dela ter jih tudi oddajal posameznim podjetnikom v manjših sektorjih. V tem odboru so trije tehnični strokovnjaki iz Ljubljane in samo eden — vodja tehničnega razdelka banske uprave inž. Vanek je iz Maribora. Ze taka sestava je gotovo zgrešena, ker se bodo morali člani režijskega odbora voziti v Maribor, kar bo zvezano z zamudami in dosti večjimi stroški, kakor pa če bi bil odbor sestavljen iz tehničnih strokovnjakov iz Maribora. Poleg tega pa je nastopila še nepričakovana zapreka, zaradi katere se režijski odbor ne more sestati — ker so namreč vsi ostali člani razen inž. Vaneka sedaj na orožnih vajah ter se ne ve, kdaj bodo prišli domov. Ker pa mora eden režijskega odbora imenovati gradbeni minister ter jih potrditi še glavna kontrola, — kar je precej dolgotrajna procedura, se najbrže ne bi nič pridobilo na času, če bi se imenovali sedaj drugi strokovnjaki v ta odbor.

Druga težava je tudi pri analizi cen, ki so bile odmerjene še lani ter danes več ne odgovarjajo

Spet veliko zabava in razvedrila na vrtu

»ZVEZDE«

pri ŠILOVIČU - telefon 45-54

V primeru slabega vremena sebovišil program v petek 19. t. m. ob 9. zvečer

Člani beogradskega »Malega gledališča« bodo v primeru lepega vremena DANES 18. julija

nastopili z nekoliko solo točkami, dueti in odlomki iz Nusičevih komedij. — Poleg ostalega programa poje naša mlada pevka ed. Tea Lovrenčič, članica zagrebške beogradske radijske postaje. — Začetek ob 21. uri. — Umetniki »Malega beogradskega gledališča« se priporočajo ceneneemu občinstvu za obilen obisk. Prosimo, da kupite pravočasno vstopnice po 10.— din in si rezervirate mize.

I Mestni finančni oddelek z blagajno, računovodstvom in izvršilnim odsekom v ponedeljek, dne 22. julija zaradi srušenja prostorov ne bo posloval za stranke.

I Psi v Zvezdi menda mislijo, da so grede urejene in posejane ter trate ozelenile samo njim v zabavo. Tega mnenja so menda tudi njih lastniki, ki svoje ljubljence občudujejo, kako skačejo po gredah, posejanih s travo, grebejo po njih in jih razkopavajo, da bodo ozelenile grede take kakor razgane preproge ali kakršna je koža garjevega psa. Vsa Ljubljana se veseli čudovito zelenih trat in se tudi zaveda, naj te trate z vso svojo svežo lepoto krase spomenik kralju Aleksandru, edino nekateri lastniki psov si domišljajo, da je mestna občina ljubljanska okolič kraljevega spomenika z velikimi stroški uredila samo za njihove pse. Njih domišljija gre tako daleč, da se ne ozirajo na predpis, ki velja za prav vse mestne nasade in zahteve, da morajo biti psi v parkih in nasadih na vrvi ali na verižici. Trate v Zvezdi varujejo ponoči dva čuvaja, podnevi pa mora en paznik paziti na trate, da jih ne pohodijo ljudje ter ne delajo škode na njih psi. Ta paznik je uradna oseba ter bi tudi lastniki psov morali vedeti, da hrujanje uradnih oseb ni priporočljivo. Pazniki v Zvezdi imajo strogo naročilo, da morajo brez ozira prijavit vsakogar, kdor ne pazi na svojega psa, da bo škoda popravljena na račun lastnika psa poleg navadne globe. Hkrati pa prosimo javnost, naj pazi na Zvezdo, da bo s svojimi zelenimi preprogami krasila spomenik kralju Aleksandru I.

I Kaj vse pride prav tatovom. Na dvorišču gostilne Novaka Antona na Zaloški cesti so čez noč ukradli tatovi dva belo emajlirana istočna spiralnika za stranišče, dve zapori za vodo in kos svinčene cevi v skupni vrednosti 600 din. Vse to je bilo pripravljeno za montažo.

I Tatvine koles v Ljubljani. Zdi se, da je nastopila velika sezona za kolesarske tatove. V Ljubljani zgineta vsak dan najmanj po dve kolesi. Tako je policija zadnja dva dneva spet prejela prijave o štirih ukradenih kolesih. Sredi Siračnik je bilo ukradeno izpred cerkve Srca Jezusovega 750 din vredno kolo znamke »Panah«. Ant. Wabru pa je bilo odpeljano 1600 dinarjev vredno kolo znamke »Horex« na Aleksandrovi cesti. S. Šlosar je nekdo odpeljal izpred bufeta na J. Srečevjevi cesti 600 din vredno moško kolo znamke »Puch«. Janezu Snoju pa je nekdo ukradel 900 din vredno kolo znamke »Adler« na Celovski c. — Tudi na aerodromu sta bili v zadnjem času ukradeni dve kolesi, in sicer Janezu Banku iz Ljubljane 1800 din vredno kolo znamke »Torpedor«, Maksu Mozetiču pa 1200 din vredno kolo znamke »Torpedor«.

današnjemu položaju na delovnem in materialnem trgu. Danes so splošne mezde za težake pri zemeljskih delih 4,75 din na uro, v proračunu pa so predvidene mezde samo 4 din na uro. Podražil se je tudi vse material, pogonska sredstva itd., ki se bo pri delih uporabljal. Kljub temu pa bi morda režijski odbor za silo izhajal še s proračunanimi stroški, ker odpadejo pri njem pač davki, katere bi moral zasebni podjetnik plačati državi. Ravno zaradi povišanja mezd in podražitve materiala pa zasebni podjetniki niso upali prevzeti del na tej cesti.

Tretja težava je sedaj vprašanje asfaltna ali betonske površinske obdelave. Kakor znano, se je gradbeno ministrstvo odločilo za asfaltno cesto, da bi bila betonska trpežnejša. Sedaj pa je položaj takšen, da je mehiškega asfalta pri nas zmanjkalo ter se dobi še samo romunski asfalt, ki pa je sedaj dražji, glede kakovosti pa dosti slabši kakor prvi. Zaradi tega bi bil sedaj še čas, da bi se merodajni krogi odločili za betonsko cesto, pri kateri bi se uporabljal popolnoma domač material, kar je v sedanjih časih gotovo tudi upoštevanja vredno!

m Na učiteljske šolske sester v Mariboru se sprejme v šol. letu 1940-41 30 učenk. Pravico do sprejemnega izpita imajo absolventke nižje gimnazije z nižjim tečajnim izpitom in absolventke meščanske šole, ki so dovršile završni izpit z odličnim ali vsaj prav dobrim uspehom. Sprejemni izpiti se začne 28. avgusta. Gimnazijke ga delajo samo iz petja, absolventke mešč. šole pa iz petja, slovenščine (pisмено in ustno) in matematike. Zahlevana je snov za vso nižjo gimnazijo. Pred sprejemnim izpitom je zdravniški pregled. Vpisovanje v I. letnik je 5. septembra, kdor je sprejel, a tem še ni vpisan. Zavod bo dal prednost onim, ki bodo zadostile v polni meri vsem zakonom predpisanim in bodo razen tega stanovale v zavodnem internatu ter resno hočejo dovršiti vseh pet letnikov na zavodu. Prošnje je vložiti na ravnateljstvo učiteljskega do 15. avgusta in jo kolkovati z 10 dinarskim cerkvenim kolkom. Priložiti ji je treba: 1. rojstni in krstni list, 2. spričevalo o nižjem tečajnem izpitu. — Ravnateljstvo.

m Nova maša pri sv. Magdaleni. Tudi župnija sv. Magdalene v Mariboru bo imela letos vesel in redek praznik nove maše. V magdalenski cerkvi bo daroval prvo sv. opravilo na magdalensko nedeljo, dne 28. t. m., novomašnik Fekonja Franc. Slovesnost se bo pričela ob 9 s procesijo, nato bo slavnostna pridiga ter nova maša.

m Lep napredek stavbno zadruga. Pred nedavnim ustanovljena stavbna zadruga »Naš dom«, ki se je osnovala v okviru Društva stanovanjskih najemnikov v Mariboru, ima v najemu opekarno v Požegi pri Račah, v kateri izdeluje opeko za svoje člane. Te dni je začela dobavljati opeko svojim članom, ki so jo prvi naročili, tako da bodo lahko začeli zidati svoje lastne hišice. Opeko, ki je ročne izdelave ter izvrstne kakovosti, dobijo znatno ceneje kakor drugod.

m Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Mariboru bodo v prihodnjem šolskem letu oktobra, februarja in maja. Za prvi rok naj predložijo kandidatje prošnje po uradni poti, tako da bodo dospelo do 30. septembra 1940! Izpiti se začnejo v četrtek 10. oktobra 1940. — Predsednik Izpitne komisije za praktične izpite učiteljev v Mariboru.

m Podzveza katoliških nameščenikov vabi vse katoliške nameščenike na sestanek, ki bo v torek 23. julija ob pol 8 zvečer v Domu, Slomškov trg

12. Predaval bo g. duhovni voditelj Drago Oberžan. Po sestanku občni zbor.

m Sprejem v I. letnik dr. učiteljske v Mariboru. Ministrstvo prosvete je odločilo, da se mora v I. letnik vpisati 35 učencev in 35 učenk. Prošnje, naslovljene na ravnateljstvo in kolkovane z drž. kolkom za 10 din, je treba predložiti ravnateljstvu do 14. avgusta 1940. Priložiti je treba krstni list in izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu (absolventi meščanske šole izpričevalo o odlično ali prav dobro opravljenem završnem izpitu). Glede zdravja in poslušta se bodo prošle pregledali v sredo 28. avgusta. Absolventi meščanskih šol bodo opravljali sprejemni izpit iz slovenščine 29. avgusta (pisмено) in 31. avgusta (ustno), iz matematike pa 30. avgusta (ustno); znati jim je treba snov, ki je predpisana za prve štiri razrede gimnazije. Začetek vsak dan ob osmih. — Ravnateljstvo.

m Umrl je v Ljubljani v starosti 70 let gospod Franc Guliš iz Maribora. Truplo plemenitega pokojnika, ki so ga vsi, ki so ga poznali, spoštovali in cenili, je bilo prepeljano v Maribor ter bo pogreb danes ob 16.30 na pokopnišču pokopališču. Naj počiva v miru, preostali naši globoko sožalje.

m Poročili so se v Mariboru: Stante Emil, absolvent prava in Kocuvan Milena, diplomirana učiteljica; Groš Anton, ključavničar drž. žel., in Babšek Stefanija; Hartman Konrad in Strableg Ljudmila; Stelcl Feliks, tkalski moister, in Vrtičič Elizabeta; Krepek Viktor, poštni uradnik, in Kerhlanke Zora, hči nadučitelja. Mladim parom priskrbeno čestitamo!

m Psi preganjajo gamse na Pohorju. Včeraj smo poročali o ljubkem mlademu gamsu, ki je prišel s Pohorja v Maribor — na izprehode ter se je zatekel na vrt Strajnske vile v Ljubljanski ulici. Kozliča je zakupnik lovišča v Radvanju primarij dr. Drnovšek spet izpustil na Pohorje. Slabše se je godilo kozliču, katerega so v ponedeljek prignali psi s Pohorja v Bistrico pri Limbušu. Na bistrskem polju so volčjaki gamsa dohiteli ter ga raztrgali. Na ostankih gamsa se je še videlo, da ga je nekdo obstrelil ter so ga tudi zaradi tega najbrže psi dohiteli.

m 10 metrov globoko je padel v Zabjaku s strehe pri popravljanju dimnika 59 letni zidar Ivan Rašl. Zlomil si je levo roko ter zadobil zelo hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

m Gospodar se je opeknel, ko je branil domačijo. V Braslovcah pri Polensaku v Slov. goricah je nastal požar na gospodarskem poslopiu posestnika Franca Potočnika. Ogenj je preskočil tudi na stanovanjsko hišo ter je obe stavbi vpepelil. Pri obrambi domačije je dobil 20 letni posestnik Potočnik take opekline na obrazu ter na obeh rokah, da so ga morali prepejati v bolnišnico.

m Skrivnostna smrt mladenke. V Dragučevju v Slov. goricah so našli na senu domačega gospodarkega poslopja hčerko posestnika in kolarja drž. žel. Pristavnika, 15 letno Anico Pristovnik mrtvo. Kaj je bil vzrok smrti mladenke, bo ugotovila sodnozdravniška komisija.

m Z motorjem se je zatekel v vrt 43 letni posestnik Maks Rebernak od Sv. Urbana. Pri tem karambolu si je zlomil levo roko ter se poškodoval še na drugih delih života. Poškodovanega so spravili v mariborsko bolnišnico.

Celjske novice

c Kmetijska šola v St. Jurju pri Celju prične letos svoj celoletni tečaj 15. septembra. Sprejemajo se kmečki fantje, ki se žele izobraziti v dobre kmetčke gospodarje. Predpogoj je starost najmanj 16, največ 25 let. Mesečna vzdrževalnina je tako nizka, da jo zmore vsak kmečki gospodar, ki želi svojemu sinu, zlasti tistemu, ki ga je določil za svojega naslednika, priskrbiti potrebno kmetijsko izobrazbo. Prošnje je vložiti čimprej, najkasneje pa do 5. avgusta. Sprejemne pogoje, kakor vsa potrebna pojasnila daje na željo ravnateljstvo te kmetijske šole. Kmetje, dajte svoje sinove v kmetijske šole!

c Sled za napadalcem na Starem gradu. Včeraj smo poročali o drznem napadu na g. župnika Cadeža iz Mekin in njegovo sestro, kateri je neznan moški iztrgal iz rok torbico z denarjem in pobegnil. Policija in orožništvo je pričelo z zasledovanjem. Včeraj pozno popoldne so našli v grmovju na Starem gradu torbico z legitimacijo in 20 din in jo vrnil lastnici. Napadalec si je prisvojil le denar. Upamo, da bo nasilni tat kmalu v rokah pravice.

c Mestno poglavarstvo v Celju bo nabavilo za policijske stražnike — pripravnike: po 5 komadov zimskih plaščev, dežnih plaščev, zimskih bluz, zimskih kap, zimskih hlač, jahalnih hlač, 5 parov zimskih čevljev, po 5 parov letnih čevljev, po 5 parov letnih rokavic, po 5 komadov velikih pletenic, malih pletenic, 5 piščalk, po 10 ovratnikov, po 5 komadov samokresov, torbic za municijo, opasačev z gumijevkami in noži. Ponudbe, kolkovane z 10 din je vložiti pri mestnem poglavarstvu v zaprtih ovojih z napisom: »Ponudba za obleke policijskih stražnikov — pripravnikov v Celju« do 20. julija t. l. Ponudbam je po možnosti priložiti vzorce blaga.

c K avtobusni nesreči v Lučah. O tej nesreči smo poročali pod celjsko kolono tako, kot nam je pripovedovala živa priča dogodka in potnik, ki se je zvrnil z avtomobilom v Savinjo in čutil tudi vodo, ki je stopila v avtomobil. Iz Mozirja je bilo našemu uredništvu v Ljubljani sporočeno ob zaključku lista telefonsko poročilo, ki je negiralo pretirano poročilo mariborskega »Večernika« o tej nesreči, gotovo brez vsakega namena napadati »Večernik«, ampak le pojasniti dejanje, katerega v uredništvu samem ne morejo presoditi, če dobe dvojje poročilo. — Po želji priobčujemo še sledeče: Komisija, ki je bila na kraju nesreče v Lučah, je na podlagi preiskave in zasliševanja prič ugotovila, da šofer Friderik ni bil vinjen in da ga ne zadene nobena krivda. Krivda je na tem, da je cesta zelo ozka in da je ob robu ceste, kjer se je zgodila nesreča, rasla gosta dolga trava, ki je visela čez cesto proti strugi tako, da je bil šofer mnenja, da so tam še trdna tla, pa je zavozil na prazno in se je avtomobil zvrnil. Hujših poškodb ni bilo, le eden potnikov je bil laže ranjen na dlani, na avtobusu pa sta bili ubiti dve šipi.

c Centralno racijo je izvršila celjska policija v mestu in okolici ter ujela večje število postopavcev in delamržežev ter vlačiv in jih odpravila v domovinske občine, nekaj tudi oddala sodišču in v bolnišnico.

c Po čl. 3. zakona o zaščiti države je celjsko okrožno sodišče obsodilo na 6 mesecev strogega zapora Debeljškega Ivana iz okolice Sočanja.

Pred francoskimi uradi za iskanje pogrešanih vlada velik naval.

KULTURNI OBZORNIK

Rojstni kraj skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa

(Konec.)

Ribnica pravi nadalje, da je »potoval na Gorenjsko«. A na Gorenjskem ni bilo kaj takega, kar bi opravičevalo to pot, tudi tam ni nikakih epominov o Gallusu. — Idrja je pa ležala za ribniško orijentacijo prav v smeri proti Gorenjski. Iz teh znamenj bi najprej izhajalo, da so v Ribnici ležali praviti (iz Sentvidske gore) »da je deček poznane rodbine Petelinov — šel od hiše — in na Gorenjsko«.

Zraven tega tudi oba pojma »Gallus — Kranjec« ter »Idrja — Primorska«, ki sta poudarjena v ribniški razpravi, nikakor ne izključuje drug drugega. Idrja je spadala takrat res pod »Goriško-Primorsko« — a le formalno, po sili razmer, nikakor pa ne po svojem bistvu.

Cesar Friderik, dedič goriških grofov, je združil 1. 1516 Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko v novo politično celoto, imenovano: »Vojvodina Kranjska«. Ze par let prej, med benečansko vojno, se tudi Idrja in Vipava imenujeta kot »na Kranjskem«. Obilje Idrje se je temeljito razločilo od Goriškega. — Značaj narave in ljudstva, narečje in šege, stavbeni slog in območje severne kulture (Nemška Idrja), — vse to je razlikovalo Idrjo, kakor tudi okolico doli do Tolmina, na prvi pogled od Primorske. In najbolj sorodne oblike teh značilnosti se nahajajo ravno po kranjskem »Gorenjskem«. Zato se Idrjanci niso čutili, ne napravili vtisa kot »Primorci«, ampak le kot »Kranjci«. (Najstarejša in najbližja cesta za Idrjo je obstajala od leta 1377 iz Čedad preko Kobarida in Tolmina v Skofjo Loko — Gorenjsko.)

Kar se nadalje tiče Gallusovega pridevka »Carniolus« in iz tega izvane trditve, da bi ta pomenil le »Kranjec« ter potemtakem brezdvomno iz Ribnice doma, bi bilo prej mogoče, da je hotel označiti Gallus s tem le svojo narodno in ne zemljepisno pripadnost, torej le — da je Slovec. Kajti izrazi »Kranjska« — Kranjec — Kranjčičina — namesto »Slovenska« — Slovenec — Sloveščina — so se rabili vobče še pred dobrimi 100 leti. Saj so še 1. 1839 izšle v Blaenikovi tiskarni »Pesmi Kranjskega naroda« in do 1. 1840 — za časa Prešerna — izraz »Slovenec« — Sloveščina — sploh ni bil v praktični porabi. — 300 let prej, 1. 1555 piše n. pr. Trubar »Kersekzenikom tiga Crainskiga jeziga«, potem Krejli 1. 1567 »Truberiova Kranjschina«, Bohorč 1. 1584 »Carnilina« vel rečtice slavonica biblija, in še 1. 1725 je izšla v Augsbuurgu »Nova Crainska Pratika« (Pridevek »Carniolus« nastopi 1. 1580!).

Torej so obstajali takrat za pojem »Slovenec« oziroma jezik, različni ter netočni izrazi. Temu nasprotno je pa bilo pravilno narodnostno ime »Slovenec« ravno v Gallusovi dobi običajnejše nego »Kranjec«, a zato v toliko širšem pomenu.

V latinščini — katere se je Gallus pismeno izključno posluževal — pa sploh ni bilo izraza za »Slovenca«. Ako je tedaj hotel ob taki nejočnosti pojmov označiti svojo narodno pripadnost, mu ni

bilo mogoče rabiti drugega imena kakor »Carniolus«, med tem ko bi za krajevno pripadnost samo lahko porabil izrazitejšega.

Leta 1508 je bila Idrja cesarskemu dvoru na Dunaju že dobro znana. Cesar Maksimilijan I. je imel tam že svoj rudokop — (cesarska jama »Fürstovec«). L. 1520 je bilo več jam v posesti raznih svetnih in cerkvenih oblastnikov; l. 1523 nova jama cesarja Ferdinanda, ter 1564 njegovega sina nadvojvode Karola. — L. 1580 je končno prevzela država sploh vse rudnike; pogajanja za to so se vršila že kolikor toliko časa prej. — V vseh teh dobah so se seveda nahajali cesarjevi zastopniki ter duga vplivna gosposka trajno v Idrji.

Med tem se je v letih 1560—1570 v Idrji dobro opomogla tudi Petelinova rodbina, ker si je uravnala — najbrže edino — trgovino v kraju, za katero je imela oporišče še iz Sentvidske gore. (Primeri: »v Idrji so vipavo dobro živeli« in opis iz 1. 1890 »starši so bili premožni Kranjci«. — To protielovje z ribniškim izročilom, da so bili »starši mali ljudje« — napravi vnovič vtis, da Ribnica zamenjuje dede s stariši, in po tej posledici enako — kraje.)

Spričo takih okoliščin bi ne bilo nič lažjega kakor to da je izredno nadarjeni in dobro znani ter še od luterancev preganjani mladi Gallus vzbudil pozornost idrijske gosposke ter si pridobil njeno protekcijo. — Le z Idrjo si je torej mogoče razložiti prijetljaj — da je prišel izmenada na tako, za njegove razmere izredno odlično mesto, na dvorno kapelo!

Ako slednjič na splošno uvažujemo, da tako stara ljudska izročila rada preskočijo in jamenjajo en rod ali kraj, bi se iz vsega tega dali zasnovati sledeči načelni postavki:

1. Prvotna rodbina Petelinov je izvirala iz Ribnice.
2. Na Sentvidski gori so se nahajali že Gallusovi dedje, ki so pa ostali v trajni zvezi z Ribnico.
3. Od obeh rodovine se je vrnil en del v Ribnico, drugi pa pričel pomikati proti Spodnji Idrji in Idrji.
4. Starši Jakoba Gallusa so ostali nazadnje edini le rodovine na Sentvidski igori — kjer vodi tudi večina okoliščin za njegovo očetovo rojstvo.
5. Gallus je prišel v Idrjo v tako rani mladosti in k že udomačenim sorodnikom, da so ga smatrali njegovi — par let mlajši — sovrstniki — kot rojenega Idrjčana.
6. Veo začetno vzgojo ter pomoč za poznejšo izobrazbo — kjer koli si bodi — kakor tudi za namješčenje je prejel v Idrji.
7. S Sentvidsko goro in Idrjo je ostal v zvezi toliko časa, dokler se ni ustanovil v Pragi, od koder ni prišel več domov.

Bologna, maja 1940.

Kako sam došao na svijet. Prvi in drugi del. Prirejen po nemškem originalu N. Hartmanna. Izdala založba Spes v Zagrebu 1940. — Hrvatje so pred kratkim izdali dve knjižici pod gornjim naslovom z namenom, da bi dali vsem staršem in vzgojiteljem v roke priročnik, kakršen je silno potreben pri pouku mladih dečkov in deklic o spolno vzgojnih vprašanjih. Prvi del je namenjen pouku otrok od osmega do desetega leta. Morda bi se ta ali ona mati začudila in celo ugovarjala, češ, tako zgodaj že? Toda prireditelj hrvatske izdaje ima povsem prav, ko trdi, da je današnja mladina bolj kot kdaj koli poprej izpostavljena pohujšanju, saj ni nobena skrivnost, da že taka mladina »vse« ve in, kar je strašnejše, celo sama že poišča. Prav zato pa je neobhodno potrebno, da mati sama prej kot izprijeni svet pove otroku, kar je potrebno in kar vedeti more in tudi sme! To je sveta materina dolžnost do lastnega otroka! Otroku namreč dozoreva telesno in duševno in zato trpi zaradi materine neopretnosti, bojazni, prav tako pa tudi zaradi svoje boječe neiskrenosti do staršev. Popolnoma napačno je, pravi prireditelj, če se starši poslužujejo namesto resnice v lepi obliki nekih, na videz pobožnih, v resnici pa zelo neopretnih in naivnih laži! Seveda ne kaže otroku razlagati kakih medicinskih znanstvenih pojmov o tej delikati stvari, marveč jih je treba prikazati tako, da dobi dete neki vzvišen pojem o vsem. In kako naj se ravno to zgodi, na drobno razlaga knjižica.

Drugi del je namenjen za pouk dečkov in deklic pri dvanajstem letu. Prav tem je bolj seksualno vprašanje razložiti kako leto prej kot eno samo uro prepoznati! Potem je namreč vsako zdihovalje ali celo zgražanje staršev povsem odveč. Treba je nasprotno: delati po zgledu sv. Ance, matere božje Porodnice. Tudi sv. Ana je zgodaj poučila Marijo o teh naravnih skrivnostih. Monakovski kardinal Faulhaber je zapovedal svojim duhovnikom, da napišejo za starše priročne knjižice o teh stvarih. Tako so jih priredili tudi Hrvatje.

Mi samo želimo, da bi tudi Slovenci čimprej dobili kaj podobnega, če ne drugega, vsaj prevode tu imenovanih dveh knjižic. Saj so v današnjih razvrstih in za mladino vse prej kot nevarnih časih tako kravro potrebne.

F. J.

Roman o jednom svećeniku. — Pod tem naslovom ocenjuje v Franjevačnem vjesniku št. 6—7. letošnjega leta dr. Ton Smerdel Pavla Sedmaka roman Kaplan Martin Cedermac, ki je izšel pri Slovenski Matici v Ljubljani leta 1938. Ocena je silno pomembna in zanimiva, ker nam priča, kako se Hrvatje zanimajo za našo slovensko književnost, obenem pa tudi dokazuje, kako globoko dojemajo naša dobra književna dela. Zato je prav, če nekaj znamenitijših odstavkov iz te ocene prikažemo tudi našim slovenskim javnostim.

Najprej omenja ocenjevalec Francoza Bernanosa in Franciska Jamnosa, kako sta v novemšem času pokazala lik katoliškega duhovnika in njegovo življenjsko pot človeka in obenem zastopnika Cerkev povsem v atmosferi nekega realizma, ki je hvalno značilen za sodobno francosko prozo. Za italijansko književnost pa ugotavlja, da mu je o opisovanju katoliških duhovnikov, kakor jih prikazuje knjižica, težko govoriti, ker Hrvatje še nimajo izrpnje študije o tem predmetu. Kolikor so pa že pisali posamezniki, ga ne more zadovoljiti, ker je v mnogih ocenah postava katoliškega duhovnika slabo in prečesto enostransko prikazala, priznava pa obenem, da je pojav duhovnika težko obdelati v književnosti tako popolno, da ne bi pri tem zašel pisatelj ali kritik v eno ali drugo skrajnost.

Prav v tem pogledu pa, tako nadaljuje Smerdel, je Pavel Sedmak pravilno zadel, da se giba v

sredini med obema skrajnostima, med realizmom in romantiko, pa nam je tako in prav zato mogel prikazati pojav, kakršen postane v resnici duhovnik, ki se oblikuje skozi desetletja.

Delo Kaplan Martin Cedermac je kot roman z umetniške stvami, kakor tudi z idejne lepa harmonična celota in nadaljuje v načinu prikazovanja vprašanja našega življa v Julijski Krajini uspel umetniški začetek Ivana Preglja v njegovih Božjih mislih — v viziji Nazorovega Velega Jože. Osnovni ton in tendenca v vseh teh delih ni nič drugega kakor odnos našega človeka proti tujcu, njegova nemočna borba za temeljne pravice vsakega človeka na tej zemlji, da sme govoriti v svojem materinem jeziku.

Spori v gledanju na vsa ta vprašanja niso samo predmet diplomatskih pisarn, marveč tudi katerega koli siromakega kmeta, s katerim v zvezi vodi ubogi duhovnik uporni boj za svobodo duha in kulture svojih župljanov. Prav tako je tudi v Sedmakovem romanu prikazana borba, uporna in doledna borba starega kaplana Martina Cedermaca s političnimi in tudi s cerkvenimi oblastmi za ohranitev slovenskega jezika v cerkvi pri branju evanĝelija in pri pridigi. Ta spor z odklom vsje politične oblasti, ki ji stoji ob strani tudi cerkvena oblast, to je ljudje, ki zlorabljajo svojo cerkveno oblast, je vsebina muke in udarcev in bojev revnega, a narodno globoko zavednega duhovnika iz tako imenovane Beneške Slovenije.

Roman je s svojimi peterimi velikimi poglavji razdeljen na manjše oddelke in vpliva kot strašna tragedija in drama, ki je samo izpopolnila trpečo osebnost značajnega in dobrega duhovnika. Pet poglavij je kakor pet velikih dejanj kakke antice ali pa Shakespearov tragedije, kajti prikazuje nam spopad človeka in njegovega svobodnega duha — s silo!

Duh pa se mora tej sili ukloniti. Tako se roman zaključuje. Vendar pa še ostane upanje. Tu je zlomljeno življenje, ali to je življenje duhovnika, ki je odločil sebe samega za žrtev. O, kako so lepe tiste strani, ki se v njih utegne bralec navzeti z iskrenim rodoljubjem tistega in tistih, ki so uprav kakor duhovniki razumeli in obdržali duha, zveste ga domači zemlji. V ti smeri je ta roman najboljši. Pa tudi kot roman duhovnika je roman končno nekaj posebnega med romani te vrste, skoro bi lahko rekli, osamljen, in zato zasluži, da bi bil preveden na hrvatski jezik, je posebno v današnjih dneh! Slovaki so dobro zadel, ko so ga že prevedli. Mnogo pomeni roman kot galerija tipov in tudi kot psihološki presek skozi dušo naših za mejo. Obenem pa je roman odlično priznanje tistim, ki so največ trpeli in še trpe za svoje najosnovnejše pravice pod tujcem. V tem pogledu bo roman smerom sodoben, ker je borba proti krivici vrojena človeku. F. J.

Znana Kohnova mladinska zbirka »Zlata knjiga« je obhajala te dni svoj jubilej. Izšla je namreč stota knjiga. Ta kolekcija, ki jo ureja častnik Zivojin Vukadinović, je vsakakor najboljše med Srbi kar zadeva mladinska dela. Seveda izdaja zvečne prevode, vendar tudi domača originalna dela niso redka. Med domačimi sotrudniki te zbirke naj omenim Milico Jankovič, Desanko Maksimovič, Jeleno Dukič, Jeleno Bilbijo, Vlastimirja Petkoviča, Božo Kovačevića, Nikola Trajkovića, Mata Lovraka, Petra Petrovića, Branka Sučevića, Milana Sanića, Ljubomira Vukadinovića in Andreja Lojanico. Vsekakor je karakteristično, da v tej zbirki med sto knjigami z okrog 80 prevodi zmanjše isče prevoda iz slovenske mladinske književnosti!

Nemški stirmoglavci so zadeli angleške zaloge bencina.

ŠPORT

Kako je potekala tekma med Romunijo in Nemčijo

Zadnja meddržavna nogometna tekma je bila v Frankfurtu odigrana med reprezentancama Nemčije in Romunije. Nemška reprezentanca je katastrofalno premagala romunsko, ki je bila v glavnem sestavljena iz igralcev bukaških klubov Rapida in Venusa. V nemškem teamu, v katerem sta igrala samo dva dunajska igralca (Hahnemann in vratar Martinek) se je posebno odlikoval napad, ki ga je vodil izredno nadarjeni centerfor Walter. Z lepo in učinkovito igro je ta napad navdušil 45.000 gledalcev. Končni rezultat, 9:3, je bil dosežen takole: vse prve tri gole je zabil Hahnemann, 3:0. Nekaj minut pred koncem prvega polčasa je centerfor Walter povsial na 4:0. V nadaljevanju igre, v drugem polčasu je Barkathy znižal na 4:1. Kmalu nato pa je Walter spet zvišal na 5:1. Hitro je sledil še en gol, avtogol romunskega branilca Lengieru, 6:1. Leva zveza Fiederer je brž nato zvišal na 7:1. Iz velike daljave je Ploesteanu nato znižal na 7:2. Sledila je enajsetmetrovka za Romune. Zogo je poslal Barathy v nemška vrata, 7:3. Osmi gol je spet zabil nemški centerfor Walter, 8:3. V zadnji minuti je nato Walter dal še zadnji gol, 9:3 za Nemčijo.

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah: Romunija: David, Slivatz, Lengieru, Moldoveanu, Juhas, Orsa, Ploesteanu, Barathy, Reiter, Bogdan. Nemčija: Martinek, Janca, Bock, Kupfer, Krüger, Kitzinger, Lehner, Hahnemann, Walter, Fiederer. Arlt. Uspeh Nemčije so gledalci sprejeli z velikim navdušenjem.

Atletski šport v Italiji in Nemčiji

Čeprav sta Nemčija in Italija v vojnem stanju, vendar tam atletski šport ne miruje, in je tudi le prav neznatno izgubil od svoje predvojne vrednosti. Nemški športni časopis »Der Leichtathlet« je pred nedavnim priobčil listo letošnjih najboljših rezultatov, ki so jih bili dosegli nemški atleti, od katerih jih je mnogo v vojski. Ta lista kaže naslednje statistiko:

100 m: Neckermann 10.4 sek.;
200 m: Neckermann 21.6 sek.;
400 m: Harbig 48.3 sek.;
800 m: Harbig 1:51.1 sek.;
1500 m: Kaindl 3:56.4;
3000 m: Syring 8:26;
5000 m: Syring 14:35.2;
10.000 m: Haushofer 31:25.4 (ta rezultat pa je z novim nemškim rekordom v času 30:06.8 pred nekaj dnevi izboljšal Syring, ki ei je s tem priboril še tretjo prago ter je zdaj v teku na 3000, 5000 in na 10.000 m brez konkurence);

100 m zapreke: Becker 15.3 sek.;
400 m zapreke: Mayer 56 sek.;
skok v višino: Kopenhauer 196 cm;
skok v daljavo: Wickelski 7.08 m;
skok ob palici: Glötzer 3.98 m;
trostok: Gleim 14.73 m;
krogla: Luch 15.4 m;
kopje: Berg 67.27 m;
disk: Wotapek 46.24 (Wotapek je orjaški dunajski policaj);
kladivo: Hein 53.85 m;

štafeta 4 100 m: Eintracht Frankfurt 43.4 sek.
štafeta 4x400 m: Hamburger S. V. 3:27.9;
štafeta 3x1000 m: Kickers Post S. V. 7:59.1.

V Italiji so bili na zadnjih atletskih tekmah doseženi v Milanu naslednji rezultati:
100 m: Gritti 10.8 sek.;
200 m: Lanzi 21.9 sek.;
3000 m: Beviacqua 8:51.2;
disk: Bianchini 46.30 m;
kladivo: Oretti 46.20 m.

Najboljši atletski rezultati v letošnjem letu

Vsakega športnika, ki se zanima za atletiko, bo prav gotovo zanimal pogled v uspehe, ki so jih letos v posameznih atletskih disciplinah dosegli samezni atleti. Dosedanji letošnji najboljši atletski uspehi so razporejeni v posameznih disciplinah takole:

100 m: Davis (Amerika) 10.3 — 200 m Davis 20.5 — 400 m Orr (Kanada) 46.8 — 800 m Woodruff (Amerika) 1:48.6 — 1000 m Per Lie (Norveška) 2:27 — 1500 m: Mehl (Amerika) 3:47.9 — 8000 m: Rice (Amerika) 8:18.9 — 5000 m: Hellström (Svedska) 14:31.4 — 10.000 m: Bevilacqua (Italija) 31:15.3 — 110 m prepone Wolcott (Amerika) 13.9 — 400 m prepone: Mc. Bain 51.6 — skok ob palici: Warmerdam (Amerika) 2:06 — višina: Steers in Wilson (oba (Amerika) 2:06 — daljina: Blonnt (Amerika) 7774 — trostok: Brown (Amerika) 15.30 — krogla: Blozis (Amerika) 17.08 — disk: Fox (Amerika) 51.63 — kladivo: Johnson (Amerika) 56.30 — kopje: Järvinen in Nikkanen (oba Finska) 71.61.

Očitno je, da so letos dozdaj zbeležili največje uspehe Amerikanci. Neglede na to, da je ameriška atletika že itak na izredni višini, je letos skoraj absolutno dominiranje Amerikancev močno vplivalo tudi dejstvo, da je Evropa v vojni, in da prav tiste države, ki so sicer uspešno tekmovali v tej disciplini tudi z Amerikanci, tokrat niso svojim atletom zaradi nemirnih in burnih časov moglo spomladati dati prilike za trening in za pripravo.

Dejali smo, tudi tiste države, ki so sicer uspešno tekmovali z Amerikanci, kajne? Toda, treba se

nam je le ozreti na rezultate, ko so jih v letošnji sezoni dosegli ameriški juniorji, pa bomo takoj postali prepričani, da Evropa tudi sicer ne bi mogla več konkurirati Ameriki v atletiki, kajti rezultati, k so jih letos dosegli ameriški juniorji, predstavljajo svetovne rezultate, — vsi so čisto v neposredni bližini svetovnih rekordov. Na svoje letošnje rezultate so ti juniorji in vsi ameriški atleti v resnici lahko ponosni! Naj vam v naslednjem navedemo nekaj rezultatov, ki so jih letos ti juniorji dosegli!

Letošnji atletski rezultati ameriških juniorjev:

tek na 100 m: Merris 10.4 sek.,
tek na 200 m: Merris 20.5 sek.,
tek na 400 m: Bouldard 47.4 sek.,
tek na 800 m: Cahoe 1:51.2 sek.,
tek na 110 m zapreke: Dillard 14.7 sek.,
skok v daljavo: Turner 2.51 m,
trostok: Atzel 14.73 m,
met diska: Maurough 46.85 m,
met krogla: Anderson 16.30 m,
met kopja: Sallisburg 66 m.

To so vam rezultati, kajne? Narod s takim atletskim naraščanjem se resnično lahko postavlja.

Nekaj športnih paberkov

Jakob Ciglar, znani agilni delavec ZSK Hermesa, praznuje te dni petdesletnico rojstva. Ob tej priliki so mu čestitali številni njegovi sodelavci.

Max Baer, bivši svetovni boksarski prvak, kateremu je bil odvzel prvenstvo črnc, sedanjí večletni, nepremagljivi svetovni prvak Joe Louis, je spet dosegel možnost, da si pribori nazaj ponosni naslov. Dobil je namreč pravico, da se bo boril za naslov svetovnega boksarskega prvaka Joeja Louisa na matchu, katerega je imel s »pivskim sodom«, prošlim Tonyjem Galentom, ki je dozdaj edini v ringu poslal za trenutni v cesarstvo sanj Joeja Louisa. V tem boju je Max Baer premagal Tony Galenta s knock-outom v 8. rundi. Zanimanje za boj med Louisom in Baerom je že zdaj v Ameriki ogromno.

Petinštrideset let je že star Jack Dempsey, nekdanji svetovni boksarski prvak. Zdaj je nastopal kot sodnik v ringu ter kot manager. Bil je zelo priljubljen in popularen. In kaj je zda iprišlo temu boksarskemu veteranu na misel? Boksar se bo s — »pivskim sodom«, Tonyjem Galentom, katerega je bil v zadnji bitki premagal Max Baer.

Nov nemški rekord v teku na 10.000 m je postavil znameniti nemški tekač na dolge proge Syring. Ta odlični atlet je na 10.000 m postavil rezultat, ki pride takoj za rezultatom obeh slovitih Fincev, Taista Maekija in Salminen. Syring, ki je letos v odlični formi, je pretekel progo 10.000 m v izbornem slogu in v imenitnem času 30:06.8.

V Turčijo je bil povabljen letošnji naš državni nogometni prvak Gradjanski iz Zagreba, pa je povabilo odklonil, ker je poslal svoje igralce do 10. avgusta na počitnice. Ze 18. avgusta pa prično tekme v hrvaški ligi, treba pa bo purgerjem odigrati še dve tekmi z BSK-om, pa tudi finale za hrvaški pokal še ni bil odigran.

Nocoj bo ljubljanska Ilirija imela na Sušaku svoj prvi ligški plavalni dvboj s tamkajšnjo Viktorijo.

Čisto stihem je Franc Matošič, dosedanja leva zveza BSK-a, podpisal, da za pet let spet pristopa k svojemu domačemu klubu, splitkemu Hajduku.

Sovjetski klub »Dinamo« je odgovoril SK Splitu, da zdaj ne more priti gostovat k nam. Brozjav se je glasil takole: »Zahvaljujemo se vam za ljubezljivo povabilo in obžalujemo, ker v tem trenutku ne moremo priti v Jugoslavijo. Pošljite svoje nadaljnje predloge preko Vsesovjetskega komiteja za fizično vzgojo. S športnim pozdravom namestnik predeednika — Tremkin.«

Martin Bukowy, dolgoletni trener zagrebskega Gradjanskega, bo kljub nekaterim zani močno lakavim vabilom z Madžarske tudi prihodnje leto še ostal pri Gradjanskem, kjer je že pokazal svoje sposobnosti.

Pri športnem domu »Ilirije« v Planici bodo v soboto in v nedeljo, dne 20. in 21. t. m. odigrali zanimiv teniški turnir, ki se ga bodo razen najboljših ljubljanskih in mariborskih teniških igralcev udeležili tudi nekateri drugi odlični teniški igralci. Tako se je organizatorjem za to priliko posrečilo pridobiti belgrajška igralca Branovića in Ristića. Posebno zanimanje vlada zlasti za nastop Branovića, ki je v zadnjem srečanju z odličnim Slovincem Borisom Smerdujem zmagal po zelo ogorčenem in lepem boju. Prireditelji so seveda povabili tudi zagrebske igralce — in če se jim posreči pridobiti za nastop vsaj Puncéca, ki je zdaj igral v Rogški Slatini, kjer je v lepi igri premagal nadarjenega zagrebskega juniorja Štroka — potem bo turnir v Planici dobil prav gotovo reprezentativni značaj. Vsekakor pa bo ta dan v Planici privabil brez dvoma mnogo več izletnikov kakor bi jih bil sicer.

Velik turnir na čast dr. Vl. Mačka bo priredil Akademski teniški klub »Zagreb«. Na tem turnirju bodo razen našega mušketirskega tria, Puncéca, Mitića in Palade, sodelovali tudi madžarski igralci Asboth, Gabory, Szigeti in Stolpa. Tekme prično v petek.

Mladi Zagrebčan Davorin Marčelja je v nedeljo v Karlovcu postavil nov državni rekord v metanju krogla za juniorje. Marčelja je zalučal kroglo 15.9 m.

Odlični madžarski plavač Tatosz je postavil nov madžarski rekord na 1500 m s časom 19.55 m.

Vremenska katastrofa v Trbovljah

Nenadoma narasla voda je v nekaj minutah zalila trboveljsko kotlino

Trbovlje, 17. julija. V tork popoldne je naš kraj zadela nesreča, kakršne nihče ne pomni, mladina jo bo pa ohranila v trajnem spominu. Leta 1892 se je utrgal oblak, velika povodenj je bila leta 1926 in še nekajkrat, vsakokrat je napravilo veliko škodo, da bi pa v kratki popoldanski uri nastala tako ogromna škoda, nihče ni mogel misliti. In to je povzročil sicer pohliven potok, ki teče od Gaberskega skozi trboveljsko kotlino in Savo v dolžini okrog šest kilometrov.

Ze v opoldanski uri so se začeli zbirati nad Sv. Planino in nad Kumom črni oblaki, ki niso obetali nič dobrega. Ob pol dveh je kratek čas močno deževalo, okrog 2 pa je nastal naliiv, kakršnega ne pomnimo. Naliiv je namah napolnil potok, voda je vedno močneje narasčala, prestopila bregove, začela nositi s hribovja drva, cela drevesa in vse, kar ji je bilo na poti, proti Trbovljam in naprej v Savo. Najprej je porušila jezove Durniku, Knaflču in Dolinšku, podrla pri Grenkotu most in vse to je zamašilo most na trgu. V par minutah je bil ves trg pred cerkvijo pod vodo. Voda je vdrila v vse spodnje prostore hiš pri Spancu, Božiču, Kukenbergu, Goropevski, v šolo in v Društveni dom. Naenkrat je bil tudi novi občinski dom v vodi. Nastalo je veliko jezero, iz katerega je gledalo veliko poslopje občinskega doma. Vse proti vodam je voda porušila vse, kar ji je bilo na poti. Najhuje je bilo za staro rudniško bolnišnico. Tam si je potok Trboveljska napravil novo strugo čez neki vrt; voda je pri Bervarju in v rudniški stanovanjski hiši stala meter visoko. Stanovanja v spodnjih delih hiš so bila seveda vsa pod vodo. Hudournik je zaprl cesto pri Setincu in pri Bergerju, ves promet je bil zaradi narasle vode in raznovrstnega materiala, ki ga je prinašala s seboj, ustavljen. Voda je stala visoko nad cesto od Vod do Sušnika. Pri stari separaciji ima rudnik lesno skladišče. Hudournik je v par minutah visoko skladišče jamejskega lesa razdril in ga odnašal proti Savi. Zažezilo je vse rudniške železniške mostove, ki jih je precej. Vozičke, ki

jim pravimo hunti, naložene z opeko in drugim materialom, je vodna odnašala in se z njimi igrala kot za šalo. Grozno je bilo gledati ob rudniških mostovih kot hiše visoke kupe lesa, ki so vodo zajezili, da se je razlivala na vse kraje in uničevala. Navadno pohliven potok Trboveljska, ki se izliva v Savo, je tako močno narasla, da je Savin tok prerezal in so valovi onkraj Save butali ob breg.

Strašnega neurja kakor tudi raznih prizorov ni mogoče popisati. S strahom so ljudje pričakovali, kaj bo še prišlo. Zene in otroci so jokali, ko se je voda razlivala v stanovanja, v delavnice in trgovine. Reševati predmete, ki jih je voda odnašala, je bilo v takem položaju v prvem hipu nemogoče. Seže, ko je ponehalo deževati in je voda začela upadati, so pričeli z reševalnimi deli. Vsa čast in zahvala gre tukajšnjim orožnikom, ki so prvi prišli za delo in s tem dali tudi drugim lep zgled. Nastopili so tudi takoj trški in rudniški gasilci in mnogo ljudi jim je bilo v pomoč. Gasilci so s črpalkami odstranjevali vodo iz kleti in drugih spodnjih delov hiš, odstranjevali les od mostov, da se je mogla voda vrniti v svojo strugo.

V srce se ti morajo zasmiliti uboge rudarske družine, ki prebivajo v pritličju hiš, in jim je voda pokvarila in deloma uničila imetje. Ubogi vojni vdovi je voda odnesla barako, v kateri je prodajala tobak, s tobakom vred. Niti ne vidi se, kje je baraka stala. Poleg te trafike je imel v baraki delavnico obubožani čevljar, ki mu je odnesla voda vse orodje. Rudarska kolonija »za cesto« je bila vsa pod vodo. Baraka branjeva Žuža je voda prenesla čez cesto in jo tam zopet lepo postavila na tla.

Banovinska cesta, ki pelje skozi Trbovlje, je bila vsa pod vodo in je skoro neporabna za promet. Dolgo bo trajalo, preden jo bodo spravili spet v prejšnje stanje. S to cesto smo se Trboveljčani vedno postavljali. Katastrofa je spet pokazala nujno potrebo, da se trboveljski potok, regulira, saj so načrti že več let pripravljeni.

Obup in beda v opustošeni Savinjski dolini

Celje, 17. julija.

Včeraj smo poročali o strašnem opustošenju hmeljskih nasadov, polj in vrtov v Spodnji Savinjski dolini, ki je doživela včeraj popoldne dan, kakršnega ne pomnijo Savinjanči prizadetih krajev. Le pol ure je trajalo neurje, napravilo pa je več milijonov škodo na polju, mnogo pa tudi na stanovanjskih in gospodarskih poslopih, s katerih je vihar s točo strgal strehe in uničil mnogo opeke. Iz mnogih krajev nam poročajo, kako jim je debela toča razbila okna, podrla vrtno ograje, uničila radioantene in druge žilne naprave.

Po orkanu je prišel nad Savinjsko dolino včeraj okrog 5. popoldne drugi močan naliiv. Kar ni uničila toča in vihar, je preplavila še voda. Kmetje ne bodo mogli pobrati niti žitnega klasja, ker bo zgnilo v vodi. Iz vseh krajev nam poročajo o pretresljivih prizorih. Kmetje so jokali, molili kot otroci. Včeraj so vsi obupani gledali skozi okna na razdejanja, a še bolj žalostni in potrti so se vrtili danes z opustošenih polj in hmeljskih nasadov. Šele danes so lahko videli, kakšno neprecenljivo škodo je napravila včerajšnja nevihta s točo.

Toča je, kakor smo že poročali, napravila največ škodo v celjski okolici na Lopati, Lokrovu in Babnem ter Kasazih, dalje v Arji vasi, Levcu, Petrovčah in Zalcu ter Grižah. Mnogo škodo je napravila tudi v Gornji Hudiinji, Arclinu in dolini pod Sv. Tomažem pod Vojnikom. Naš poročevalec, ki si je ogledal opustošene kraje, je zvedel od posestnikov, da je toča ubila tudi precej perutnine, katero je nevihta presenetila na travnikih. Na državni cesti, ki je posuta z zelenimi jabolki in oklešenim zelenjem, je zajela nevihta tudi nekatera avtomobilista. V Zalcu je n. pr. ustavil avtomobil neki celjski potnik, kateremu je toča prebila streho, da je tekla v avtomobil vodo. Razbitih šip na oknih je vse polno. Blizu Zalca je strela udarila v več dreves, v Levcu je zažgala transformator celjske mestne elektrarne, kjer so pogoreli vsi ovojji. V mnogih hišah so pregorele varovalke. Poročevalec je videl v Levcu pri Celju več mrtvih ptic, ki jih je ubila toča. V Celju je vihar potrgal mnogo električnih žičnih naprav, polomil precej mladega drevja, pred cerkvijo sv. Jožefa nad Celjem pa prelomil precej debel kostanj. Vihar je frknil in napravil precej škodo tudi v vojniški in franškoli občini. Iz Straže, Belega potoka in Lipe ter Bukovja in Črešnjice nam poročajo, da je močan veter polomil mnogo sadnega drevja. Po travnikih leži skoraj polovica zelenega sadja. Sadna letina v mnogih krajih ni kazala posebnega dobro, kar pa je bilo, je vzela tem okrajem včerajšnja nevihta.

Danes so obiskali opustošene kraje senator g. Alojzij Mihelič, okrajni načelnik g. dr. Ivan Zobeč in banovinski hmeljarski nadzornik g. inž. Janko Dolinar. Prebivalstvo je zastopnike oblasti sprejelo z upanjem, da bo oblast priskočila nan pomoč z izdatno podporo, kajti Savinjanom je včerajšnja nevihta uničila hmeljske nasade, ki so

v prvi vrsti življenje savinjskega hmeljarja, uničila pa je tudi redka žitna polja, stročnice in koruze.

Neurje s točo v Slov. Konjicah

V tork je od poldne dalje vladalo težko vzdušje. Nebo se je pooblačilo in nenadoma je iz južne strani prihrumelo strašno neurje. Začelo se je značilno bobnenje v Konjski gori in začela je padati toča. Bila je redka, toda zelo debela, večinoma kot oreh. V Slov. Konjicah je padala kakih 5 minut. Škoda ni še pre-

Bojevanje z letali je drago

Vsote, ki jih požira, so milijardne

Znani angleški vojaški strokovnjak major Ericson piše v nekem vojaškem strokovnem časopisu o finančni strani zračnega bojevanja. V svojem spisu navaja statistične podatke o ogromnih izdatkih, ki so potrebni za vzdrževanje vojnega letalstva v vojujočih se državah. Ericson piše med drugim:

Ni dvoma, da je letalstvo eno od najvažnejših in najobčutljivejših mehanizmov sodobnega vojskovanja. Ustvaritev in vzdrževanje letalstva ne zahteva samo ogromnih naporov in mnogo časa, nego je zvezano tudi z neizmernimi stroški, pri vsem tem pa zahteva še odlično organizacijo dela. Za vzdrževanje vojnih letal je potrebno stalno investiranje ogromnih vsot denarja, zanesljivega vojnega letalstva pa si sploh ni mogoče zamisliti brez številnega in strokovno dobro izobraženega osebja. Strokovno izobraževanje armade pilotov in mehanikov pa zahteva spet ogromne finančne žrtve. Zraven tega pa ne smemo prezreti še nekoga drugega važnega dejstva: ne oziiraje se na gmočno stran organizacije vojnega letalstva in stalnega strokovnega izpopolnjevanja letalskega osebja, je silno važno tudi vprašanje dopolnjevanja poginulega osebja in v borbah uničenih ali poškodovanih letal. Po cenitvah vojaških strokovnjakov znašajo v času neomejene zračne vojne izgube vojnega letalstva mesečno 100 odstotkov, to se pravi, da je n. pr. za zračno brodogoj, ki hoče stalno razpolagati s 4000 letali, treba vsak mesec zgraditi ali nabaviti novih 4000 letal in seveda tudi poskrbeti za novo osebje.

Koliko veljajo vojaška letala

Znano je, da je vojno letalo eno od najdražjih sredstev bojevanja. Dobro lovsko letalo stane da-

General de Gaulle, ki v Londonu vodi francoski narodni odbor za nadaljevanje vojne proti Nemčiji do končne zmage. Francosko vojno sodišče je generala de Gaullea obsodilo na 4 leta ječe zaradi nepokorščine in zaradi ščuvanja vojaških oseb na odrek pokorščine legalni francoski vladi.

velika. Pač pa so strašno prizadeti kraji, vzhodno od Konje proti Ločam. Pas toče je šel iz Dramelj preko Spitaliča, dober kilometer stran od Konje preko Konjske vasi in Tepanja proti Vrholam. Gosta in debela toča je napravila strašno razdejanje in stolpla povrtnino, koruzo, strmino, vinograde in sadno drevje. V Spitaliču so našli primerek toče, ki je tehtala pol kilograma. Težko so tudi zadete Vrhole in Vinjavje, kjer je toča neusmiljeno razbijala. Po tem neurju se je nebo umirilo za kakih dve uri, ko so se oblaki znova zbrali. Med silnim piščem vetra in grmenjem so se odprle zatvorice neba. Začelo je liiti in naenkrat so začeli teči hudourniki v Dravinjo, da je neznatna mirna rečica narasla kar nenadoma. Oster naliiv je škodoval senu, ki ga imajo ljudje še dosti zunaj.

Huda toča v Polskavi

V tork, dne 16. t. m. okrog treh popoldne je zadivljalo nad Polskavo strašno neurje s točo, debelejšo kakor oreh, ki je v 15 minutah oklestila tri četrtine pridelkov na polju. Škoda je ogromna. Najbolj so prizadeti kraji Zgornja in Spodnja Polskava in Sele. Ljudje so obupani in prosijo oblast za nujno pomoč.

nes povprečno okrog 2 milij. din, moderno izvidniško letalo 3 milijone din, bombnik ali letalo za daljne ogledniške polete 5 do 6 milij. din. Veliki bombniki — tako imenovane letelce trdnjave — pa stanejo tudi do 10 milij. din. Razumljivo je zaradi tega, da uničenje enega samega letala pomeni veliko izgubo za vojujočo se državo, ki jo je treba takoj nadoknaditi v proračunu vojnega ministrstva.

Pri organiziranju zračnega brodogoja je treba v prvi vrsti omeniti ogromne izdatke, ki jih zahteva dovršeno in sodobno vojaško letalstvo. Italijansko letalsko ministrstvo je n. pr. v svojem proračunu za leto 1940—41 določilo za svoje potrebe 4.261.678.000 lir, od česa bo šlo za potrebe vojnega letalstva 2.955.400.000 lir. To pomeni, da načrtava Italija v bodočem proračunskem letu potrošiti za svoje vojaško letalstvo okrog 5 milijard dinarjev. Polovica te vsote je namenjena nabavi novih letal.

Zanimivo je pogledati tudi podatke iz proračuna angleškega letalskega ministrstva za preteklo leto (letošnji proračun angleškega letalskega ministrstva ni bil sporočen javnosti iz razumljivih razlogov). Celokupna vsota proračuna angleškega letalskega ministrstva za preteklo leto je znašala nad 205 milijonov funtov šterlingov ali skoraj 50 milijard dinarjev. Od te vsote je Anglija porabila za svoje vojaško letalstvo okrog 5 milijard dinarjev. Polovica te vsote je namenjena nabavi novih letal.

Te astronomske številke nam nudijo jasno sliko o tem, kolikšne ogromne vsote požira vzdrževanje vojaškega letalstva. Mnogo skrb povzroča vojujočim se državam tudi vprašanje nabavljanja surovin, ki so neobhodno potrebne za letalsko industrijo. Ravno pri nabavi surovin se pojavijo čisto težko premagljive ovire. Važno pa je tudi vprašanje goriva. Bencin je eden najvažnejših živilcev v sodobni zračni vojni. Moderno izvidniško letalo troši na 1 kilometer 1 kilogram bencina, lovski aparat skoraj pol kilograma, letala za daljne ogledne polete pa 2 kilograma na kilometer. Za en zračni napad 100 bombnikov, ki na svoji poti prelete 500 kilometrov, je potrebnih 100 ton bencina.

Ze za časa tako imenovanih »mirnih« dob vojske požre oskrbovanje izvidniških letal z gorivom vsak dan ogromne vsote. Te vsote pa se neprimerno dvignejo, ako borbe v zraku ožive in pride do ogorčenega bojevanja. Takrat pa pridejo v poštev tudi izgube letal, ki jih sovražnik sestrelji. Sto sestreljenih letal pomeni za nasprotnika izgubo okrog 300 milijonov dinarjev. Pa morda ta materialni izdatek ni ravno najhuši, kajti pomisliti je treba, da se pri tem povprečno izgubi tudi velik odstotek izvežanih ljudi, pilotov in mehanikov. Material sam je mogoče nadoknaditi v razmeroma kratkem času, toda da se izvežbajo novi piloti, ki bodo stopili na mesto padlih ali ranjenih, je potrebno mnogo več časa. Izguba letalcev je žrtve, ki se ne da nadoknaditi z denarjem.

Za vzdrževanje brodogoja 4.000 letal je v popolni vojni potrebno mesečno 7 in pol milijarde din

Ako vzamemo za ključ letalskih izgub pri intenzivni zračni vojni, kakršna se obeta ob priliki nemškega napada na Anglijo 100 odstotkov me-

sečno, potem bo potrošila vojujoča se država, ki razpolaga s 4000 letali in bo hotela to število letal tudi stalno držati, mesečno za to okrog 7 in pol milijarde dinarjev, pri čemer bo šlo za nadoknadenje uničenih letal okrog 6 milijard, za ostalo, to so bombe, topovski in strojniški izstrelki, bencin, itd. pa poldrugo milijardo din.

K temu pa je treba pripomniti, da je današnja zračna vojna že daleč od tako imenovane totalne zračne vojne, za katero veljajo gornje številke. Iz teh številk je točno razvideti, da je nujna posledica neomejene zračne vojne, ako bi trajala delj časa, popolno izčrpanje ne samo vojaške nego še bolj gospodarske sile vojujoče se države.

Današnje vezbanje velikanskega števila letalcev, letalska industrija, ki je že povsod dosegla višek kapacitete, ogromne investicije za obrambo pred zračnimi napadi, nabava surovin, preskrba z bencinom in povrh tega še zagotovitev potrebnih ogromnih finančnih sredstev za neomejeno zračno bojevanje, vse to zahteva od vojujoče se države, da mobilizira vse svoje materialne in moralne sile, ako hoče do konca vojne vzdržati svoje vojno letalstvo na tisti višini, ki je potrebna za odločilno zmago nad nasprotnikom.

Kamnik

Tujskoprometne marnje. V našem takozvanem naprednem časopisu smo zadnje čase že parkrat brali tamjanja in tožbe zaradi needelnosti Tujskoprometnega društva. Pisec bi storil boljše, če bi se kar naravnost obrnil na tujsko-prometne može in jim v zasebnem pogovoru bral levite, kakor pa da javno toži o needelnosti Kamničanov in jim očita, da nič ne storijo za propagando kamniškega letovišča. Za dokaz eluzi premajhno število letoviščarjev, ki zdaj bivajo v Kamniku. Reč jih je bilo lani več, toda letos nikogar ne poganja vročina iz mesta na deželo. Tudi inozemci so izostali. Kljub temu pa je bilo v Kamniku na dan 16. julija 49 letoviških gostov, večinoma iz Belgrada in Dalmacije. V tem številu niso višeti dijaki-fetjalci niti otroci. Za današnje vremenske in politične razmere je to dovolj lepo število. Dvomimo, da bi bilo letos v Kamniku več letoviščarjev, če bi Tujskoprometno društvo izdalo prospekt in ga nagomladilo pri vseh poslovalnicah »Putnika«, kakor je očitno, ne želja naprednega pčca. Kaj, če nima ta klic po prospektu tudi kako drugo ozadje?

Odlikovani koroški borci

S spomenico na boje za osvoboditev severnih krajev Jugoslavije 1918—1919 s trakom osnovne modre barve so bili odlikovani:

Kaplarji: Vid Ambrožič, Gregor Fister, Franjo Dornia, Friderik Gliha, Valeutin Sluga, Rafael Ursič, Peter Božič, Ferdinand Trupej, Oktavijan Irsič, Jurij Sattler, Matevž Pivk, Josip Einspieler, Miloš Sarič, Rudolf Grogar, Jurij Kresnik, Jakob Skrinjar, Rudolf Novak, Ivan Zunko, Jozef Krivec, Josip Jurkovič, Jakob Rajner, Franc Gregorič, Adalbert Večaj, Matevž Hermonko, Slavko Svajger, Ivan Kolišnik, Albin Koritnik, Viktor Furlan, Janez Medle, Franc Setina, Franc Kunc, Josko Gogala, Aleksander Saler, Anton Starc, Anton Hočevar, Vincenc Zupanc, Andrej Kiseljak, Stefan Ulčnik, Alojzij Kimesverger, Franc Marko, Franjo Avsec, Franc Komel, Jakob Cuješ, Anton Poznič, Andrej Klede, Bernard Arčon, Anton Mlakar, Vinko Gorenc, Alojz Jelen, Ivan Bežjak, Maks Hlad, Alojzij Simpi, Filip Kersič, Rudolf Kerševan, Franjo Hegedušič, Ivan Martinič, Ignac Fabek, Ivo Kermavner, Hinko Roštohar, Josip Colarič, Anton Malgaj, Tomo Mihočec, Karlo Škol, Jurij Zerk, Ivan Skrajnar, Jožef Duman, Franc Bedek, Franc Brule, Josip Zorec, Josip Ivanc.

Vojaki: Ivan Zajec, Ciril Zupančič, Danilo Kobau, Karel Fakin, Ludovik Gabrovšek, Drago Bižal, Josip Slana, Anton Vrhovec, Valentin Klinar, Jozef Tabor, Franc Pavlovič, Janko Zafuta, Andrej Cibej, Ciril Arh, Anton Urbanija, Ivan Pečnik, Albin Sinkovec, Franc Vidmar, Ivan Jelen, Jožef Marintič, Ivan Soršak, Anton Poharc, Janez Lampret, Jakob Drolenik, Janez Klemenčič, Anton Novak, Franc Zorko, Martin Petrič, Franc Saje, Matija Bohte, Anton Nučič, Jožef Cimpermančič, Mihael Pilko, Jožef Lampret, Ivan Križnar, Franc Valh, Franc Lobe, Jože Bobič, Matija Kranjc, Janez Peterelj, Janez Rajk, Franc Levičar, Franc Kocjan, Jože Marolt, Jernej Hribar, Jožef Maver, Andrej Kordež, Jakob Meško, Henrik Zervaj, Alojzij Gajšek, Franc Erjavce, Matija Roštohar, Ivan Petaver, Alojzij Gorše, Jožef Bova, Martin Krivec, Franc Rilej, Franc Osolnik, Franc Brencič, Janez Statle, Anton Merda, Vinko Pavčnik, Martin Pirce, Ivan Stanjko, Anton Pintar, Janez Drobnik, Mihael Jakovčič, Anton Janša, Viktor Tomac, Josip Belobradčič, Josip Vidovič, Stefan Miljan, Leopold Mikša, Franc Zerk, Josip Majerič, Anton Raubar, Ivan Vaupotič, Matevž Golob, Franc Fekonja, Anton Hecl, Anton Potočnik, Jakob Vidmar, Anton Vaupotič, Franc Rozman, Anton Sorn, Milan Virant, Jurij Korošek, Jože Blatnik, Ivan Ledinek, Milivoj Reznar, Ferdinand Pirnat, Jožef Marlin, Franc Stukelj, Franc Mole, Franc Perko, Matija Boštjančič, Ivan Vidmar, Martin Kunstler, Tomo Horvat, Lovro Fabjanec, Anton Trdan, Jakob Kralj, Jožef Marko, Ludovik Kržišnik, Miha Kreže, Pavle Pristonik, Ludevit Samsa, Ferdinand Kaplja, Kristijan Urh, Ivan Segedi, Franc Eržen, Alojzij Lipovec, Ivan Dejak, Jože Prelesnik, Franc Presetnik, Jakob Grivec, Jožef Sarabon, Gregor Jelen, Viktor Polšak, Ivan Jerman, Albert Zidan, Simon Letonija, Franc Pintar, Franjo Horvatič, Leopold Šterban, Matija Kus, Rafael Bezovšek, Vinko Kranjc, Alojz Levičar, Martin Levičar, Alojz Božič, Franc Koštomaj, Joško Greifoner, Franc Sijaneč, Mirko Sakač, Josip Božič, Franc Prepadnik, Alojzij Stravs, Anton Gurelj, Matevž Benedičič, Josip Frim, Rudolf Zun, Jernej Oblak, Peter Imperl, Leopold Razboršek, Franc Kocijan, Maks Puh, Martin Kolarič, Alojz Feme, Filip Vidmar, Alojzij Pregelj, Karel Staelic, Anton Radej, Mihael Pap, Josip Fras, Viktor Jurč, Anton Černoš, Anton Potočar, Bogomir Kokot, Vekoslav Kerševan, Anton Zupančič, Ludovik Pintar, Jožef Jeretina, Joško Sotler, Anton Ursič, Franc Brvar, Josip Barlič, Rudolf Mlinarič, Franc Eksler, Viktor Seliskar, Miha Fabjančič, Franc Ribič, Anton Molek, Franc Marolt, Franc Primožič, Franc Piletič, Ivan Rus, Franjo Petruša, Ivan Celestin, Tomaž Kuhelj, Ivan Fajdiga, Alojz Cverle, Ivan Obadin, Franjo Banek, Franc Savnik, Stela Drk, Ivan Rupec, Jurij Zevnik, Anton Klančnik, Alojz Janc, Radovan Skorupan, Peter Vrcelj, Franc Komauer, Simon Zašler, Ibro Hlebec, Vincenc Povše, Alojzij Sašek, Anton Korelec, Mihael Glunec, Anton Grašič, Janez Jerman, Jožef Pezel, Ivan Brek, Miroslav Celofiga, Janez Hočevar, Andrej Gornik, Leopold Kuclar, Ivan Bravc, Jože Ambrožič, Mirko Supica, Ivan Klarič, Franc Penca, Janez Pavlič, Jožef Čestnik, Janez Mastnik, Jakob Soher, Franc Brodnjak, Martin Vudrag, Anton Hajnže, Karel šurca, Anton Grašič, Jožef Zupanc, Ivan Strucelj, Simon Menhart, Jurij Sreec, Franc Šteker, Anton Blažej, Feliks Matič, Janez Školjanc, Pavel Dolinar.

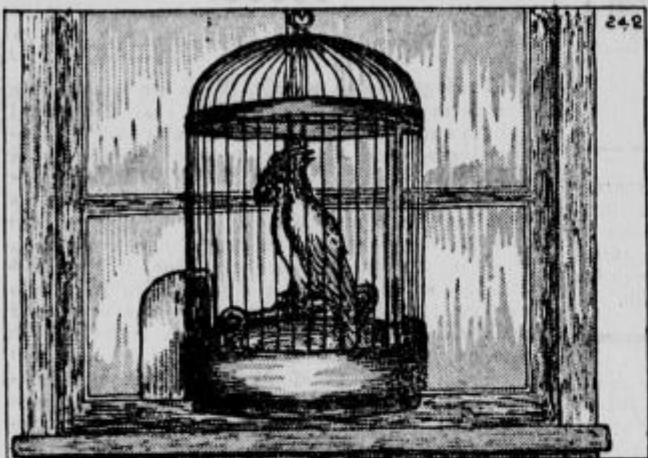
Zalostna vrnitev. Francoski begunci, ki jih je vojna vihra pregnala z domov, se polagoma vračajo nazaj. Doma jih pričakujejo trpka razočaranja: mesto prijaznih hišic, ki so jih zapustili, se jim reže v obraz razvaline in ruševine. — Slika nam kaže porušeno hišo v Dijonu in na ruševinah ljudi, ki jim je še pred dobrim mesecem nudila streho...

Otroški kotiček

ZAČARANI GOZD

(241) Stare, razpadle polzaste stopnice so ji gledale nasproti. Bile so že čisto preperle. Pod Ančkinimi stopinjami so se celi koščki rušili od njih in se valili navzdol. Vse je bilo tako grdo in pajčevine so visele vsepovsod.

(242) Ančka pa je pogumno plezala navzgor, dokler ni prišla zopet do nekih vrat. Ko je tudi ta odprla, je stala v prijazni stolpni sobici. Na oknu je stala velika ptičja kletka, v njej pa krasen ptiček.

Ptuj

Sprejemni izpiti na gimnaziji v Ptuj. Raynateljstvo drž. realne gimnazije v Ptuj opozarja starše, da lahko delajo v času od 24. do 31. avgusta t. l. še enkrat sprejemni izpit za I. razred tisti učenci (ke), ki v junjskem roku niso uspešno napravili izpita. Prav tako bodo lahko delali v omenjenem roku sprejemni izpit tisti učenci ljudskih in višjih narodnih šol, ki niso mogli priti k izpitu v juniju zaradi bolezni.

Športni klub »Ptuj« priredi lahkoatletski meeting dne 21. julija t. l. ob 9 predpolndne na svojem igrališču v Ptuj ob Ormoški cesti. Prijave za ta meeting sprejema Športni klub »Ptuj« do 19. t. m. ter se jih naj naslovi na predsednika inž. Celotti Franca v Ptuj.

Smrtna kosa. V ptujski bolnišnici je umrl 10letni posestniški sin Vetiin Srečko iz Bralslovč. Naj počiva v miru!

Hudo se je ponesrečil v žabjeku pri Ptuj 79letni zidar Raš Ivan, ko je imel opravka na strehi. Izgubil je ravnotežje in padel v globino.

Dve kolesi sta bili ukradeni te dni v mestu. Prvi izpred brivnice Skaze Petra, last. železničarskega delavca Plajuska Antona iz Budine in ima znamko LBC, tov. številko 519138, ev. 185948—30, drugo pa pekovski mojstru Kozelu Ivanu izpred gostilne »Beli križ« znamke »Puch« s tov. številko 1103 in ev. številko 185665—30. Zanimivo je, da je bilo kolo ukradeno Kozelu že tretjič.

Ali ste že naročili letošnje Mohorjeve knjige?

Prešite odeje od vate in puha

dajte obnoviti čez polotje. V polotnem času napravim takoj in po znižanih cenah. — Sever, Marljn trg 2

Vdani v voljo božjo sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je v sredo, dne 17. julija 1940, umrl, previden s tolažili svete vere, ljubljani mož, dobri oče in nad vse skrbni stari oče, gospod

Matija Wrinskele

davčni upravitelj v pokoju

Pogreb pokojnika bo v petek, dne 19. julija 1940, ob četrti na štiri popoldne iz Žal, kapelica sv. Janeza, na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, dne 17. julija 1940.

Globoko žalujoči:

Ivanka roj. Škulj, žena; Amalija, Avgust, Anka por. Ogažem, otroci; vnuki in ostalo sorodstvo.

Pavel Keller:

Muzikantje

Je pa tudi res prelepo, v lepi adventni dobi potovati kot muzikant. Ljubim mesec december z njegovim mehkim snegom, jelovo čistim ozračjem in deviškimi lepimi pokrajini.

Povsod kamor pridemo, najdemo vesele obraze. Sedaj imam že toliko vpliva v godbi, da sem nagovoril Krausa, da je vpletel nekaj božičnih pesmi v »reportaže«.

Potujoči godci imamo vedno hvaležne poslušalce. Veselijo se naših melodij, posebno jih gane »sveta noč« ali »ti blažena, vesela, milostipolna božična doba«, tako da so pri našem igranju vedno okna in vrata odprta, — še celo kakšna solza se skrivaj potочи.

»O kako je to lepo,« je rekla zadnjič neka stara mamica, »oh, skoro tako, tako lepo, kot v cerkvi. Neumne solze ti tečejo iz oči če hočeš ali ne hočeš. Tu, tu vzemite, ni veliko; a le vzemite.«

In dala mi je dvodinarski novček.

Nekaj nameravam, o to bo lepo...

Nikdar ne bom pozabil veselih božičnih praznikov, ki sem jih preživel za Božič kot muzikant med revnimi, srečnimi ljudmi. Skoro se mi zdi, da samo revni ljudje uživajo res pravo božično veselje, ker samo oni lahko najdejo pravo betlehemskega razpoloženje in srečo pod nizko streho uboštva.

Naj bo kakor hoče, bil sem te dni zelo srečen. Kaj vse sem občutil v teh dneh, ne morem popisati: najpreprostejša veselja duše je najslajše. Popisal bom najvažnejše, kar sem v teh dneh doživel:

Zasnežen iglast gozd je bil za nami. Jelke in smreke so se mi v kristalnem lišpu, ki se je skrivnostno lesketal, zdele kot tisoč okrašenih božičnih drevesc, na nebu so se že vžigale zvezde in luna, četudi: sonce še ni zašlo.

Zopet sem bil v čudovitem duševnem raz-

položenju, ki me vedno obide v dotiku z naravo; velika, tiha sreča mi je polnila dušo, — občutek bližnjega Božiča.

Bil je dan pred sv. večerom. Kje bomo preživeli praznike, še ni bilo določeno, toda blizu prijaznega šlezkega mesta N. bo moralo biti, je odločil Kraus.

Hodili smo torej po snegu, ne vedoč, kje bomo na sv. večer našli toplo ognjišče. Muzikant nima domovine, tu in tam počije, kakor ptica selivka, v tujem gnezdu, če ji je dovoljeno, doma pa ni nikjer. Gledam dobre moze, kako v ostrem večernem zraku stiskajo pod eno pazduho instrumente, pod drugo palico, tiščijo roke v žepe, glavo povešajo na prsi — in koracijo po snegu. Ali se kdo izmed njih sedaj veseli potovanja? Najbrže ne. Kraus in Pelikan sta že v letih. Čermak in Vran mislita nazaj, vedno nazaj na prijeten dom, ki bi lahko bil, a ga ni — in Muholovec — zmrzuje vsaj, če mu že ni nič drugega ne manjka.

Božiča skoro nihče ne omeni; najbrže, ker nihče ničesar ne pričakuje od njega, nič veselja, nič ljubezni; samo (to vedo že od prej) tiha bojazen, ki se ne da zatajiti, jih bo trpinčila. Ljudje so mehki, čustveni, nobešen se ne more ubraniti hrepenenju po domovini, ki se v božičnem času porodi v duši, četudi je praznik Onega, ki je bil rojen v tujini in bil vedno brezdomovinec.

Na, pa že zopet razmišljam in vendar hočem opisati le stvarnosti!

Velika vas je bila pred nami. Pri vходу v vas je stal križ in zraven znamenje Matere božje, torej pretežno katoliški kraj.

Čermakove oči so zasijale, ko je ugledal Marijin kip. Dober katoličan je, če je le moč, gre ob nedeljah vedno v cerkev. Tudi jaz sem katoličan; a ti ljubi Bog, verski poduk v gimnaziji je bil bolj pomanjkljiv, pozneje pa sem v vrtincu sveta na svojo vero skoro pozabil. Razum je v verskih zadevah nezanesljiv čuvaj in opominjevalec. Ne bom pa dolžil profesorjev, da so vsega oni krivi, oni so uče-

Mali oglasi

Službe iščejo

Absolventka
trgovskega učilišča in meščanske šole z odliko, močne in zdrave postave, prosi za primerno službo. Nastop lahko takoj. Dopise na upravo »Slovenca« pod »Triglav« 10445.

Vajenci

Vajenca
za avtomobila takoj sprejem. — Vprašati: Ljubljana, Beethovnova 14-II, vrata 21. (v)

Učenko
za strojno pletilstvo, z vso oskrbo v hiši, sprejem. Ponudbe na F. Klemenec, Kočevje, Cerkvena ulica 78. (v)

Službo dobe

Več čevljar. pomočnikov
za šivana dela sprejem takoj. Zaposlitev stalna. Konrad Mehle, Tržič. (b)

Poštno pomočnico
potrebujem za takoj ali za avgust. Pošta Sv. Miklavž pri Ormožu. (b)

Dva mizarska pomočnika
boljša, takoj sprejem za trajno delo. Andrej Kregar, strojno mizarstvo, št. Vid nad Ljublj.

Pridno dekle
dobl na Jesenicah mesto za postrežnico. Naslov v podružnici »Slovenca« na Jesenicah št. 10531. (b)

Trgovsko sotrudnico
starejšo, izveščano trgovine z mešanim blagom iščem. Ponudbe s sliko in spricčevali na Norbert Zanier & sin, Sv. Pavel pri Preboldu. (b)

Več dobrih šoferjev in avtomobilov
išče večje tovarno avtoprevoznitvo. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Sposobnost« št. 10479. (b)

Denar

Hranilno knjižico
Kmetijskega hranilnega in posojilnega doma, prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10502.

Kupimo

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Prodamo

50 različnih modelov dvokoles
SI LAHKO BREZOVITNO OGLEDATE PRI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

2 damski in 2 moški
kolesi, popolnoma novi, najboljše svetovna znamka, za izredno nizko ceno naprodam. Palača »Dunav«, Beethovnova ul. 14, vrata 21. (i)

Auto-motor

»DKW« avto
2 sedežni, športni, zelo dober, za 9000 din naprodam. Palača »Dunav«, Ljubljana, Beethovnova ul. 14, vrata 21. (f)

Rabljen osebni avtomobil

dva do štirisedežni v dobrem stanju kupim

Inž. J. Dedek
Ljubljana, Zibertova ul. 7 telefon 22-37

Stanovanja

ODDAJO:
Petsočno stanovanje lepo, v sredini mesta — primerno za zdravnika ali odvjetnika, takoj oddam. Pogoji povoljni. Na ogled od 9—12. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10524. (g)

Misterij žene, ki se NIKDAR NE POSTARA

Nobene gube, nobene brazde v 45. letu! Gladka, jasna in tista koža mladega dekleta! Videti je kakor čudež, a ima vendar svoje znanstvene vzroke. To so magični učinki »Biocela« — presenetljivega odkritja glasovitega dermatologa. Biocel je dragocen naravni pomladilni element, ki ga mora imeti vsaka gladka in napeta koža. Zdej je v vsaki tubi rožnate kreme Tokalon ter Vam redi in pomlajuje kožo ko spite. Vsako jutro ko se zbudite, ste videti mlajši. Gube in brazde so kakor izbrisane.

Cez dan uporabljajte dnevno hrano za kožo Tokalon (ki ni mastna), da napravite svojo kožo svežo in jasno, da Vam odstrani zajedalce in vso nesnago kože. Pomladite se za deset let in ostanite mladi! Napravite konec ohlapnim mišicam lica. Rešite se uvenelega polti. Pridobite si spet jasno in čvrsto lice ter mehko lepoto iz dekliške dobe. Navdušeni boste zaradi pravih magičnih učinkov obeh hran za kožo Tokalon. Ako ne bo tako se Vam denar povrne.

V globoki boli naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je v Ljubljani dne 15. julija v starosti 70 let umrl naš dobri soprog, oče, stari oče in stric, gospod

Franc Gulič

Zemeljski ostanki so pripeljani v Maribor, kjer bo pogreb v četrtek, dne 18. julija, ob 16.30 izpred mrtvašnice na Pobrežju. Sv. maša zadušnica bo v petek ob 6 v magdalenski cerkvi. Maribor, dne 17. julija 1940.

Žalujoči: Marija, soproga; dr. Miro, Mimi por. Ivanuša, Herman, otroci; Bruno Ivanuša, zet; Ilonka, snaha; Anamarija, vnukinja.

LJUBLJANA

Bronasti spomenik kralju Aleksandru v Ljubljani

Ko je sedaj Zvezda urejena in ko čakajo njeni obiskovalci le še na to, da nekatere v zadnjem času urejene trate ozelenijo, ni prav za prav v Zvezdi prav nič zanimivega. Precejšen prostor okrog betonskega podstavka za spomenik je ograjen, tako da ljubljanski firbec le težko pase radovednost in še težje nadzoruje oblaganje spomenika s težkimi granitnimi kvadri. Ta dela so šla precej počasi od rok, ker so bili kvadri zelo veliki in jih je bilo težko postaviti na njim določeno mesto. Poleg tega so nagajale malenkostne razlike v merah, zaradi česar so tudi betonski podstavki na nekaterih mestih nekoliko odklesali in počipali v njem zazidano železje. Spodnja plošev podstavka je sedaj že v glavni končani. Oblaganje napvičnih sten podstavka bo šlo seveda precej hitreje izpod rok, posebno zaradi tega, ker sta na obeh daljših straneh podstavka skoraj obe steni v celoti rezervirani za velikanska bronasta reliefa, ki bosta v veliki meri poživila lepi podstavek.

V vsakodnevno zalije Zvezde pa je včeraj posegel pomemben dogodek, ki je privabil tudi precejšnje število gledalcev. Dovažati so namreč začeli v Zvezdo sestavne dele za bronasti spomenik. Pred nedavnim so bili sestavni deli bronastega spomenika odposlani iz Beograda v Ljubljano, kjer jih sedaj na postaji razkladajo in odvažajo v Zvezdo. Kako ogromen bo bronasti spomenik, dokazuje najbolj dejstvo, da je bil samo za prevoz bronastih sestavnih delov potreben skoraj majhen vlak. V Ljubljano so namreč sestavni deli spomenika bili pripeljali v sedmih vagonih. Pri raztovorjanju je potrebna seveda velika pazljivost in akademski klipar g. Lofe Dolinar, avtor spomenika, sam ves čas osebno nadzoruje razkladanje in daje navodila, »ako je treba prenašati težke sestavne dele. Včeraj popoldne so pripeljali v Zvezdo trije vozovi prve dele spomenika. Razumljivo je, da so vsi vozovi imeli na kolesih gumijaste pnevmatike zato, da so po cesti bolj mirno tekli in manj pretresali dragoceni tovor. Na dveh vozovih so bili sestavni deli velikega bronastega reliefa, na tretjem pa nekateri deli pravega spomenika. Med njimi je bilo tudi posrje kralja Aleksandra, dalje ena roka, ena noga itd. Vsi ti posamezni sestavni deli so precej težki, saj tehtajo nekateri po več 100 kg, tako da je imelo pri nekaterih 7 do 8 težakov preneseno dosti dela, do so jih srečno zložili z voza v ograjeni prostor ob podstavku. To delo so morali opraviti prav previdno in v celotni sestavi sestavne dele s pomočjo velikih in močnih odelj in močnih jermenov. Najtežje je bilo spuščanje z voza do tal in takrat je vedno poprijelo še par delavcev, da po nesrečnem naključju sestavni del ne bi s silo zdrsnil na tla. Kdor je videl posamezne sestavne dele, se je kaj lahko zamislil, kako velik bo spomenik potem, ko bo sestavljen. Še bolj jasno pa pove to dejstvo, da je spomenik-jedec s konjem — sestavljen iz 54 bronastih delov, oba bronasta reliefa, od katerih eden kaže vojno, drugi pa mir, pa iz 12 velikih bronastih plošč, od katerih je vsaka široka in visoka skoraj 2 metra. Prevažanje sestavnih delov s kolodvoru do Zvezde bo trajalo še kaka dva dneva, potem pa bo ves bron čakal, da se uredi spomeniški podstavek, nakar bodo začeli s pomočjo velikanskega lesenega ogrođja, ki že stoji nad podstavkom, dvigati posamezne sestavne dele v višino. Bronasti sestavni deli bodo na spomeniku samem pritrjeni drug na drugega z močnimi vijaki, ki bodo vsi v notranjosti spomenika. To delo bo posebno zanimivo in ni dvoma, da bo takrat v Zvezdi vse polno gledalcev.

Restavracija hotela »Slon«

slovi po dobri kuhinji in pijači, odlikuje jo odlična postrežba. Brezprašna lepa terasa. Ekspres restavracija postreže vsak čas s toplimi jedmi, okusno pripravljenimi malimi prigrizki, svežimi tortami in drugim pečivom. Najfinjši sladoled. Vzorno opremljen lokal za hitro postrežbo

1 Cerkvena slovesnost v Zeleni jami. Praznovanje godu velikega apostola krščanske ljubezni do bližnjega in patrona javne kapele ob Mladinskem zavetišču v Zeleni jami, svetega Vincencija Pavelskega, se bo obhajalo po naslednjem sporodu: Danes na predvečer ob 8 bodo litanije z blagoslovom. Jutri na praznik sv. Vincencija bo ob pol 6 sv. maša z blagoslovom; ob 7 bo sv. maša z otroškimi petjem. Zvečer ob 8 bo slavnostna pridiga o sv. Vincenciju, nato pete litanije Matere božje z blagoslovom ter počastitev svetinjske svetnikov. Vse prebivalstvo Zelene jame je vabljeno, da se teh pobožnosti udeleži.

1 Zvišanje telefonske naročnine in pristojbin za instalacije. Po nalogu ministrstva pošte štev. 38.528 od 9. julija t. l. se zviša od 1. avgusta t. l. dalje telefonska naročnina in pristojbina za instalacije telefonov. Vsi naročniki bodo prejeli ob koncu tega meseca ali v začetku avgusta t. l. čekovno položnico za plačilo razlike med staro in novo naročnino. Vsaki položnici bo priložena tudi tabela, iz katere bo razvidno, koliko se je zvišala naročnina v posameznih skupinah. Razlika v naročnini za mesec avgust in september mora biti poravnana do 15. avgusta t. l. vključno, sicer se bo moralo z zamudniki postopati tako kakor pri zamudi redne naročnine. Pregled novih taks je nabit na uradni deski glavne pošte. — Upravnik pošte Ljubljana 1.

1 V nedeljo s »Putnikom« v Sombor. 1 Jegličev akademski dom. Nekdanja Pongratzova hiša na vogalu Gosposke ulice in Novega trga, kjer je sedaj nastanjen Državni osrednji urad za žensko domačo obrt, je prešla v last Društva »Jegličev akademski dom« v Ljubljani. Društvo je že maja meseca kupilo hišo od prejšnjih lastnikov za 1.050.000 din. V zemljiški knjigi je bil včeraj izveden prenos lastninske pravice na omenjeno društvo.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josef« grenčice.

1 Zanimivosti z živilskega trga. Novi krompir je pocenil. Na trgu ga je mnogo po 1.50 din kilogram. Kmetje sedaj dovažajo večje množine

krompirja. Zaradi treh brezmesnih dni je večje povpraševanje po perutnini, katere cene so stalne. Prodajalke jajo napovedujejo, da se bodo jajca podražila. Sedaj so po 1 din komad, za kovača 12. Zelenjava je na trgu lepa in obilna. Je nekoliko cenejša. Siročji fižol je sedaj 7 din kg, na trg prihaja že domači fižol. Paradižniki iz Novega Sada in drugih južnih krajev so po 7 do 8 din kg. Na sadnem trgu počasi izginjajo češnje, ki so sedaj po 8 do 10 din kg. Marelice in breskve so po 10—12 din kg. Smokve po 10 din. Na trgu se je pojavilo dalmatinsko grozdje po 24 do 26 din kg. Jabolka letošnja po 8 din kg, hruške po kakovosti od 5 do 16 din kg. Na prostoru za gozdne sadeže je na izbiro mnogo gob. Jurčki, mali in lepi, so bili po 5 din merica, ostali po 3 din. Borovnice, po katerih je veliko povpraševanje in ki jih posebno izvažajo v Beograd, so bile danes po 2.50 din liter. Gozdne jagode so se podražile in stanejo sedaj 10 din liter. Jagode prihajajo na trg z višjih gozdnih hribov.

1 Putnikov nedeljski izlet, Limbarska gora. 1 Nekaj vremenske bilance za prvo polletje. Zanimivi so podatki meteorološkega zavoda glede padavin in vremenskih prilik v letošnjem prvem polletju. V 6 mesecih smo v Ljubljani letos imeli 76 deževnih dni s 514.3 mm padavin, snega in dežja. Najbolj suhi meseci so bili prvi štirje, dočim sta bila maj in junij prav mokra. V januarju je bilo v 15 dneh 61.4 mm padavin, februarja v 12 dneh 72.8 mm, marca v 8 dneh 83.5 mm, aprila v 7 dneh 34.6 mm, maja v 18 dneh 134.3 mm in junija v 16 dneh 127.7 mm dežja. Lani je bilo v prvem polletju 78 deževnih dni s 727.7 mm padavin. Bilo je torej lansko leto v prvi polovici mnogo mokrejšo, ko letošnje, toda letos veliko bolj tožim čez slabo vreme kot lani. Prav suho prvo polletje je bilo l. 1938, ko je v 55 dneh padlo samo 415.6 mm dežja. Zelo mokro je bilo leto 1937, ki zaznamuje v prvih 6 mesecih 979 mm dežja. To leto smo imeli 104 deževne dneve.

1 Gradl za madrace, posteljna pregrinjala, preproge, zastore, tapetno blago najceneje pri Gorčar, Sv. Petra cesta.

1 Mestni finančni oddelek z blagajno, računovodstvom in izvršnim oddelkom v ponedeljek, dne 22. julija zaradi snajenja prostorov ne bo posloval za stranke.

1 Psi v Zvezdi menda mislijo, da so grede urejene in posejane ter trate ozelenele samo njim v zabavo. Tega mnenja so menda tudi njih lastniki, ki svoje ljubljene obdružujejo, kako skakečo po gredah, posejanih s travo, grebejo po njih in jih razkopavajo, da bodo ozelenele grede take kakor raztrgane preproge ali kakršna je koža garjevega psa. Vsa Ljubljana se veseli čudovitosti zelenih trat in se tudi zaveda, naj te trate z vso svojo svežo lepoto krase spomenik kralju Aleksandru, edino nekateri lastniki psov si domišljajo, da je mestna občina ljubljanska okoliščina kraljevega spomenika z velikimi stroški uredila samo za njihove pse. Njih domišljija gre tako daleč, da se ne ozirajo na predpis, ki velja za prav vse mestne nasade in zahteve, da morajo biti psi v parkih in nasadih na vrvi ali na veržici. Trate v Zvezdi varujejo ponoči dva čuvaja, podnevi pa mora en paznik paziti na trate, da jih ne pohodijo ljudje ter ne delajo škode na njih psi. Ta paznik je uradna oseba ter bi tudi lastniki psov morali vedeti, da hruljenje uradnih oseb ni priporočljivo. Pazniki v Zvezdi imajo strogo naročilo, da morajo brez ozira prijavit vsakogar, kdor ne pazi na svojega psa, da bo škoda popravljena na račun lastnika psa poleg navadne globe. Hkrati pa preslono javnost, naj pazi na Zvezdo, da bo s svojimi zelenimi preprogami krasila spomenik kralju Aleksandru I.

1 Kaj vse pride prav tatovom. Na dvorišču gostilne Novaka Antona na Zaloški cesti so čez noč ukradli tatovi dva belo emajlirana istočna spiralnika za stranišče, dve zapori za vodo in kos svinčene cevi v skupni vrednosti 600 din. Vse to je bilo pripravljeno za montažo.

1 Tavine koles v Ljubljani. Zdi se, da je nastopila velika sezona za kolesarske tatove. V Ljubljani zgineta vsak dan najmanj po dve kolesi. Tako je policija zadnja dva dneva spet prejela prijave o štirih ukradenih kolesih. Nadi Sirnik je bilo ukradeno izpred cerkve Srca Jezusovega 750 din vredno kolo znamke »Panah«. Ant. Wabru pa je bilo odpeljano 1600 dinarjev vredno kolo znamke »Horex« na Aleksandrovi cesti. S. Slosar je nekdo odpeljal izpred bufeta na Jernejevi cesti 600 din vredno moško kolo znamke »Puch«.

MARIBOR

Težave pred začetkom gradnje ceste Maribor-Fram

Maribor, 17. julija.

Usodna nesreča, ki je zadela pretečeno nedeljo družino poveljnika mariborskega 45. pešpolka g. polkovnika Božoviča na državni cesti pri Slov. Bistrici, je spet resno opozorilo na nemogoče razmere na državni cesti od Maribora do Slovenske Bistrice. Ni to edini slučaj, da se je na tej cesti zgodila nesreča zaradi počene pnevmatike. Take nesreče se dogajajo sedaj skoraj vsak dan, le da se tako usodno ne končajo, kakor se je nedeljska. Neštevilne globoke kotanje, iz katerih obstoja vse površje ceste, so pač prehuda preizkušnja za avtomobilsko pnevmatiko in peresa ter so nesreče zaradi tega nelogične. Med Mariborom in Framom bi morala biti cesta že letošnje jeseni modernizirana, toda predlansko leto so nastopile pri oddaji del take težave, da se je moralo gradbeno ministrstvo odločiti, da bo ceste v lastni režiji zgradilo. Vse potrebne predprave so že končane ter bi se morala sedaj že dela pričeti, ko ne bi bile spet nastopile nepričakovane nove težave.

Ministrstvo je imenovalo poseben režijski odbor, ki bo vodil vsa dela ter jih tudi oddajal posameznim podjetnikom v manjših sektorjih. V tem odboru so trije tehnični strokovnjaki iz Ljubljane in samo eden — vodja tehnične razdelka banke uprave inž. Vanek je iz Maribora. Ze taka sestava je gotovo zgorela, ker se bodo morali člani režijskega odbora voziti v Maribor, kar bo zvezano z zamudami in dosti večimi stroški, kakor pa če bi bil odbor sestavljen iz tehničnih strokovnjakov

Nemški državni zbor bo sklican še ta teden

London, 17. julija. t. United Press: V londonskih poučenih krogih menijo, da bo nemški državni zbor že jutri sklican na sestanek prihodnji petek ali soboto, da posluša govor nemškega državnega kancelarja Hitlerja. V angleških političnih krogih menijo, da je zelo verjetno, ako je gornja vest točna, da bo Hitler pri tej priložnosti stavil Angliji zahteve, pod katerimi je pripravljen skleniti mir z njo.

Roosevelt v tretji predsedniški kandidat

Chicago, 17. julija. AA. Reuter: Navdušenje, ki se je pokazalo glede Rooseveltove kandidature na kongresu demokratske stranke, obeta odstraniti vsako opozicijo glede te Rooseveltove tretje kandidature. Preostalo bi le še vprašanje načina, kako naj bi bil Roosevelt kandidiran. Poln zaupanja kot da bi mu bil Roosevelt veli izjavil, da bo sprejel kandidaturu, je trgovinski minister Hopkins kakor tudi ostali, ki se zavzemajo za tretjo kandidaturu predsednika Roosevelta, že bavi z glavnimi smernicami volivne boja, da zagotovi Rooseveltu uspeh. Pristasi »New deal« verujejo, da bo Roosevelt privolil v kandidaturu, nekateri pa celo dajo razumeti, da bo Roosevelt iz Bele hiše imel po telefonu govor udeležencem kongresa.

Čikago, 17. julija. AA. Reuter: Ob koncu večerajšnje sešedanje demokratske volivne kongresa so bile prirejene svečane manifestacije Rooseveltu. Predsednik Roosevelt je stopil v dvorano, v kateri sedita kongres za časa govora Bartleya. Ko je Bartley v svojem govoru navedel rezultate osemletnega demokratskega režima in omenil ime predsednika Roosevelta, govorč o njem kot o enem izmed najzlaščnejših predsednikov Združenih držav, so vsi delegati velali in dolgo vzdikali Rooseveltu. Manifestacije so trajale skoro 20 minut. Kar se tiče samega Roosevelta, smatrajo, da bo kandidiral tretjič in to tudi v primeru, ako ne bi bil določen soglasno za kandidata.

Zanimive informacije madžarskega glasila

Budimpešta, 17. julija. m. Madžarska politična javnost je z veliko zadovoljnostjo sprejela večerajšnji govor zunanjega ministra grofa Csakya. S politično in gospodarsko preureditvijo Evrope se peča tudi »Pester Lloyd«, ki pravi med drugim, da mora politično preorientacijo spremljati tudi gospodarska. Bodočnost Evrope se lahko samo tako zagotovi, da se ustvari interesne zajednice raznih držav, ki so navezane druga na drugo. Po vojni morajo priti do izraza velike gospodarske zajednice, ki se bodo ustanovile okrog važnih središč. Odnosi med temi središči in gospodarskimi močmi se bodo naslanjali na tradicionalne politične in gospodarske koristi posameznih narodnih zajednic. V bodočnosti se morajo v Evropi po primeru Združenih ameriških držav napraviti novi veliki prostori in nov gospodarski razmah. Istočasno bo ustvarjen trajen in pravičen mir.

»Pester Lloyd« se peča tudi z bližnjim napadom na Anglijo, ki pravi, da so od Bariatza čez Calais do Tromsija izvešene vse priprave za splošen napad na Anglijo. Nemška vojska je v zadnjih štirih mesecih izvršila nadčloveške napore tudi vzdolž obale ter napravila povsod letalska oporišča, v bližini obal pa je zbrala številno armado in številna skladišča municije in drugega materiala. »Pester Lloyd« pa objavlja iz Rima zanimivo novico, v kateri pravi, da je v rimskih

»Puch«, Janezu Snoju pa je nekdo ukradel 900 din vredno kolo znamke »Adler« na Celovski c. — Tudi na aerodromu sta bili v zadnjem času ukradeni dve kolesi, in sicer Janezu Banku iz Ljubljane 1800 din vredno kolo znamke »Torpedo«, Maksu Mozetiču pa 1200 din vredno kolo znamke »Torpedo«.

krogih izzvalo veliko pozornost poročanje nemškega časopisa o tem, da je bila med Nemčijo in Rusijo dosežena razmejitev interesnega področja že lani ob priliki sklenitve pakta.

V istih krogih se postavlja tudi vprašanje, če tudi med Sovjetsko Rusijo in Italijo obstoja takšna razmejitev interesnega področja. Po informacijah rimskih političnih krogov se to do sedaj še ni izvedlo. Toda omenjeni list poudarja, da se med Italijo in Sovjetsko Rusijo že vodijo pogajanja tudi v tej smeri in bo v bližnji bodočnosti prišlo do sestanka med predstavniki obeh držav.

Bolgarski protest v Romuniji radi Dobrudže

Sofija, 17. julija. t. MIT. Bolgarska vlada je v Bukarešti vložila oster protest proti postopanju romunskih vojakov z bolgarsko narodno manjšino v Dobrudži. Na merodajnih mestih izjavljajo, da so se ob priliki povrnitve romunske vojske v Dobrudžo pripetili žalostni dogodki, ki so bolgarsko narodno čustvovanje ranili. Bolgarija je morala romunsko vlado na te dogodke opozoriti. (Kakor znano, se je romunska vojska pred tremi tedni umaknila iz Dobrudže, toda sedaj je romunska vlada svoji armadi znova dala povelje, naj to pokrajino zasede. Op. ured.)

Gavrillovč pri Molotovu

Moskva, 17. julija. AA. Tass: Predsednik sveta ljudskih komisarjev in komisar za zunanje zadeve Molotov je sprejel danes jugoslovanskega poslanika v Moskvi Gavrilloviča.

Nova japonska vlada

Tokio, 17. julija. t. Domei. Knez Kono je, ki mu je bila poverjena sestava nove japonske vlade, je že imenoval ministre za vse tri vrste narodne obrambe. Za vojnega ministra je imenoval general Tojo, ki je bil dalje časa japonski odposlanec v Berlinu, za mornariškega ministra je bil imenovan admiral Oikawa, za letalskega ministra in poveljnika vse zračne sile pa admiral Dikawa, dosedaj poveljnik pomorskega področja v Jokosuki. Vsi trije novi ministri so znani zaradi njihovega nagajanja do Nemčije in Italije.

Prelom med Španijo in Čilem

Madrid, 17. jul. AA. DNB. Španska vlada je izdala uradno sporočilo, v katerem pravi, da je sklenila prekiniti odnose z južnoameriško republiko Čile. Prekinitev odnosov je nastal zaradi tega, ker je republika Čile že od španske meščanske vojne zavzela sovražno stališče naoram nacionalistični Španiji ter to stališče ohranila tudi po znežje, ko je general Franco postal poglavar države. Neposredni povod za prekinitev odnosov pa je nedavna manifestacija, ki je bila prirejena v Santiagu de Chile. Ob tej priliki je več govornikov ostro napadlo špansko vlado in generala Franca. Te manifestacije so se vršile v prisotnosti predsednika čilske republike. Ker španska vlada ni dobila zadovoljivega odgovora na protest, ki ga je vložila, je sklenila prekiniti diplomatske odnose.

Belgrajske novice

Belgrad, 17. julija. t. m. Na ljubljanskem vseučilišču je razpisano mesto docenta za italijanski jezik, in sicer v okviru filozofske fakultete. Prosnje je treba vložiti do 20. sept.

Belgrad, 17. julja. t. m. Minister pravosodja je postavil sodnika okrožnega sodišča v Ljubljani g. Ivana Brelhija za predsednika častnega razsodišča v častniških sporih v okviru uredbe o ureditvi odnosov med častnikarji in lastniki listov.

Slovesnost se bo pričela ob 9 s procesijo, nato bo slavnostna pridiga ter nova maša.

m Lep napredek stavbne zadruge. Pred nedavnim ustanovljena stavbna zadruga »Naš dom«, ki se je osnovala v okviru Društva stanovanjskih najemnikov v Mariboru, ima v najemu opekarno v Požegi pri Račah, v kateri izdeluje opeko za svoje člane. Te dni je začela dobavljati opeko svojim članom, ki so jo prvi naročili, tako da bodo lahko začeli zidati svoje lastne hišice. Opoko, ki je ročne izdelave ter izvrstne kakovosti, dobijo znatno ceneje kakor drugod.

m Praktični učiteljski izpiti na drž. učiteljski šoli v Mariboru bodo v prihodnjem šolskem letu oktobra, februarja in maja. Za prvi rok naj predložijo kandidatje prošnje po uradni poti, tako da bodo dospele do 30. septembra 1940! Izpiti se začnejo v četrtek 10. oktobra 1940. — Predsednik Izpitne komisije za praktične izpite učiteljev v Mariboru.

m Podzveza katoliških nameščenk vabi vse katoliške nameščenke na sestanek, ki bo v torek 23. julija ob pol 8 zvečer v Domu, Slomškovo trg 12. Predaval bo g. duhovni voditelj Drago Oberžan. Po sestanku občni zbor.

m Sprejem v I. letnik dr. učiteljskega v Mariboru. Ministrstvo prosvete je odločilo, da se more v I. letnik vpisati 35 učencev in 35 učenk. Prosnje, naslovljene na ravnateljstvo in kolkovane z drž. kolkom za 10 din, je treba predložiti ravnateljstvu do 14. avgusta 1940. Priložiti je treba krstni list in izpravevalo o nižjem tečajnem izpitu (absolventi meščanskih šol izpravevalo o odlični ali prav dobro opravljenem završnem izpitu). Glede zdravja in posluha se bodo prosilci pregledali v sredo 28. avgusta. Absolventi meščanskih šol bodo opravljali sprejemni izpit iz slovenščine 29. avgusta (pisмено) in 31. avgusta (ustno) iz matematike pa 30. avgusta (ustno); znati jim je treba snov, ki je predpisana za prve štiri razrede gimnazije. Začetek vsak dan ob osmih. — Ravnateljstvo.

m Umrl je v Ljubljani v starosti 70 let gospod Franc Gulič iz Maribora. Truplo plemenitega pokojnika, ki so ga vsi, ki so ga poznali, spoštovali in cenili, je bilo prepeljano v Maribor ter bo pogreb danes ob 16.30 na pokopališču. Naj počiva v miru, preostali nam globoko sožalje.

m Poročili so se v Mariboru: Stante Emil, absolvent prava in Kocuvan Milena, diplomirana učiteljica; Groš Anton, ključavničar drž. žel., in Babšek Stefanija; Hartman Konrad in Strableg Ljudmila; Stelcl Feliks, tkalski mojster, in Vrtačič Elizabeta; Krepk Viktor, poštni uradnik, in Kerblanko Zora, hči nadučitelja. Mladim parom priščno čestitamo!

m 10 metrov globoko je padel v Zabajku s strehe pri popravilanju dimnika 59 letni zidar Ivan Rašl. Zlomil si je levo roko ter zadobil zelo hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Spot veliko zabave in razvedrila na vrtu

»ZVEZDE«

pri ŠILOVIČU - telefon 45-54

V primeru slabega vremena se bo vršil program v petek 19. t. m. ob 9. svečer

Člani beogradskega »Malega gledališča« bodo v primeru lepega vremena DANES 18. julija

nastopili z nekoliko točkami, dueti in odlomki iz Nušičevih komedij. - Poleg ostalega programa poje naša mlada pevka gđ. Tea Lovrenčič, članica zagrebške in beogradske radijske postaje. — Začetek ob 21. uri. — Umetniki »Malega beogradskega gledališča« se pripravljajo cenjenemu občinstvu za obilen obisk. Prosimo, da kupite pravočasno vstopnice po 10— din in si rezervirate mize.

KULTURNI OBZORNIK

Rojstni kraj skladatelja Jakoba Petelina-Gallusa

(Konec.)

Ribnica pravi nadalje, da je »potoval na Gorenjsko«. A na Gorenjskem ni bilo kaj takega, kar bi opravičevalo to pot, tudi tam ni nikakih epominov o Gallusu. — Idrja je pa ležala za ribniško orijentacijo prav v smeri proti Gorenjski. Iz teh znamenj bi najprej izhajalo, da so v Ribnici le slisali pravi (iz Sentivske gore) »da je deček poznane rodbine Petelinov« — šel od hiše — in na Gorenjsko etc.

Zraven tega tudi oba pojma »Gallus — Kranjec« ter »Idrija — Primorska«, ki sta poudarjena v ribniški razpravi, nikakor ne izključuje drug drugega. Idrja je spadala takrat res pod »Goriško-Primorsko« — a le formalno, po sili razmer, nikakor pa ne po svojem bistvu.

Cesar Friderik, dedič goriških grofov, je združil 1. 1516 Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko v novo politično celoto, imenovano: »Vojvodina Kranjska«. Ze par let prej, med benečansko vojno, se tudi Idrja in Vipava imenujeta kot »na Kranjskem«. Obližje Idrje se je temeljito razločevalo od Goriškega. — Značaj narave in ljudstva, narečje in sege, stavbeni slog in območje severne kulture (Nemška Idrja), — vse to je razlikovalo Idrjo, kakor tudi okoliščine do Tolmina, na prvi pogled od Primorske. In najbolj sorodne oblike teh značilnosti se nahajajo ravno po kranjskem »Gorenjskem«. Zato se Idrjanci niso čutili, ne napravili vtisa kot »Primorci«, ampak le kot »Kranjci«. (Najstarejša in najbližja cesta za Idrjo je obojato od leta 1377 iz Cedad preko Kobarida in Tolmina v Škofjo Loko — Gorenjsko.)

Kar se nadalje tiče Gallusovega pridevka »Carniolus« in iz tega izvajane trditve, da bi ta pomenil le »Kranjec« ter potemtakem brezdvomno iz Ribnice doma, bi bilo prej mogoče, da je hotel označiti Gallus s tem le svojo narodno in ne zemljepisno pripadnost, torej le — da je Slovenec. Kajti izrazi »Kranjska« — Kranjec — Kranjsčina« namesto »Slovenska« — Slovenec — Slovenščina« so se rabili vobče še pred dobrimi 100 leti. Saj so še l. 1839 izšle v Blašnikovi tiskarni »Pesmi Kranjskega naroda« in do l. 1840 — za časa Prešerna — izraz »Slovenec« — Slovenščina« eploh ni bil v praktični porabi. — 300 let prej, l. 1555 piše n. pr. Trubar »Kerszenikom tuga Crainskiga ješiga«, potem Krelj l. 1567 »Trubariova Krainschina«, Bohorič l. 1584 »Carnila« na vel rečtisi slavonina biblia«, in še l. 1725 je izšla v Augsburgu »Nova Crainska Pratika« (Pridevek »Carniolus« nastopi l. 1580!)

Torej so obstojali takrat za pojem »Slovenec« oziroma jezik, različni ter netočni izrazi.

Temu nasprotno je pa bilo pravilno narodnostno ime »Slovenec« ravno v Gallusovi dobi običajnejše nego »Kranjec«, a zato v toliko širšem pomenu.

V latinščini — katere se je Gallus pismeno izključno posluževal — pa eploh ni bilo izraza za »Slovenca«. Ako je tedaj hotel ob taki netočnosti pojmov označiti svojo narodno pripadnost, mu ni

bilo mogoče rabiti drugega imena kakor »Carniolus«, med tem ko bi za krajevno pripadnost samo lahko porabil izrazitejšega.

Leta 1508 je bila Idrja cesarevemu dvoru na Dunaju že dobro znana. Cesar Maksimilijan I. je imel tam že svoj rudokop — (cesarska jama »Fürststoeck«). L. 1520 je bilo več jam v posesti raznih svetnih in cerkvenih oblastnikov; l. 1523 nova jama cesarja Ferdinanda, ter 1564 njegovega sina nadvojvode Karola. — L. 1580 je končno prevzela država sploh vse rudnik; pogajanja za to so se vršila še kolikor toliko časa prej. — V vseh teh dobah so se seveda nahajali cesarjevi zastopniki ter duga vplivna gospodstva trajno v Idrji.

Med tem se je v letih 1560—1570 v Idrji dobro opomogla tudi Petelinova rodbina, ker si je uravnala — najbrže edino — trgovino v kraju, za katero je imela oporišče še iz Sentivske gore. (Primeri: »v Idrji so prav dobro živeli« in opis iz l. 1890 »starši so bili premožni Kranjci«). — To protislovje z ribniškim izročilom, da so bili »starši mali ljudje« — napravi vnovič vtis, da Ribnica zamenjuje dede s starši, in po tej posledici enako — kraje.)

Spričo takih okoliščin bi ne bilo nič lažjega kakor to da je izredno nadarjeni in dobro znani ter še od luterancev preganjani mladi Gallus vzbudil pozornost idrijske gospočke ter si pridobil njeno protekcijo. — Le z Idrjo si je torej mogoče razložiti prijetljaj — da je prišel imenoma na tako, za njegove razmere izredno odlično mesto, na dvorno kapelo!

Ako slednjič na splošno uvažujemo, da tako stara ljudska izročila rada preskočijo in jamenjajo en rod ali kraj, bi se iz vsega tega dali zasnovati sledeči načelni postavki:

1. Prvotna rodbina Petelinov je izvirala iz Ribnice.

2. Na Sentivski gori so se nahajali že Gallusovi dedje, ki so pa ostali v trajni zvezi z Ribnico.

3. Od njih rodovine se je vrnil en del v Ribnico, drugi pa prišel pomikati proti Spodnji Idrji in Idrji.

4. Starši Jakoba Gallusa so ostali nazadnje edini te rodovine na Sentivski igori — kaj govori tudi večina okoliščin za njegovo ondoto rojstvo.

5. Gallus je prišel v Idrjo v tako rani mladosti in k že udomačenim sorodnikom, da so ga smatrali njegovi — par let mlajši — sovratniki — kot rojenega Idrjčana.

6. Veo začetno vzgojo ter pomoč za poznejšo izobrazbo — kjer koli si bodi — kakor tudi za namješčenje je prejel v Idrji.

7. S Sentivsko goro in Idrjo je ostal v zvezi toliko časa, dokler se ni ustanovil v Pragi, od koder ni prišel več domov.

Bologna, maja 1940.

Nemški strogolavci so zadeli angleške zaloge bencina.

ŠPORT

Kako je potekala tekma med Romunijo in Nemčijo

Zadnja meddržavna nogometna tekma je bila v Frankfurtu odigrana med reprezentancama Nemčije in Romunije. Nemška reprezentanca je katastrofalno premagala romunsko, ki je bila v glavnem sestavljena iz igralcev bukaških klubov Rapida in Venusa. V nemški ekipi, v katerem sta igrala samo dva dunajska igralca (Hahnemann in vratar Martinek) se je posebno odlikoval napad, ki ga je vodil izredno nadarjeni centerfor Walter. Z lepo in učinkovito igro je ta napad navdušil 45.000 gledalcev. Končni rezultat, 9:3, je bil dosežen takole: vse prve tri gole je zabil Hahnemann, 3:0. Nekaj minut pred koncem prvega polčasa je centerfor Walter povsial na 4:0. V nadaljevanju igre, v drugem polčasu je Barkathy znižal na 4:1. Kmalu nato pa je Walter spet zvišal na 5:1. Hitro je sledil še en gol, avtogol romunskega branilca Lengeruja, 6:1. Leva zveza Fiederer je brž nato zvišal na 7:1. Iz velike daljave je Ploesteanu nato zvišal na 7:2. Sledila je enajsetmetrovka za Romune. Zogo je poslal Baraky v nemška vrata, 7:3. Osmi gol je spet zabil nemški centerfor Walter, 8:3. V zadnji minuti je nato Walter dal še zadnji gol, 9:3 za Nemčijo.

Moštvi ste nastopili v naslednjih postavah: Romunija: David, Silvatz, Lengerui, Moldoveanu, Juhas, Orsa, Ploesteanu, Baraky, Reiter, Bogdan. Nemčija: Martinek, Janes, Bock, Kupfer, Krüger, Kitzinger, Lehner, Hahnemann, Walter, Fiederer, Arlt. Uspeh Nemčije so gledalci sprejeli z velikim navdušenjem.

Atletski šport v Italiji in Nemčiji

Čeprav sta Nemčija in Italija v vojnem stanju, vendar tam atletski šport ne miruje, in je tudi le prav neznatno izgubil od svoje predvojne vrednosti. Nemški športni časopis »Der Leichtathlet« je pred nedavnim objavil listo letošnjih najboljših rezultatov, ki so jih bili dosegli nemški atleti, od katerih jih je mnogo v vojski. Ta lista kaže naslednje statistiko:

100 m: Neckermann 10.4 sek.;
200 m: Neckermann 21.6 sek.;
400 m: Harbig 48.3 sek.;
800 m: Harbig 1:51.1 sek.;
1500 m: Kaindl 3:56.4;
3000 m: Syring 8:26;
5000 m: Syring 14:35.2;
10.000 m: Haushofer 31:25.4 (ta rezultat pa je z novim nemškim rekordom v času 30:06.8 pred nekaj dnevi izboljšal Syring, ki si je s tem priboril še tretjo prago ter je zdaj v teku na 3000, 5000 in na 10.000 m brez konkurence);

100 m zapreke: Becker 15.3 sek.;
400 m zapreke: Mayer 56 sek.;
skok v višino: Kopenhauer 196 cm;
skok v daljavo: Wickelski 7.08 m;
skok ob palici: Glötzner 3.98 m;
troskok: Gleim 14.78 m;
krogla: Luch 15.4 m;
kopje: Berg 67.27 m;
disk: Wolapek 46.24 (Wolapek je orjaški dunajski policaj);

kladivo: Hein 53.85 m;
štafeta 4 100 m: Eintracht Frankfurt 43.4 sek.
štafeta 4x400 m: Hamburger S. V. 3:27.9;
štafeta 3x1000 m: Kickers Post S. V. 7:59.1.

V Italiji so bili na zadnjih atletskih tekmah doseženi v Milanu naslednji rezultati:

100 m: Gritti 10.8 sek.;
200 m: Luzzi 21.9 sek.;
3000 m: Beviacqua 8:51.2;
disk: Bianchini 46.30 m;
kladivo: Oretti 46.20 m.

Najboljši atletski rezultati v letošnjem letu

Vsakega športnika, ki se zanima za atletiko, bo prav gotovo zanimal pogled v uspehe, ki so jih letos v posameznih atletskih disciplinah dosegli uspešni atleti. Dosedanji letošnji najboljši atletski uspehi so razporejeni v posameznih disciplinah takole:

100 m: Davis (Amerika) 10.3 — 200 m: Davis 20.5 — 400 m: Orr (Kanada) 46.8 — 800 m: Woodruff (Amerika) 1:48.6 — 1000 m: Per Lie (Norveška) 2:27 — 1500 m: Mehl (Amerika) 3:47.9 — 8000 m: Rice (Amerika) 8:18.9 — 5000 m: Helleström (Švedska) 14:31.4 — 10.000 m: Bevilacqua (Italija) 31:53 — 110 m prepone: Wolcott (Amerika) 13.9 — 400 m prepone: Mc. Bain 51.6 — skok ob palici: Warmerdam (Amerika) 2:06 — višina: Steers in Wilson (oba Amerika) 2:06 — daljina: Blonnt (Amerika) 7774 — troskok: Brown (Amerika) 15.30 — krogla: Blozis (Amerika) 17.08 — disk: Fox (Amerika) 51.63 — kladivo: Johnson (Amerika) 56.30 — kopje: Järvinen in Nikkanen (oba Finska) 71.61.

Očitno je, da so letos dozdaj zbeležili največje uspehe Amerikanci. Negleda na to, da je ameriška atletika že itak na izredni višini, je letos skoraj absolutno dominiranje Amerikancev močno vplivalo tudi dejstvo, da je Evropa v vojni, in da prav tiste države, ki so sicer uspešno tekmovali v tej disciplini tudi z Amerikanci, tokrat niso svojim atletom zaradi nemirnih in burnih časov mogle spomladi dati prilike za trening in za pripravo.

Dejali smo, tudi tiste države, ki so sicer uspešno tekmovali z Amerikanci, kajne? Toda, treba se

nam je le ozreti na rezultate, ko so jih v letošnji sezoni dosegli ameriški juniorji, pa bomo takoj postali prepričani, da Evropa tudi sicer ne bi mogla več konkurirati Ameriki v atletiki, kajti rezultati, ki so jih letos dosegli ameriški juniorji, predstavljajo svetovne rezultate, — vsi so čisto v neposredni bližini svetovnih rekordov. Na svoje letošnje rezultate so ti juniorji in vsi ameriški atleti v resnici lahko ponosni! Naj vam v naslednjem navedemo nekaj rezultatov, ki so jih letos ti juniorji dosegli!

Letošnji atletski rezultati ameriških juniorjev:

tek na 100 m: Merris 10.4 sek.,
tek na 200 m: Merris 20.5 sek.,
tek na 400 m: Boolard 47.4 sek.,
tek na 800 m: Cahoe 1:51.2 sek.,
tek na 110 m zapreke: Dillard 14.7 sek.,
skok v daljavo: Turner 2.51 m,
troskok: Atzel 14.73 m,
met diska: Mauroough 46.85 m,
met krogla: Anderson 16.30 m,
met kopja: Salisbury 66 m.

To so vam rezultati, kajne? Narod s takim atletskim naraščanjem se resnično lahko postavlja.

Nekaj športnih paberkov

Jakob Ciglar, mami agilni delavec ZSK Hermesa, praznuje te dni petdesetletnico rojstva. Ob tej priliki so mu čestitali številni njegovi sodelavci.

Max Baer, bivši svetovni boksarski prvak, kateremu je bil odvzel prvenstvo črnc, sedanjí večletni, nepremagljivi svetovni prvak Joe Louis, je spet dosegel možnost, da si pribori nazaj ponosni naslov. Dobil je namreč pravico, da se bo boril za naslov svetovnega boksarskega prvaka Joeja Louisa na matchu, katerega je imel s »pivskim adom«, proslulim Tonyjem Galentom, ki je dodaj edini v ringu poslal za trenutek v cesarstvo sanj Joeja Louisa. V tem boju je Max Baer premagal Tony Galenta s knock-outom v 8. rundi. Zanimanje za boj med Louissom in Baerom je že zdaj v Ameriki ogromno.

Petinsitrideset let je že star Jack Dempsey, nekdanji svetovni boksarski prvak. Zdaj je nastopal kot sodnik v ringu ter kot manager. Bil je zelo priljubljen in popularen. In kaj je zdaj prišlo temu boksarskemu veteranu na misel? Boksar se bo e — »pivskim sodom«, Tonyjem Galentom, katerega je bil v zadnji bitki premagal Max Baer.

Nov nemški rekord v teku na 10.000 m je postavil znameniti nemški tekač na dolge proge Syring. Ta odlični atlet je na 10.000 m postavil rezultat, ki pride takoj za rezultatom obeh slovitih Fincev, Taista Makiija in Salminena. Syring, ki je letos v odlični formi, je pretekel progo 10.000 m v izbornem slogu in v imenitnem času 30:06.8.

V Turčiji je bil povabljen letošnji naš državni nogometni prvak Gradjanski iz Zagreba, pa je povabilo odklonil, ker je poslal svoje igralce do 10. avgusta na počitnice. Ze 18. avgusta pa prično tekme v hrvaški ligi, treba pa bo purgerje odigrati še dve tekmi z BSK-om, pa tudi finale za hrvaški pokal še ni bil odigran.

Nocoj bo ljubljanska Ilirija imela na Sušaku svoj prvi ligaški plavalni dvboj s tamkajšnjo Viktorijo.

Čisto natihem je Franc Matošič, dosedanja leva zveza BSK-a, podpeljal, da za pet let spet pristopa k svojem domačemu klubu, splitskemu Hajduku.

Sovjetski klub »Dinamo« je odgovoril SK Splitu, da zdaj ne more priti gostovat k nam. Brzojav se je glasil takole: »Zahvaljujemo se Vam za ljubezno povabilo in obžalujemo, ker v tem trenutku ne moremo priti v Jugoslavijo. Pošljite svoje nadaljnje predloge preko Velesovjetekega komiteja za fizično vzgojo. S športnim pozdravom namestnik predsednika — Tremkin.«

Martin Bukowy, dolgoletni trener zagrebskega Gradjanskega, bo kljub nekaterim zanj močno laeskim vabilom z Madžarskega tudi prihodnje leto še ostal pri Gradjanskem, kjer je že pokazal svoje sposobnosti.

Pri športnem domu »Ilirije« v Planici bodo v soboto in v nedeljo, dne 20. in 21. t. m. odigrali zanimiv teniški turnir, ki se ga bodo razen najboljših ljubljanskih in mariborskih teniških igralcev udeležili tudi nekateri drugi odlični teniški igralci. Tako se je organizatorjem za to priliko posrečilo pridobiti belgrajskega igralca Branoviča in Rističa. Posebno zanimanje vlada zlasti za nastop Branoviča, ki je v zadnjem srečanju z odličnim Slovincem Borisom Smerdujem zmagal po zelo ogorčenem in lepem boju. Prireditelji so seveda povabili tudi zagrebske igralce — in če se jim posreči pridobiti za nastop vsaj Punčeca, ki je zdaj igral v Rogaski Slatini, kjer je v lepi igri premagal nadarjenega zagrebskega juniorja Stroka — potem bo turnir v Planici dobil prav gotovo reprezentativni značaj. Vsekakor pa bo ta dan v Planici privabil brez dvoma mnogo več izletnikov kakor bi jih bil sicer.

Velik turnir na čast dr. V. Mačka bo priredil Akademski teniški klub »Zagreb«. Na tem turnirju bodo razen našega mušketrekega tria, Punčeca, Mitica in Palade, sodelovali tudi madžarski igralci Asboth, Gabory, Szigeti in Stolpa. Tekme prično v petek.

Mladi Zagrebčan Davorin Marčelja je v nedeljo v Karlovcu postavil nov državni rekord v metanju krogla za juniorje. Marčelja je zalučal kroglo 15.9 m.

Odlični madžarski plavač Tatosz je postavil nov madžarski rekord na 1500 m s časom 19:55 m.

Kako sam došao na svet. Prvi in drugi del. Prirejeno po nemškem originalu N. Hartmann. Izdala založba Spes v Zagrebu 1940. — Hrvatje so pred kratkim izdali dve knjižici pod gornjim naslovom z namenom, da bi dali vsem etaršem in vzgojiteljem v roke priročnik, kakršen je silno potreben pri pouku mladih dečkov in deklic o spolno vzgojnih vprašanjih. Prvi del je namenjen pouku otrok od osmega do desetega leta. Morda bi se ta ali ona mati začudila in celo ugovarjala, čes, tako zgodaj že? Toda prireditelj hrvatske izdaje ima povsem prav, ko trdi, da je današnja mladina bolj kot kdaj koli poprej izpostavljena pohujšanju, saj ni nobena skrivnost, da že taka mladina »vse« ve in, kar je strašnejše, celo sama že poizkuša. Prav zato pa je neobhodno potrebno, da mati sama prej kot izprijeni evet pove otroku, kar je potrebno in kar vedeti more in tudi smel. To je sveta materina dolžnost do lastnega otroka. Otroci namreč dozorva telesno in duševno in zato trpi zaradi materine neopravičljive bojazni, prav tako pa tudi zaradi svoje boječe neiskrenosti do staršev. Popolnoma napačno je, pravi prireditelj, če se starši poslužujejo namesto resnice v lepi obliki nekih, na videz pobožnih, v resnici pa zelo neupametnih in naivnih laži! Seveda ne kaže otroku razlagati kakih medicinskih znanstvenih pojmov o tej delikatni stvari, marveč jih je treba prikazati tako, da dobi dete neki vzvišen pojem o vsem. In kako naj se ravno to zgodi, na drobno razlaga knjižica.

Drugi del je namenjen za pouk dečkov in deklic pri dvajsetem letu. Prav tem je bolj seksualno vprašanje razložiti kako leto prej kot eno samo uro prepoznati. Potem je namreč vsako zdihovanje ali celo zgražanje staršev povsem odveč. Treba je nasprotno: delati po zgledu ev. Ane, matere božje Porodnice. Tudi ev. Ana je zgodaj počila Marijo o teh naravnih skrivnostih. Monakovski kardinal Faulhaber je zapovedal svojim duhovnikom, da napišejo za starše priročne knjižice o teh stvarih. Tako so jih priredili tudi Hrvatje.

Mi samo želimo, da bi tudi Slovenci čimprej dobili kaj podobnega, če ne drugega, vsaj prevode tu imenovanih dveh knjižic. Saj so v današnjih razvinih in za mladino vse prej kot nevarnih časih tako kravro potrebne. F. J.

Roman o jednom svećeniku. — Pod tem naslovom ocenjuje v Franjevačkem vijesniku št. 6—7. letošnjega leta dr. Ton Smerdel Pavla Sedmaka roman Kaplan Martin Cedermac, ki je izšel pri Slovenski Matici v Ljubljani leta 1938. Ocena je silno pomembna in zanimiva, ker nam priča, kako se Hrvatje zanimajo za našo slovensko književnost, obenem pa tudi dokazuje, kako globoko dojemajo naša dobra književna dela. Zato je prav, če nekaj znamenitih odstavkov iz te ocene prikažemo tudi nai slovenski javnosti.

Najprej omenja ocenjevalec Francoza Bernasosa in Francieca Jammesa, kako sta v novejšem času pokazala lik katoliškega duhovnika in njegovo fizionomijo kot človeka in obenem zastopnika Cerkev povsem v odnosu nekakega realizma, ki je tako značilen za sodobno francosko prozo. Za hrvatsko književnost pa ugotavlja, da mu je o opisovanju katoliških duhovnikov, kakor jih prikazuje knjižga, težko govoriti, ker Hrvatje se nimajo izčrpane študije o tem predmetu. Kolikor so pa že pisali posamezniki, ga ne more zadovoljiti, ker je v mnogih ocenah postava katoliškega duhovnika slabo in prečesto enoslojansko prikazala, priznava pa obenem, da je pojav duhovnika težko obdelati v književnosti tako popolno, da ne bi pri tem zašel pisatelj ali kritik v ono ali drugo skrajnost.

Prav v tem pogledu pa, tako nadaljuje Smerdel, je Pavel Sedmak pravilno zadel, da se giba v

sredini med obema skrajnostima, med realizmom in romantiko, pa nam je tako in prav zato mogel prikazati pojav, kakršen postane v resnici duhovnik, ki se oblikuje skozi desetletja.

Delo Kaplan Martin Cedermac je kot roman z umetniške stvami, kakor tudi z idejne lepa harmonična celota in nadaljuje v načinu prikazovanja vprašanja našega življa v Julijskih Krajini uspel umetniški začetnik Ivana Preglja v njegovih Božjih mejnikih — v viziji Nazorovega Velega Jože. Osnovni ton in tendenca v vseh teh delih ni nič drugega kakor odnos našega človeka proti tujcu, njegova nemočna borba za temeljne pravice vsakega človeka na tej zemlji, da eme govoriti v svojem materinem jeziku.

Spori v gledanju na vsa ta vprašanja niso samo predmet diplomatskih pisarn, marveč tudi katerega koli siromakega kmetla, s katerim v zvezi vodi ubogi duhovnik uporni boj za svobodo duha in kulture svojih župljanov. Prav tako je tudi v Sedmakovem romanu prikazana borba, uporna in doledna borba starega kaplana Martina Cedermaca e političnimi in tudi s cerkvenimi oblastmi za ohranitev slovenskega jezika v cerkvi pri branju evetega evanđelija in pri pridigi. Ta spor z odlokom vsje politične oblasti, ki ji stoji ob strani tudi cerkvena oblast, to je ljudje, ki zlorabljajo svojo cerkveno oblast, je vsebina muke in udarcev in bojev revnega, a narodno globoko zavednega duhovnika iz tako imenovne Beneške Slovenije.

Roman je s svojimi peterimi velikimi poglavji razdeljen na manjše oddelke in vpliva kot strašna tragedija in drama, ki je samo izpopolnila trepo osebnost značajnega in dobrega duhovnika. Pet poglavij je kakor pet velikih dejanj kaj antienne ali pa Shakespeareove tragedije, kajti prikazuje nam spopad človeka in njegovega svobodnega duha — s silo!

Duh pa se mora tej sili ukloniti. Tako se roman zaključuje. Vendar pa še ostane upanje. Tu je zlomljeno življenje, ali to je življenje duhovnika, ki je odločil sebe samega za žrtve. O, kako so lepe tiste strani, ki se v njih utegne bralec navzeti z iskrnim rodoljubjem tistega in tistih, ki so uprav kakor duhovniki razumeli in obdržali duha, zveste ga domači zemlji. V ti smeri je ta roman najboljši. Pa tudi kot roman duhovnika je roman končno nekaj posebnega med romani te vrste, skoro bi lahko rekli, osamljen, in zato zasluži, da bi bil preveden na hrvatski jezik, je posebno v današnjih dneh! Slovaki so dobro zadel, ko so ga že prevedli. Mnogo pomeni roman kot galerija tipov in tudi kot psihološki prerez skozi dušo naših za mejo. Obenem pa je roman odlično priznanje tistim, ki so največ trpeli in še trpe za svoje najosnovnejše pravice pod tujcem. V tem pogledu bo roman zmerom sodoben, ker je borba proti krivici vrojena človeku. F. J.

Znana Kohnova mladinska zbirka »Zlata knjiga« je obhajala te dni svoj jubilej. Izšla je namreč stota knjiga. Ta kolekcija, ki jo ureja časnikar Zivojin Vukadinović, je vsekakor najboljša med Srbi kar zaveda mladinska dela. Seveda izdaja zvečne prevode, vendar tudi domača originalna dela niso redka. Med domačimi sotrudički te zbirke naj omenim Milico Janković, Desanko Maksimović, Jeleno Dučić, Jeleno Bilbić, Vlastimirja Petkovića, Božo Kovačevića, Nikola Trajkovića, Mata Lovraka, Petra Petrovića, Branka Sučevića, Milana Santića, Ljubomira Vukadinovića in Andreja Lojanico. Vsekakor je karakteristično, da v tej zbirki med sto knjigami z okrog 80 prevodi zamen iščeš prevoda iz slovenske mladinske književnosti!